

AYLİN BEDER

6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNU HÜKÜMLERİNE GÖRE ANONİM

Bilkent Üniversitesi 2021

ŞİRKETLERDE ELEKTRONİK YÖNETİM KURULU

6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNU HÜKÜMLERİNE GÖRE ANONİM
ŞİRKETLERDE ELEKTRONİK YÖNETİM KURULU

Yüksek Lisans Tezi

AYLİN BEDER

Hukuk Bölümü

İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi

Ankara

Ocak 2021

6102 SAYILI TRK TCARET KANUNU HKMLERNE GRE ANONM
RKETLERDE ELEKTRONK YNETM KURULU

hsan Doğramacı Bilkent niversitesi

Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstits

AYLN BEDER

zel Hukuk Disiplininde Yksek Lisans Derecesi

Kazanma Ykmllklerinin Bir Parçasıdır.

Hukuk Blm

hsan Doğramacı Bilkent niversitesi

Ankara

Ocak 2021

Yol göstericim abim Andaç'a...

ÖZET

6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNU HÜKÜMLERİNE GÖRE ANONİM

ŞİRKETLERDE ELEKTRONİK YÖNETİM KURULU

Beder, Aylin

Yüksek Lisans, Hukuk Bölümü

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Aslı Elif Gürbüz Usluel

Ocak 2021

Bu çalışmamızın amacı anonim şirketlerde kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantılarının işleyişinin açıklanmasıdır.

Kanun koyucu gelişen teknolojiyi ve gittikçe sayıları artan uluslararası şirketleri göz önünde bulundurarak 6102 sayılı TTK’da 6762 sayılı TTK’dan farklı hükümlere yer vermiştir. 6102 sayılı TTK’nın m. 1527’de yer alan düzenlemesine göre anonim şirketin esas sözleşmesinde düzenleme yapılması kaydıyla yönetim kurulu toplantıları tamamen elektronik ortamdan yapılabileceği gibi fiziki ortamda yapılan yönetim kurulu toplantısına isteyen yönetim kurulu üyeleri elektronik ortamdan da katılabilir.

Kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilecek yönetim kurulu toplantılarına ilişkin kanun koyucu genel nitelikte hükümler koymakla yetinmiştir. Diğer bir deyişle, fiziki ortamda gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantılarında

olduğu gibi kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantılarının işleyişini belirleme yetkisi yönetim kuruluna aittir.

Bu çalışmada kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilecek yönetim kurulu toplantılarına ilişkin 6102 sayılı TTK ve ikincil mevzuat ile getirilen düzenlemeler açıklanmıştır. Bununla birlikte yönetim kurulunun kendi işleyişini belirleme yetkisi göz önünde bulundurularak uygulamada karşılaşılabilecek sorunlara değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Anonim Şirket, Yönetim Kurulu, Yönetim Kurulunun Karar Alma Usulleri, Elektronik Yönetim Kurulu.

ABSTRACT

VIRTUAL BOARD OF DIRECTORS IN CORPORATIONS ACCORDING TO THE PROVISIONS OF THE TURKISH COMMERCIAL CODE NO. 6102

Beder, Aylin

L.L.M., Department of Law

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Aşlı Elif Gürbüz Usluel

January 2021

The purpose of this study is to explain the functioning of the board of directors meetings held in corporations partially or completely virtually.

Considering the developing technology and the increasing number of international companies, the legislator has included different provisions in the TCC No. 6102 from the TCC No. 6762. According to regulation the article of the TCC No. 6102 in 1527, the board of directors meetings can be held completely virtually, provided that the articles of association of the corporations are arranged, or the members of the board of directors can participate in the board meeting held in the physical environment via electronic media.

The legislator has only made general provisions regarding the board meetings to be held partially or completely virtually. In other words, the authority to determine the operation of the board meetings held partially or completely virtually belongs to the board of directors as in the board meetings which is held physically.

In this study, the regulations introduced by the TCC No. 6102 and secondary legislation regarding the board of directors meetings to be held partially or completely virtually. In addition to this, considering the authority of the board of directors to determine its own operations, the problems that may be encountered in practise are mentioned.

Keywords: Corporations, Board of Directors, Decision Making Procedures of the Board of Directors, Virtual Board of Directors.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim ve bu çalışmam boyunca paha biçilmez desteğini esirgemeyen ve sonsuz bir sabırla bana yol gösteren hocam Doktor Öğretim Üyesi Aslı Elif Gürbüz Usluel'e çok teşekkür ederim. Öğrencilerinden biri olabildiğim için kendimi çok şanslı hissediyorum.

Yüksek lisans tez savunmamın jüri üyeliğini yapan Doktor Öğretim Üyesi Elif Cemre Hazıroğlu'na ve Doktor Öğretim Üyesi Hamdi Pınar'a değerlendirmeleri ve görüşleri için çok teşekkür ederim.

Çalışmam boyunca inançlarını ve desteklerini esirgemeyen şube müdürüm Esin Yetginer'e ve çalışma arkadaşım Eyüp Emre Balcı'ya teşekkür ederim.

Son olarak bu çalışmanın ortaya çıkışında büyük desteği olan aileme teşekkür etmek isterim. Bana olan inancı ve dualarıyla her zaman arkamda duran annem Bahtışen Tunçtürk'e, yönlendirmeleriyle her zaman dikkatli olmamı sağlayan ve her türlü sorunuma çözüm bulmaya çalışan abim Andaç Beder'e ve ablam Dilara Beder'e çok teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	I
ABSTRACT	III
TEŞEKKÜR	V
İÇİNDEKİLER	VI
KISALTMALAR CETVELİ	XV
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM: ANONİM ŞİRKETLERDE ORGAN OLARAK YÖNETİM KURULU VE KURULUN KARAR ALMA ŞEKİLLERİ.....	4
I. ANONİM ŞİRKETLERİN ORGANİZASYON YAPISI VE ZORUNLU ORGAN KAVRAMI	4
A. Anonim Şirketin Zorunlu Organı Olarak Yönetim Kurulu	13
B. Yönetim Kurulu ile Genel Kurul Arasındaki İlişki.....	15
1. Yönetim Kurulu ile Genel Kurul Arasındaki İlişkinin Niteliğini Açıklayan Teoriler	15
2. Türk Hukuk Sistemine Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu ile Genel Kurulu Arasındaki İlişkinin Niteliği	16
II. YÖNETİM KURULUNUN KURUL-ORGAN NİTELİĞİ.....	18

**III. ANONİM ŞİRKET YÖNETİM KURULUNUN İŞLEYİŞİNE
KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİNİN ETKİSİ 20**

IV. ANONİM ŞİRKETLER YÖNETİM KURULU İÇ YÖNERGESİ..... 25

A. TTK’da Düzenlenen İç Yönergeler 25

1. Genel Kurul İç Yönergesi 27

2. Yönetim Kurulu İç Yönergesi..... 29

a. Yönetim Kurulu Zorunlu İç Yönergesi 30

b. Yönetim Kurulu İhtiyari İç Yönergesi 35

V. YÖNETİM KURULUNUN YÖNETME YETKİSİ..... 35

VI. YÖNETİM KURULUNUN KARAR ALMA USULLERİ..... 38

A. Yönetim Kurulunun Toplantı Yapmak Suretiyle Karar Alması 38

1. Genel Olarak 38

2. Tamamen Fiziki Ortamda Gerçekleştirilen Toplantı Suretiyle Karar
Alınması..... 40

3. Fiziki Ortamda Yapılan Toplantıya Elektronik Ortamdan Katılma
Suretiyle Karar Alınması 42

4. Tamamen Elektronik Ortamda Gerçekleştirilen Toplantı Suretiyle
Karar Alınması..... 43

B. Yazılı Önerinin Elden Dolaştırılması Suretiyle Karar Alınması..... 46

1. Toplantı Usulünün İstisnası Olarak Önerinin Elden Dolaştırılması 46
2. Fiziki veya Elektronik Ortamda Yapılan Yönetim Kurulu Toplantısında Alınan Karara Oyun Yazılı Olarak Gönderilmesi 52

İKİNCİ BÖLÜM: ANONİM ŞİRKETLERDE ELEKTRONİK YÖNETİM KURULU TOPLANTILARININ HUKUKİ DAYANAĞI VE TEMEL KAVRAMLAR..... 55

I. ELEKTRONİK YÖNETİM KURULUNUN YABANCI HUKUK SİSTEMLERİNDEKİ DÜZENLENİŞİ 55

- A. Avrupa Birliği Hukuku 56
- B. Almanya Hukuku..... 58
- C. İsviçre Hukuku..... 59
- D. İngiltere Hukuku..... 60
- E. ABD Hukuku 61
- F. Hindistan Hukuku..... 62

II. TÜRK HUKUK SİSTEMİNDE ANONİM ŞİRKETLER ELEKTRONİK YÖNETİM KURULUNUN YASAL DAYANAKLARI 63

- A. TTK'da Yer Alan Düzenlemeler 65
- B. Tebliğ..... 66

III. ELEKTRONİK YÖNETİM KURULUNA İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR	67
A. CISA (Bilgi Sistemleri Denetçiliği Sertifikası).....	68
B. Elektronik Toplantı Sistemi	69
C. Güvenli Elektronik İmza	70
D. Kayıtlı Elektronik Posta (KEP)	72
E. Kayıtlı Elektronik Posta Hesabı	74
F. Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS)	75
G. ISO 27001.....	75
IV. TÜRK TİCARET HAYATINDA ELEKTRONİK YÖNETİM KURULU TOPLANTI SİSTEMLERİ.....	76
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: ANONİM ŞİRKETLERDE ELEKTRONİK YÖNETİM KURULUNUN İŞLEYİŞİ	80
I. ELEKTRONİK ORTAMDA YÖNETİM KURULU TOPLANTILARININ YAPILABİLMESİ İÇİN YERİNE GETİRİLMESİ GEREKEN ŞARTLAR.....	80
A. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısı İmkânının Esas Sözleşmede Düzenlenmesi	80

B. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısı Yapılabilmesi Amacına Özgülenmiş İnternet Sitesi Açılması	85
--	-----------

C. Teknik Rapor ve Teknik Raporda Yer Alması Gereken Hususlar	89
--	-----------

D. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısının Güvenliği ve Sahip Olması Gereken Teknik Özellikleri	93
--	-----------

II. ELEKTRONİK YÖNETİM KURULU TOPLANTISININ GERÇEKLEŞTİRİLMESİ.....	95
--	-----------

A. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısına Katılma	95
--	-----------

B. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısına Çağrı.....	97
---	-----------

1. Elektronik Yönetim Kurulunu Toplantıya Çağırma Yetkisi Bulunan Kişiler.....	98
--	----

2. Başkan ve Başkan Vekilinin Bulunmadığı Durumlarda Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısına Çağrı	100
---	-----

3. Yönetim Kurulu Üyesinin Talebi Üzerine Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısına Çağrı.....	103
---	-----

4. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısına Çağrının Usulü	105
--	-----

5. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısı Gündemi	108
---	-----

6. Elektronik Ortamdan Yönetim Kurulu Toplantısına Katılma Talebi	110
---	-----

7. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısı Sırasında Hazır Bulunma.....	111
--	-----

C. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısının Yönetimi	112
1. Gündeme İlişkin Görüşlerin Açıklanması.....	112
2. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısında Oylama.....	113
3. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısında Karar Alınması ve Alınan Kararın Yazıya Geçirilmesinin Zorunluluğu	115
D. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısına Aslen Katılma Zorunluluğu ve Temsilen Oy Kullanılamaması	120
E. Oylarda Eşitlik İlkesi.....	121
F. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantı ve Karar Yeter Sayıları.....	124
1. Genel Olarak	124
2. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantı Yeter Sayısı	126
3. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısı Karar Yeter Sayısı.....	128
4. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısında Kullanılan Çekimser Oyların Toplantı ve Karar Yeter Sayısına Etkisi	128
G. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısına Katılma Hakkı ve Müzakereye Katılma Yasağı.....	129
H. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısına Özgü Yükümlülükler ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu	134

1. Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Hâkim Olan İlkeler.....	136
a. Sorumluluğun Kişiselliği İlkesi	136
b. Kusur İlkesi.....	137
c. Teselsül İlkesi.....	137
aa. Genel Olarak.....	138
ab. Farklılaştırılmış Teselsül Kavramı	139
2. Yönetim Kurulu Toplantılarına İlişkin Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu.....	140
a. Yönetim Kurulu Toplantısına Katılmama	140
b. Hukuki Geçerliliği Bulunmayan Yönetim Kurulu Toplantısı Kararlarının Uygulanması	142
3. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantılarına Özgü Yükümlülükler.....	143
a. TTK m. 1527’de Düzenlenen Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısına Özgü Yükümlülükler.....	143
b. Tebliğ’de Düzenlenen Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısına Özgü Yükümlülükler	144
c. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısına Özgü Sorumluluk ..	147

**DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: ELEKTRONİK YÖNETİM KURULU
TOPLANTISINDA ALINAN KARARLARIN HÜKÜMSÜZLÜĞÜ 150**

I. GENEL OLARAK..... 150

II. YOKLUK 152

III. BUTLAN..... 157

A. TTK m. 391’de Düzenlenen Butlan Halleri 158

1. Eşit İşlem İlkesine Aykırı Yönetim Kurulu Kararları..... 158

**2. Anonim Şirketin Temel Yapısına Uymayan veya Sermayenin
Korunması İlkesini Gözetmeyen Yönetim Kurulu Kararları..... 159**

**3. Pay Sahiplerinin Vazgeçilmez Nitelikteki Haklarını İhlal Eden ve/veya
Bu Hakların Kullanılmasını Kısıtlayan ya da Güçleştiren Yönetim Kurulu
Kararları 161**

**4. Diğer Organların Devredilemez Yetkilerine Giren Konulardaki
Yönetim Kurulu Kararları..... 162**

**B. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısı Kararlarının Butlanının
Tespiti 163**

V. İPTAL 165

A. Genel Olarak 165

B. 6762 Sayılı TTK Dönemi 166

C. 6102 Sayılı TTK Dönemi	166
1. Kayıtlı Sermaye Sistemi İstisnası	167
2. TTK m. 192 İstisnası.....	170
SONUÇ.....	173
KAYNAKÇA	177

KISALTMALAR CETVELİ

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
Alm POK	: Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu
AT	: Avrupa Topluluğu
BankK	: 5411 sayılı Bankacılık Kanunu
BATİDER	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
bkz.	: bakınız
BTK	: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
C.	: Cilt
CISA	: Certified Information Systems Auditor) (Bilgi Sistemleri Denetçiliği Sertifikası)
DEÜ	: Dokuz Eylül Üniversitesi
dn.	: dipnot
e-GKS	: Elektronik Genel Kurul Sistemi
ESHS	: Elektronik Sertifika Hizmet Sağlayıcısı
e-YKS	: Elektronik Yönetim kurulu Sistemi
IMKB	: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası

IEC	: International Electrotechnical Commission (Uluslararası Elektroteknik Komisyonu)
ISO	: International Organization for Standardization (Uluslararası Standardizasyon Kuruluşu)
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
KEP	: Kayıtlı Elektronik Posta
KEPHS	: Kayıtlı Elektronik Posta Hizmet Sağlayıcısı
m.	: madde
MERSİS	: Merkezi Sicil Kayıt Sistemi
MKK	: Merkezi Kayıt Kuruluşu
MÜHF-HAD	: Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
No.	: Numara
OECD	: Organisation for Economic Co-operation and Development (İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı)
RG.	: Resmî Gazete
S.	: Sayı
s.	: sayfa
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu

SPKn : 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu

TBB : Türkiye Barolar Birliği

TBK : 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu

TCC : Turkish Commercial Code

TDK : Türk Dil Kurumu

TMK : 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu

TÜSİAD : Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği

TTK : 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu

TTSG : Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi

vb. : ve benzeri

vd. : ve devamı

vs. : vesaire

GİRİŞ

Anonim şirket kavramı; hukuk sistemlerinin varlığını kabul ettiği, tüzel kişiliği haiz soyut bir varlığa karşılık gelmektedir. Bu soyutluk 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) ilgili hükümlerinde düzenlenen zorunlu organlarla somut hale getirilmektedir. 6762 sayılı TTK'nın yürürlükte olduğu dönemde anonim şirketler; yönetim kurulu, genel kurul ve denetçi/denetçiler olmak üzere üç zorunlu organı yapısal organizasyonunda bulundurmamak mecburiyetindeydi. Ancak, 6102 sayılı TTK ile denetçi/denetçilerin anonim şirketin artık zorunlu organlarından biri olmadığı kabul edilmektedir¹. Diğer bir deyişle, 6762 sayılı TTK'nın düzenlemelerinin aksine anonim şirketlerin 6012 sayılı TTK m. 407 ilâ m. 451 hükümleri arasında düzenlenen genel kurul ve TTK m. 359 ilâ m. 396 hükümleri arasında düzenlenen yönetim kurulu olmak üzere iki zorunlu organı bulunmaktadır.

Ticari hayatın temelini oluşturan anonim şirketlerin yönetme ve temsil organı olan yönetim kurulunun şirketi yönetirken karar alma usullerinden biri olan yönetim kurulu toplantıları bu çalışmanın üst başlığı olmakla birlikte çalışmamızın esas konusunu oluşturmamaktadır. Buna karşılık, çalışmanın esas konusunu ilk defa 6102 sayılı TTK ile düzenlenen ve anonim şirketlerin yönetim kurulu toplantılarının kısmen ya da tamamen elektronik ortamda yapılabilmesine imkân tanıyan TTK m. 1527 hükmü oluşturmaktadır.

TTK m. 1527'de yer alan ve anonim şirket genel kurul ve yönetim kurulu toplantılarının elektronik ortamdan yapılabilmesi olanağını tanıyan düzenlemeyi kanun koyucu öngörerek günümüz dünyasının küreselleşmiş ticaret hayatını ve

¹ Konuya ilişkin daha geniş açıklama için bkz. Birinci Bölüm, I, A.

teknolojik gelişmelerini göz ardı etmemiştir. Bir diğer ifadeyle, TTK m. 1527’de “*Elektronik ortamda kurullar*” başlığı altında düzenlenen hüküm ile anonim şirketlerin yönetim kurulu toplantılarının kısmen ya da tamamen elektronik ortamda da yapılabileceği hukuk sistemimizde kabul edilmiştir. Bununla birlikte, kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilecek yönetim kurulu toplantılarına ilişkin kanun seviyesindeki düzenlemeler sadece TTK’da yer almaktadır.

TTK’da elektronik yönetim kuruluna ilişkin bir hükmün yer almasının ticari hayata katkısı ve önemi, bütün dünyaya yayılan Covid-19 salgını ile daha net anlaşılmıştır. Covid-19 salgını öncesinde daha çok yönetim kurulu üyeleri farklı şehirlerde/ülkelerde bulunan uluslararası şirketler tarafından sıklıkla kullanılan elektronik yönetim kurulu, pandemi ile birlikte uygulamada yaygınlık kazanmıştır. Özellikle, yönetim kurulu üyeleri her zaman aynı şehirde veya ülkede ikamet etmeyen uluslararası anonim şirketler ile acil karar alınması gereken durumlarda veya önerinin elden dolaştırılması usulünün tercih edilmek istenmediği ve alınması gereken önemli kararların varlığı halinde elektronik ortamda yönetim kurulu toplantısı yapma imkânının tanınmış olması önem kazanmaktadır. Artık sadece uluslararası anonim şirketler değil daha küçük ölçekli veya yerel nitelikli anonim şirketler de yönetim kurulu toplantılarını elektronik ortamda gerçekleştirmeye başlamıştır². Teknolojinin ilerlemesiyle paralel olarak kullanımının da yaygınlaşacağı düşünülen elektronik yönetim kurulu toplantıları, hiç beklenmedik bir anda bütün hayatımızı ele geçiren bir virüs nedeniyle daha hızlı bir şekilde önemli ve yaygın hale geldiği için bu çalışmanın esas konusunu oluşturmaktadır.

² <https://www.mkk.com.tr/tr-tr/Kurumsal-Yonetim-Hizmetleri/Sayfalar/eyks.aspx> (Erişim Tarihi: 30.10.2020).

Esas konusu elektronik yönetim kurulu toplantıları olan bu çalışmamız dört bölümden oluşmaktadır. Buna göre öncelikle çalışmamızın birinci bölümünde anonim şirketlerde yönetim kurulunun yapısı ve hangi usullerle karar alabileceği genel olarak ele alınmaya çalışılmıştır. İkinci bölümde; elektronik yönetim kurulunun dünya ekonomisinde önemli olan Almanya, İngiltere vb. yabancı ülkelerdeki ve Türkiye'deki yasal dayanakları incelenmiş, yasal dayanaklarda yer alan ve hukukçular açısından yabancı olabilecek kavramlar açıklanmaya çalışılmıştır. Üçüncü bölümde ise anonim şirketlerde elektronik yönetim kurulu toplantıları ve söz konusu bu toplantıların gerçekleştirilebilme usulü üzerinde durulmuştur. Çalışmamızın son bölümü olan dördüncü bölümde de kısmen veya tamamen elektronik ortamda yapılan bir yönetim kurulu toplantısında alınan kararların hükümsüzlüğüne ilişkin açıklamalar yapılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM: ANONİM ŞİRKETLERDE ORGAN OLARAK YÖNETİM KURULU VE KURULUN KARAR ALMA ŞEKİLLERİ

I. ANONİM ŞİRKETLERİN ORGANİZASYON YAPISI VE ZORUNLU ORGAN KAVRAMI

Tüzel kişiler, gerçek kişilere paralel olarak hak ehliyetinin yanı sıra fiil ehliyetine de sahiplerdir. Ancak tüzel kişilerin fiil ehliyetine sahip olabilmeleri için 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK) m. 49'a göre kanuna ve kuruluş belgelerine uygun olarak oluşturulmuş zorunlu organlarının varlığı aranmaktadır. Söz konusu hükümden de anlaşılabileceği üzere, tüzel kişilerin iradeleri organları aracılığıyla oluşur ve yine organları aracılığıyla haklarını kullanır veya borçlarını yerine getirirler³. Tüzel kişilerin organları, fiil ehliyetini kullanabilmeleri için kanunda mecburi tutulan “zorunlu organlar” ve tüzel kişilerin isteklerine bağlı olarak kurulan “iradi organlar” olmak üzere ikiye ayrılır⁴.

Anonim şirketler, hukuk sistemlerine göre tüzel kişi niteliğini haizlerdir ve fiil ehliyetlerini diğer tüzel kişilerde olduğu gibi kullanabilmeleri için kanunlarda öngörülen usul ve esaslara uygun olarak kurulmuş zorunlu organlarına ihtiyaçları vardır.

Yönetim kurulu anonim şirketin zorunlu organı olarak kabul edilmekle birlikte “zorunlu organ” kavramının kapsamının ne olduğu konusunda doktrinde

³ Akipek, J. H./Akıntürk, T./Ateş, D.: Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku C. I, 17. Baskı, İstanbul 2020, s. 551; Oğuzman, M. K./Seliçi, Ö./Oktay Özdemir, S.: Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler), 19. Baskı, İstanbul 2020, s. 309; Pulaşlı, H.: Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 6. Baskı, Ankara 2020, s. 319; Çamoğlu, E./Poroy, R./Tekinalp, Ü.: Ortaklıklar Hukuku C. I, 19. Baskı, İstanbul 2019, s. 105; Tekinalp, Ü.: Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, 4. Baskı, İstanbul 2015, s. 213; Kaşak, E.: Anonim Şirketlerde Genel Kurul ile Yönetim Kurulu Arasındaki Yetki Dağılımına İlişkin Temel Esaslar, İstanbul 2019, s. 11.

⁴ Soykan, İ. C.: Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu, İstanbul 2012, s. 9-10.

farklı görüşler bulunmaktadır. 6762 sayılı TTK ile paralel olarak 6102 sayılı TTK'nın anonim şirketlerin organizasyon şemasının düzenlendiği İkinci Kitabının Dördüncü Kısımında da üç kuruma yer verilmiştir. Bu üç kurumdan yönetim kurulunun ve genel kurulun anonim şirketlerin zorunlu organı olduğu açıkça anlaşılabilirken denetçi/denetçilerin zorunlu organ olup olmadığı 6102 sayılı TTK'nın gerekçesinde yer alan çelişkili ifadelerden dolayı tartışmalıdır⁵.

TTK'daki düzenlemelere uygun olarak artık denetçi/denetçiler anonim şirketin zorunlu organı olarak kabul edilmediği için denetçi/denetçilerin olmaması da TTK m. 530 kapsamında anonim şirketin sona erme sebeplerinden biri olarak kabul edilmemektedir.

TTK'da 407. maddeden itibaren düzenlenen ve anonim şirketin zorunlu organlarından bir diğeri olan genel kurulun tanımı yapılmamakla birlikte genel olarak anonim şirketlerin bütün pay sahiplerinin oluşturduğu en geniş yetkili organ

⁵ TTK'nın genel gerekçesinin 129 numaralı paragrafında açıkça denetçi/denetçilerin organ sıfatını haiz olmadıkları belirtilmiştir. Ancak TTK'nın m. 399/1 hükmünün gerekçesinde ise denetim sözleşmesinin niteliğinin tartışmalı olduğu ve bu tartışmanın bir alt sorunu olarak da denetçi/denetçilerin organ olup olmadığı konusu kabul edilmektedir. Aynı şekilde TTK'nın 530/1 maddesinin gerekçesinde de zorunlu organ kavramının kapsamının doktrin ve mahkeme kararlarıyla belirlenmesi gerektiği yer almıştır. Görüldüğü üzere TTK'nın genel gerekçesi ile 399/1 ve 530/1 maddelerinin özel gerekçeleri arasında açıkça çelişkili ifadeler yer almaktadır.

Doktrinde denetçi/denetçilerin 6102 sayılı TTK döneminde de organ olarak kabul edilebileceği görüşünü savunanlar olmakla birlikte bizim de katıldığımız görüşe göre yeni TTK ile birlikte denetçi/denetçiler anonim şirketlerin zorunlu organlarından biri değildir. Kaldı ki, anonim şirket yönetiminin daha şeffaf bir zemin kazanması için denetçi/denetçileri bağımsızlaştıran kanun koyucunun denetçi/denetçileri anonim şirketin zorunlu organı olarak kabul etmeyeceği açıktır. Ayrıca, 6762 sayılı TTK'dan farklı olarak 6102 sayılı TTK'da denetçi/denetçilerin yetkileri sadece finansal konularla sınırlandırılmıştır ve artık genel kurulu toplantıya çağırma veya genel kurul kararlarına karşı iptal davası açma yetkileri gibi idari yetkileri bulunmamaktadır.

Denetçi/denetçilerin anonim şirketler için zorunlu organ olup olmadığı hususu, TTK m.530'da düzenlenen zorunlu organların eksikliğinin anonim şirketin sona erme nedenlerinden biri olması bakımından önemlidir. TTK m. 530'da yer alan düzenlemeye göre anonim şirketin zorunlu organlarından herhangi biri uzun süreden beri mevcut değilse veya toplanamıyor ve görevlerini yerine getiremiyorsa pay sahipleri, şirket alacaklıları veya Ticaret Bakanlığının istemi üzerine esas sözleşmede şirket merkezi olarak belirtilen yer asliye ticaret mahkemesi şirketin kanuna uygun hale getirilmesi için makul bir süre belirler. Söz konusu makul süre içinde anonim şirket TTK hükümlerine uygun hale gelmemişse veya getirilmemişse mahkeme şirketin feshini ilan edebilir.

olarak tanımlanabilir⁶. Kısaca genel kurul; anonim şirket pay sahiplerinin veya temsilcilerinin usulüne uygun çağrı üzerine toplanıp, gündeme ilişkin bilgi alıp karara vardığı bir kuruldur⁷. Buna göre genel kurul anonim şirketin karar organı niteliğini taşımaktadır⁸.

Genel kurul niteliği itibariyle anonim şirkete hâkim olan organ olmakla birlikte olağan olarak yılda bir kere toplanma zorunluluğu bulunduğu için aynı zamanda arızı bir organdır⁹. Genel kurul anonim şirketin en geniş yetkili organı olmakla birlikte arızı nitelik de taşıdığı için devri TTK hükümlerince yasaklanmamış yetkilerinin bir kısmını yönetim kuruluna devredebilir. Bir başka ifadeyle, TTK m. 408'de ve kanunun muhtelif hükümlerinde sayılan ve devredilemeyen nitelikteki genel kurul yetkileri de mevcuttur ve arızı nitelik taşımaya rağmen söz konusu yetkilerini genel kurul bizzat kullanmakla yükümlüdür.

Genel kurulun anonim şirketlerin karar organı olması ve şirkete ilişkin hayati öneme sahip konularda karar verme yetkisini haiz olması, onu yönetim kurulu karşısında üst organ niteliğine sahip yapmamaktadır¹⁰. Özellikle, yılda bir kere toplanmasının zorunlu olması nedeniyle arızı nitelik arz etmesi ve toplantı usullerinin TTK hükümlerince sıkı şekli şartlara bağlanması nedeniyle anonim şirketin işletme amacına ulaşmasını sağlayacak kararlar alınmasında geride kalması bu sonucu doğurmaktadır.

⁶ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), s. 529.

⁷ Pulaşlı (Genel Esaslar), s. 320.

⁸ İmregün, O.: Anonim Ortaklıklar, 4. Baskı, İstanbul 1989, s. 99; Bahtiyar, M.: Ortaklıklar Hukuku, 14. Baskı, İstanbul 2020, s. 152; Pulaşlı (Genel Esaslar), s. 320; Arslanlı, H.: Anonim Şirketler C. II-III, İstanbul 1960, s. 2.

⁹ Pulaşlı (Genel Esaslar), s. 320.

¹⁰ Kaşak, s. 23; Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), s. 529; Tekinalp, s. 215.

Anonim şirketlerin idaresi ve temsili konusunda çok geniş yetkileri bulunan yönetim kurulunun işlerini kolaylaştırmak amacıyla kendine bağlı olacak şekilde komisyon ve/veya komiteler kurma yetkisi vardır. Diğer bir deyişle yönetim kurulu, anonim şirketi yönetme ve temsil yetkilerini kullanabilmesi ve yükümlülüklerini gereği gibi yerine getirebilmesi için alt kurulları olarak komite ve/veya komisyonlar kurabilir.

Yönetim kuruluna komisyon ve/veya komite kurma yetkisi tanıyan hükümler hem 6762 sayılı TTK m. 318/2’de hem de 6102 sayılı TTK m. 366/2’de düzenlenmiştir. 6102 sayılı TTK m. 366/2 hükmü 6762 sayılı TTK m. 318/2 hükmünün günümüz Türkçesine uyarlanmış hali olmakla birlikte her ikisi de neredeyse birbirinin aynı düzenlemeleri içermektedir. Buna göre yönetim kurulu; anonim şirketin işlerinin gidişini izlemesi, rapor hazırlaması, usulüne uygun alınan kararlarını uygulaması ya da iç denetim yapması için komite ve/veya komisyonlar kurabilir.

6102 sayılı TTK m. 366/2 hükmü ile 6762 sayılı TTK m. 318/2 hükmünün farklılık arz ettiği tek nokta komisyon ve/veya komite üyelerinin kimlerden seçilebileceğine ilişkindir. 6762 sayılı TTK’da söz konusu komite ve/veya komisyonların tamamen yönetim kurulu üyelerinden oluşması beklenirken 6102 sayılı TTK’da böyle bir zorunluluk ortadan kaldırılmıştır. Böylece TTK m. 366/2’de yer alan düzenlemeye göre komisyon ve/veya komiteler tamamen veya kısmen yönetim kurulu üyelerinden oluşabileceği gibi tamamıyla üçüncü kişilerden oluşan komite ve/veya komisyonlar da kurulabilir¹¹.

¹¹ Soykan, s. 80; Demir, E.E.: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Bünyesinde Oluşturulan Komiteler, Ankara 2016, s.56.

Yönetim kurulunun anonim şirketin yönetimini kolaylaştırmak için şirket organizasyonu içerisinde kurabileceği komite ve/veya komisyonların neler olabileceği konusunda kanunlarda düzenlenen birkaç istisna hüküm dışında herhangi bir belirleme bulunmamaktadır. Bu nedenle yönetim kurulu, kurumsal yönetim ilkeleri ve kendi ihtiyaçları ışığı altında istediği nitelikte ve özellikle komisyon ve/veya komiteyi kurmakta serbesttir.

6102 sayılı TTK, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu (SPKn) ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununda (BankK) özel olarak düzenlenen komisyon ve/veya komiteleri açıklamadan önce komisyon ve/veya komitelerin yönetim kurulu tarafından kurulabilmesi için anonim şirket esas sözleşmesinde veya yönetim kurulu iç yönergesinde herhangi bir hükmün bulunup bulunmaması gerektiğine ilişkin doktrinde yer alan farklı görüşlere değinmenin yararlı olacağı kanaatini taşımaktayız.

TTK m. 366/2’de yer alan düzenlemenin lafzından açıkça anlaşılabileceği üzere anonim şirket organizasyonunda komisyon ve/veya komite kurabilme yetkisi yönetim kuruluna aittir¹². Anonim şirket esas sözleşmesine eklenecek herhangi bir hükümle söz konusu bu yetki genel kurulun uhdesine bırakılamaz. Zira TTK m. 366/2 hükmünde genel kurula bu yetkinin devredilebileceğine ilişkin bir düzenleme yer almamaktadır ve TTK m. 340’ta düzenlenen emredici hükümler ilkesi¹³ gereği kanunun cevaz vermediği düzenleme esas sözleşmede yer alamaz.

TTK m. 366/2’de yer alan hükmün sarih lafzından dolayı anonim şirket esas sözleşmesinde veya şirketin organizasyonun belirlendiği yönetim kurulu iç

¹² Doğan, B. F.: Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri, 2. Baskı, İstanbul 2011, s. 77.

¹³ Ayrıntılı bilgi için bkz. Karasu, R.: Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi, 2. Baskı, Ankara 2015, s. 45 vd.

yönergesinde komisyon ve/veya komitelerin niteliklerinin belirlenmesine gerek olmadığı gibi komisyon ve/veya komite kurulabileceğine dair herhangi bir hükmün de düzenlenmesine gerek yoktur¹⁴. Yani, esas sözleşmede ya da yönetim kurulu iç yönergesinde komisyon ve/veya komitelerin kurulmasına ilişkin bir hükmün bulunmaması yönetim kurulunun komisyon ve/veya komite kurma yetkisini ortadan kaldırmamaktadır.

Akdağ Güney'e göre komisyon ve/veya komitelere yönetim kurulunun karar alma yetkisini de içeren bir yetki devri (delegasyon) yapılabilmesi de mümkündür. Böyle bir delegasyonun yapılabilmesi için yazara göre esas sözleşmede komisyon ve/veya komitelere ilişkin düzenlemelere yer verilmesi gerekmektedir¹⁵. Bu görüşe karşılık doktrinde genel kabul gören ve bizim de katıldığımız görüşe göre komisyon ve/veya komitelere yönetim kurulunun karar alma yetkisini de içeren bir delegasyonun yapılması mümkün değildir. Zira yönetim kurulu tarafından kurulan komisyon ve/veya komiteler ile yönetim kurulu arasında herhangi bir yetki devri mevcut olmayıp sadece yönetim kurulunun daha bilinçli karar alabilmesi için bir “iş bölümü” mevcuttur¹⁶. Bu nedenle, anonim şirket esas sözleşmesinde veya iç yönergede kurulabilecek komisyon ve/veya komitelere ilişkin hükümlere yer verilmesine de gerek yoktur¹⁷.

¹⁴ Pulaşlı (Genel Esaslar), s. 400; Doğan, s. 77, Kırca, İ./Şehirali Çelik, F. H./Manavgat, Ç.: Anonim Şirketler Hukuku C. 1 Temel Kavram ve İlkeler Kuruluş Yönetim Kurulu, s. 479.

¹⁵ Akdağ Güney, N.: Anonim Şirket Yönetim Kurulu, 2. Baskı, İstanbul 2016, s. 132.

¹⁶ Pulaşlı (Genel Esaslar), s. 400; Doğan, s. 78; Demir, s. 70; Aytaç (Komite), s. 30; Yanlı, V.: “İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukuku’nda ‘İş Bölümü İlkesi’ ve Yönetim Kurulunun Münhasır Yetkileri” İÜHFM 1997, C. LV, S. 3, s. 265.

¹⁷ Doğan, s. 78; Aytaç, Z.: “Borsa Şirketleri ve Riskin Erken Saptanması”, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 60. Yıl Armağanı, Ankara 2015, s. 34; Altay, S. A.: Anonim Ortaklıkta Yönetim Yetkilerinin Devrinin Sorumluluğa Etkileri, İstanbul 2011, s. 65.

6362 sayılı SPKn, 5411 sayılı BankK ve 6102 sayılı TTK'nın çeşitli hükümlerinde kimisinin kurulması zorunlu kimisinin ise kurulması yönetim kurulunun inisiyatifine bırakılmış komisyon ve/veya komite türlerine yer verilmiştir. Çalışmamız 6102 sayılı TTK kapsamına ilişkin düzenlemelere yer verdiği için 6362 sayılı SPKn ve 5411 sayılı BankK'da düzenlenen komisyon ve/veya komiteler hakkında açıklamalara yer verilmeyecektir¹⁸.

6102 sayılı TTK'da komite ve/veya komisyonlar hakkında düzenleme içeren üç hüküm bulunmaktadır. Bunlardan ilki 6762 sayılı TTK m. 318/2'nin tekrarı niteliğinde olan 6102 sayılı TTK m. 366/2 hükmüdür. TTK m. 366/2'de düzenlenen ve yönetim kuruluna kendisine yardımcı olması için komisyon ve/veya komite kurabilmesi konusunda yetki veren genel nitelikli düzenlemedir¹⁹. Diğer bir deyişle, söz konusu hüküm yönetim kuruluna komisyon ve/veya komite kurma yetkisi veren ve kurulacak komisyon ve/veya komitelerin işleyişleri, nitelikleri, özellikleri vb. konularda yönetim kurulunu kısıtlamayan geniş kapsamlı bir düzenlemedir.

6102 sayılı TTK'da komisyon ve/veya komitelerin düzenlendiği diğer iki hükümde kanun koyucu hangi tür şirketlerde hangi tür komisyon ve/veya komitelerin kurulması gerektiğini açıkça düzenlemiştir. Bunlar, TTK m. 375/1-c'de düzenlenen denetim komitesi ile TTK m. 378'de düzenlenen riskin erken saptanması komitesidir.

TTK m. 375/1-c'de yer alan hükme göre yönetim kurulu şirket yönetiminin gerektirdiği ölçüde finans denetimine ilişkin gerekli şirket içi düzenlemeyi yapmakla yükümlüdür. TTK'nın gerekçesinde de bahsedildiği üzere bu hükümdeki denetim iç

¹⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz. Demir, s. 83 vd.

¹⁹ Akdağ Güney, s. 132.

denetim²⁰ niteliği arz etmektedir²¹. İç denetim anonim şirketin iş ve işlemlerini değerlendirmek ve meydana gelebilecek hataları engellemek için şirket içi bağımsız bir birim tarafından yapılan denetimdir²². Burada dikkat edilecek bir diğer husus ise TTK m. 375 hükmü genel olarak yönetim kurulunun devredilemez nitelikteki yetkilerini düzenleyen bir maddedir ve denetim için bir komite kurulmasını içeren hüküm madde içeriğiyle çelişiyor gibi durmaktadır. Ancak burada devredilemez nitelikte olan yetki, yönetim kurulunun anonim şirketi denetleme yetkisi değil denetleme hususunda şirket yönetiminin gerektirdiği düzenin kurulması yetkisidir²³.

TTK m. 378’de düzenlenen komite kanunun içerdiği son komite hükmüdür ve komisyon ve/veya komiteler konusunda genel kural niteliğini haiz olan TTK m. 366/2’nin aksine bir zorunluluk içermektedir²⁴. TTK m. 378’de yer alan düzenlemeye göre pay senetleri borsada işlem gören anonim şirketlerin varlıklarını tehlikeye düşürebilecek risklerin erken saptanması ve söz konusu bu risklerin şirketin faaliyetlerine zarar vermeden yönetilebilmesi için uzman kişilerden oluşan bir komitenin kurulması zorunludur. Kurumsal yönetim ilkelerinin bir yansıması olan bu düzenleme ile amaç yönetim kurulunu sürekli teyakkuz halinde tutmaktır²⁵. TTK m. 378/1 ikinci cümlesine göre riskin erken saptanması ve yönetimi komitesinin yönetim kurulu tarafından kurulması halka açık anonim şirketler için bir zorunluluk iken diğer anonim şirketler için söz konusu komitenin kurulması zorunluluk arz

²⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz. Özkorkut, K.: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Açısından Anonim Şirketlerde Bağımsız Denetim, Ankara 2013, s. 27-29.

²¹ TTK gerekçe m. 375.

²² Doğan, s. 91; Tekinalp, s. 225.

²³ TTK gerekçe m. 375.

²⁴ Kutluk, T.: Anonim Şirketlerde Yönetim ve İç Yönerge Hazırlanması, Ankara 2020, s. 104; Altay, S. A.: “Bağımsız Denetim Karşısında Anonim Ortaklık Organlarının İşleyişi”, Prof. Dr. Köksal Bayraktar’a Armağan C. II, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2010, S. 1, s. 972.

²⁵ TTK gerekçe m. 378.

etmemektedir. Ancak denetçi bir riskin erken saptanması ve yönetimi komitesi kurulmasının gerekli olduğunu tespit ederse bu durumu yönetim kuruluna yazılı şekilde bildirir. Bu durumda yönetim kurulu derhal bir riskin erken saptanması ve yönetimi komitesi kurmakla yükümlüdür.

6102 sayılı TTK m. 378/1 hükmünde komisyon ve/veya komite kurulmasının zorunluluk olarak düzenlenmesi, yönetim kurulu tarafından kurulması zorunlu olan komisyon ve/veya komitelerin anonim şirketlerin zorunlu organları kapsamına girip girmediği ve söz konusu komisyon ve/veya komitelerin yokluğunun TTK m. 530'un sonuç doğurmasına neden olup olamayacağına ilişkin soruları akla getirmektedir.

Tekinalp'e göre kurulması kanun koyucu tarafından zorunlu tutulan komisyon ve/veya komiteler nispi zorunlu organlardır. Nispi zorunlu organlar oldukları için de söz konusu komisyon ve/veya komitelerin kurulmaması halinde TTK m. 530 hükmüne dayanılarak anonim şirketin feshi talep edilemez²⁶. Zira TTK m. 530'a göre anonim şirketin feshinin talep edilebilmesi için kanunen kurulması zorunlu organların var olmaması gerekmektedir. Nispi nitelikteki zorunlu organların yokluğu anonim şirketin fesih sebebi olmamakla birlikte yönetim kurulunun sorumluluğunun doğmasına neden olmaktadır²⁷.

Aytaç ise Türk hukuk sisteminde kanunların organ kavramını tanımlamadığından yola çıkarak yönetim kurulu tarafından kurulan komisyon ve/veya komitelerin organ niteliğini haiz olup olmadığını sorgulamıştır. Yazara göre, komisyon ve/veya komitelere ilişkin özel olarak belirlenmiş yönetim ve/veya idare

²⁶ Tekinalp, s. 216.

²⁷ Tekinalp, s. 216.

yetkisi bulunmadığı için söz konusu komisyon ve/veya komiteler kanunlarda özel olarak düzenlenmiş olsalar bile organ niteliğini haiz değillerdir²⁸.

A. Anonim Şirketin Zorunlu Organı Olarak Yönetim Kurulu

Anonim şirket yönetim kurulu, genel kurula paralel şekilde TTK'da düzenlenmiştir. Buna göre, söz konusu düzenlemelerde genel kurulda olduğu gibi yönetim kurulunun da tanımlaması yapılmamış ve doğrudan yönetim kuruluna ilişkin hükümlerin yer aldığı TTK m. 359'dan itibaren kaç kişiden oluştuğu, görevleri, karar alma şekilleri vb. hususlar düzenlenmiştir. Ancak en geniş anlamıyla yönetim kurulu, anonim şirketlerin yönetiminden ve temsilinden sorumlu kanunen kurulması zorunlu organdır.

TTK m. 359'da yer alan düzenlemeye göre anonim şirket yönetim kurulları bir veya daha fazla kişiden oluşabilirler. Böylece, 6762 sayılı TTK'dan farklı olarak 6102 sayılı TTK ile artık yönetim kurullarının sadece bir kişiden bile oluşabileceği hükme bağlanmıştır. Tek kişiden oluşan yönetim kuruluna ilişkin bir düzenlemenin yapılmasının gerekçesi, kanun koyucu tarafından hem Türk hukuk sisteminde tek pay sahipli anonim şirketlerin kurulabilmesine artık olanak tanınması hem de küçük ölçekli anonim şirketlerin yönetilmesinin kolaylaştırılması amacına sahip olduğu şeklinde açıklanmıştır²⁹.

²⁸ Aytaç (Komite), s. 35-36.

²⁹ TTK m. 359 gerekçe.

Yönetim kurulunun görevlerinin belirlendiği TTK m. 374'e göre kanun veya esas sözleşme gereği genel kurula bırakılmış görev ve yetkiler dışında kalan ve anonim şirketin işletme amacına ulaşmasını sağlayan bütün iş ve işlemler yönetim kurulunun yetki alanının içindedir³⁰. Söz konusu hükümden yola çıkarak yönetim kurulunun anonim şirketin idare ve temsil organı olduğu sonucuna varabiliriz. Aldığı kararları anonim şirketin dış ilişkilerine yansımayan ve bu nedenle iç organ³¹ olarak nitelendirilen genel kurulun aksine yönetim kurulu anonim şirketin dışa dönük olan organıdır.

Yönetim kurulu; anonim şirketin iç ilişkide yönetim, dış ilişki de ise temsil organı olmakla birlikte anonim şirketle arasındaki ilişki genel bir temsil ilişkisine dayanmamaktadır. Bu nedenle TTK'da yönetim kurulu ile anonim şirket arasındaki ilişkiyi düzenleyen özel hükümler varsa öncelikle onlar uygulanmakta, söz konusu özel hükümler bulunmadığı durumlarda ise tamamlayıcı hükümler olarak temsile ilişkin düzenlemeler uygulama alanı bulmaktadır³².

³⁰ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), s. 529; Pulaşlı (Genel Esaslar), s. 393.

³¹ Tekinalp, s. 297.

³² Hacımahmutoğlu, S.: Anonim Ortaklıkta Ultra Vires Doktrini ve Ortaklığı Bağlamaya Yetkili Organın (Yönetim Kurulunun) Yetkilerinin Sınırlandırılabilmesi, Ankara 2016, s. 107.

B. Yönetim Kurulu ile Genel Kurul Arasındaki İlişki

1. Yönetim Kurulu ile Genel Kurul Arasındaki İlişkinin Niteliğini

Açıklayan Teoriler

Anonim şirketin zorunlu organları olan yönetim kurulu ile genel kurul arasındaki ilişkinin niteliği organların sahip olduğu yetkiler ve söz konusu yetkilerin sınırlarına göre belirlenir³³. Buna göre zorunlu organlar arasındaki ilişkinin niteliğine ilişkin çeşitli teoriler bulunmakla birlikte her ülkenin kanun koyucusu ülkelerin sosyal, ekonomik, kültür vb. hayatlarına uygun yaklaşımlarla söz konusu ilişkinin niteliğini belirlemişlerdir. Yönetim kurulu ile genel kurul arasındaki ilişkinin niteliğini belirleyen temel olarak üç teori bulunmaktadır³⁴. Bunlar; genel kurulun yönetim kurulu karşısında üst organ niteliğini haiz olduğunu savunan hâkimiyet teorisi, anonim şirketin idare ve temsil organı olması nedeniyle yönetim kurulunun genel kurula nazaran daha üst bir konuma sahip olmasını savunan lider teorisi ve genel kurul ile yönetim kurulu arasında herhangi bir ast-üst ilişkisi bulunmadığını savunan eşitlik teorisidir³⁵.

³³ Doğan, s. 15.

³⁴ Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), s. 395; Pulaşlı, H.: Şirketler Hukuku Şerhi, C. I, 3. Baskı, Ankara 2018, s. 805; Özkorkut, K.: Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Kararlarının İptali, Ankara 1996, s. 9.

³⁵ Hâkimiyet teorisine göre genel kurul yönetim kuruluna göre üst organ niteliğindedir ve anonim şirkete ilişkin her türlü kararı almaya muktedirdir. Bu teoriyi savunanların bir kısmına göre genel kurul tamamen yönetim kurulunun yetki alanına giren işlere müdahale edebilecek kudrete sahiptir ki bu durumda teori mutlak hâkimiyet teorisi olarak adlandırılabilir. Söz konusu teoriyi savunanların diğer kısmı ise genel kurulun yönetim kurulunun yetki alanına müdahale edebilmesinin ancak haklı bir gerekçenin varlığı halinde mümkün olduğunu savunmaktadır. Sınırlanmış hâkimiyet (eingeschränkte Omnipotenztheorie) teorisi olarak adlandırılan bu görüş mutlak hâkimiyet, lider ve eşitlik teorilerinin olumsuz yönleri dikkate alınarak geliştirilmiştir.

Lider teorisine göre ise hâkimiyet teorisinin tam tersine anonim şirketin amacına ulaşabilmesi için tek bir yetkili belirlenmeli ve yönetim şekline sadık kalınması gerektiğini savunmaktadır. Söz konusu teoriye göre anonim şirkette genel kurul değil yönetim kurulu üstün konumdadır ve bu konumuna da saygı duyulmalıdır. Bu teori özellikle İkinci Dünya Savaşı öncesinde Almanya'da bulunan Nasyonal Sosyalist anlayışının anonim şirketler hukukuna yansımış halidir ve daha çok Amerikan Anonim Şirketler Hukukunda tercih edilmektedir.

2. Türk Hukuk Sistemine Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu ile Genel Kurulu Arasındaki İlişkinin Niteliği

6762 sayılı TTK döneminde kanun koyucu tarafından ne genel kurulun ne de yönetim kurulunun münhasır yetkileri belirlenmişti. Ancak doktrinde hâkim olan görüş genel kurul ve yönetim kurulu arasında anonim şirketin işletme amacına ulaşması için görev dağılımı olduğu yönündedir³⁶.

Yönetim kurulu ile genel kurul arasında görev dağılımı olduğu doktrinde kabul edilmekle birlikte bir kısım yazara göre yönetim kurulu üyeleri genel kurul tarafından atanması, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarından ibra edilmesi vb. kararlar genel kurulun yetki alanında olduğu için genel kurul üst organ niteliği taşımaktadır³⁷. Diğer bir deyişle bu görüşü destekleyen yazarlara göre yönetim kurulunun anonim şirketteki yeri ve önemi yadsınamamakla birlikte genel kurulun hâkimiyeti devam etmektedir.

Genel kurulun yönetim kurulunu belirleme ve sorumluluklarını ortadan kaldırma yetkilerine rağmen 6762 sayılı TTK döneminde söz konusu iki kurul

Yönetim kurulu ile genel kurul arasındaki ilişkinin pozitif hukukta düzenlenmesine ilişkin son teori olan eşitlik teorisi ise lider teorisi ile hâkimiyet teorisi arasında yer almaktadır. Söz konusu teoriye göre ne genel kurul üst organ niteliğine sahiptir ne de yönetim kurulu üst organdır. Aksine her iki organın kendilerine ait bir münhasır yetki alanı vardır ve söz konusu alana diğer kurulun müdahalesi mümkün değildir.

Eşitlik teorisine göre kanun her iki kurul için de emredici düzenlemeye gitmiştir ve devredilemez nitelikteki yetki alanlarını kesin bir şekilde belirlemiştir. Kanunda emredici nitelikte bir düzenleme söz konusu olduğu için genel kurul esas sözleşmede yapacağı bir değişiklik ile yönetim kurulunun yetki ne müdahale edebilir ne de onun münhasır yetkilerini kendi yetkileri olarak düzenleyebilir. Ancak, genel kurulun yönetim kurulunu belirleme, ibra etme veya yıllık bilançoğu kabul edip etmeme, kâr payı dağıtılıp dağıtılmamasına karar verme yetkilerini haiz olması nedeniyle söz konusu iki organ arasında mutlak bir eşitlikten bahsetmemiz mümkün değildir. Diğer bir deyişle, yönetim kurulu ile genel kurul arasındaki eşitlik sadece kanunda veya esas sözleşmede devredilemez yetkiler olarak belirlenen fonksiyon alanlarında söz konusu olmaktadır.

³⁶ Kaşak, s. 122.

³⁷ İmregün, s. 100; Ansay, T.: Anonim Şirketler Hukuku, 6. Baskı, Ankara 1982, s. 92; Arslanlı, H.: Anonim Şirketler C. I, İstanbul 1960, s. 228.

arasındaki işlev farklılığını eşitlik teorisine yakın kabul eden görüşler de doktrinde mevcuttu³⁸.

6102 sayılı TTK'da 6762 sayılı TTK'dan farklı olarak hem yönetim kurulunun hem de genel kurulun devredilemez nitelikteki münhasır yetkileri ayrı ayrı maddelerde hüküm altına alınmıştır. Buna göre TTK m. 375'te yönetim kurulunun devredilemez nitelikteki yetkileri, TTK m. 408'de ise genel kurulun devredilemez nitelikteki yetkileri kanun koyucu tarafından düzenlenmiştir.

6102 sayılı TTK'da yukarıda açıklanan prensiplerden herhangi birini kabul ettiğini söyleyemeyiz³⁹. Bunun yerine, kanun koyucunun 6102 sayılı TTK'da anonim şirketin organlarının devredilemez nitelikteki yetkilerini ayrı ayrı düzenleyerek eşitlik teorisine yaklaştığı yorumunu yapabiliriz. Aynı şekilde doktrinde de genel kurulun yönetim kurulunu belirleme yetkisi devam etmekle birlikte söz konusu iki organ arasındaki işlev farklılığı kanun koyucu tarafından açıkça ortaya konulduğu görüşü hâkimdir⁴⁰. Nitekim, Kırca'ya göre kanun koyucu fonksiyonel farklılığa dayalı eşitlikçi modeli benimsemiştir⁴¹.

Tekinalp'e göre ise yönetim kurulu anonim şirketin idare ve temsil organıdır ve genel kurulun devredilemez yetkileri dışında kalan bütün iş işlemleri yapmaya yetkisi vardır. Bu nedenle 6102 sayılı TTK'nın yürürlüğe girmesiyle birlikte genel kurulun üst organ olma niteliği yerine iki organın birbirine eşit olduğunu ve hatta

³⁸ Özkorkut (İptal), s. 15; Tekil, F.: “Anonim Şirketlerde Yetki Sorunu”, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı, 2. Baskı, İstanbul 2001, s.628; İzmirli, Y.: Anonim şirketlerde Yönetim Kurulunun Organ Niteliğini Kaybetmesi ve Hukuki Sonuçları, Ankara 2001, s. 32.

³⁹ Doğan, s. 20.

⁴⁰ Tekinalp, s. 215; Pulaşlı (Şerh I), s. 829; Doğan, s. 20.

⁴¹ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 395.

ticaret hayatındaki uzmanlaşma gereksiniminden dolayı yönetim kurulunun anonim şirkette bir adım önde olduğunu düşünebiliriz⁴².

II. YÖNETİM KURULUNUN KURUL-ORGAN NİTELİĞİ

6102 sayılı TTK m. 359/1’de 6762 sayılı TTK’nın aksine yönetim kurulunun bir kişi veya daha fazla kişiden oluşabileceği düzenlenmiştir. Böylece eski kanun döneminde yönetim kurulunun en az üç kişiden oluşması gerektiğine dair zorunluluk ortadan kaldırılmıştır ve tek pay sahipli anonim şirket⁴³ kurulabilmesi hükmüne paralel olarak tek kişilik yönetim kuruluna da kanun koyucu tarafından cevaz verilmiştir. Nitekim, tek pay sahipli anonim şirket için en iyi yönetim tek kişilik yönetim kuruludur⁴⁴.

Doktrinde yönetim kurulu tek kişiden oluşsa bile yine de “kurul” olarak adlandırılıp adlandırılmayacağı tartışma konusudur. Ancak bu noktada dikkati çeken husus yönetim kurulu, tek kişiden oluşsa bile kanun koyucu tarafından *kurul* olarak adlandırılmaya devam edilmesidir. Bunun sebebi ise, “kurul” kavramını kanun koyucunun temel anlamı olan “*bir işi yapmak, yönetmek veya bir kurum ve kuruluşu temsil etmek için görevlendirilmiş kişilerden oluşmuş topluluk, heyet, konsey*”

⁴² Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), s. 359.

⁴³ Şehirali Çelik, F. H.: “*Hukukun Ekonomik Gerçekliğe Yanıtı: Tek Kişilik Şirketler*”, BATİDER 2007, C. 24, S. 1, s. 203.

⁴⁴ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 493; Postacı Özçelik, A. D.: “*Kurumsal Yönetim İlkeleri Işığında Yönetim Kurulunun Yapılanma Biçimi*”, Uluslararası Antalya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Antalya 2015, C. 3, S. 6, s. 162; Akdağ Güney, s. 167; Şehirali Çelik, s. 212.

şeklinde kullanmamış olmasıdır⁴⁵. Bunun yerine kanun koyucu yönetim kurulunu bir makam olarak düzenlemiştir⁴⁶.

Doktrinde baskın olarak savunulan görüşe göre tek kişilik kurul kavramının mümkün olmadığıdır⁴⁷. Buna karşılık Tekinalp'e göre kurul kavramının tek kişilik yönetim kurulu ile çeliştiği görüşü hukuki bakımdan dayanaksızdır⁴⁸. Yönetim kurulu kararının alınması gerektiği durumlarda tek kişiden oluşan yönetim kurulu da TTK'nın kurul kurallarına uygun olarak karar almakla yükümlüdür⁴⁹.

Çalışmamızın konusu elektronik ortamda yapılan yönetim kurulu toplantıları olduğu için ve kişinin kendi kendine toplantı yapmayacağını/yapamayacağını göz önünde bulundurursak⁵⁰, tek kişilik yönetim kurulu bu çalışmanın kapsamı dışında kalmaktadır. Bununla birlikte, tek kişiden oluşan yönetim kurullarının da “kurul” olduğu ve karar alırken 6102 sayılı TTK'da öngörülen yönetim kurulu toplantılarına ilişkin şekli usulleri yerine getirmekle yükümlü olduğu görüşünü taşımaktayız. Tek kişiden oluşan yönetim kurulunun hayatın olağan akışına uygun olarak toplantı yapmak suretiyle karar alması mümkün olmamakla birlikte, tek kişilik yönetim kurulunun üyesin aldığı kararları elektronik ortam üzerinden anonim şirkete bildirebilmesinin mümkün olduğu kanaatindeyiz. Ancak, böyle bir imkânın söz

⁴⁵ www.sozluk.gov.tr (Erişim Tarihi: 30.11.2020).

⁴⁶ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 492, Tekinalp, s. 265; Kortunay, A.: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Üyelerin Bilgi Edinme Hakkı, İstanbul 2015, s. 34; Kalender, E.: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Bilgi Alma Hakkı, Ankara 2017, s. 28.

⁴⁷ Moroğlu, E.: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler, 8. Baskı, İstanbul 2016, s. 152; Bahtiyar, M.: “*Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nın Dili İle Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi*”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Ankara 2005, S. 61, s.73.

⁴⁸ Tekinalp, s. 227.

⁴⁹ Tekinalp, s. 265; Akdağ Güney, s. 168.

⁵⁰ Aydoğan, F.: Tek Kişi Ortaklığı, İstanbul 2012, s. 267; Çamoğlu, E.: “*Anonim Ortaklıkta Tek Kişilik Yönetim Kurulu*”, Prof. Dr. Ata Sakmar'a Armağan, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2011, S. 1, s. 206.

konusu olabilmesi için aşağıda ikinci ve üçüncü bölümlerde açıklanacak olan elektronik toplantı sisteminin kurulması ve söz konusu sistemin güvenliğinin sağlanmasına ilişkin de anonim şirketin gerekli alt yapıyı oluşturması gerekmektedir. Böylece, tek kişiden oluşan yönetim kurulu elektronik toplantı sistemini kullanarak toplantı yapmasa bile aldığı kararları anonim şirkete hızlı ve güvenli bir şekilde ulaştırma imkânına sahip olmaktadır.

III. ANONİM ŞİRKET YÖNETİM KURULUNUN İŞLEYİŞİNE KURUMSAL YÖNETİM İLKELERİNİN ETKİSİ

“*Kurumsal yönetim ilkeleri*” temeli Anglo-Sakson hukukuna dayanan ve anonim şirketlerin yönetilmelerinde gittikçe daha etkili ve asıl yetkili olmaya başlayan yönetim kurulunun gücünün dengelenmesi amacıyla geliştirilen kurallar bütünüdür⁵¹. Kurumsal yönetim anlayışı, uluslararası ticaretin gelişmesiyle birlikte yerel şirketlerden çok küresel şirketlerin önem kazanması ve söz konusu uluslararası şirketlerin küresel çapta ekonomik güce sahip olması, ticari hayatın daha profesyonel bir zemine oturtulması ve çıkar çatışmalarının önlenmesi ihtiyacının getirisi olarak ortaya çıkmıştır.

Kurumsal yönetim ilkeleri temel olarak dört kavram üzerinden geliştirilmiş prensiplerdir. Bunlar; hesap verebilirlik, şeffaflık, sorumluluk ve eşit işlem

⁵¹ Pulaşlı, H.: Anonim Şirket Yönetiminde Yeni Model: Corporate Governance, Ankara 2003, s. 4.

kavramlarıdır⁵². Kurumsal yönetimin amacı, ekonomik verimliliğin ve büyümenin sürdürülmesinin yanı sıra yatırımcı güveninin de sağlanmasıdır⁵³. Kurumsal yönetim ilkelerine getirilen bir eleştiriye göre söz konusu ilkelerle şirketi yönetenlerden şirketin performansını yükseltmesi beklenirken bunun nasıl gerçekleştirileceğine dair ilkelerde herhangi bir açıklık bulunmamaktadır⁵⁴.

İlk defa 1999 yılında yayımlanan ve 2004 yılında yenilenen Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) Kurumsal Yönetim İlkeleri⁵⁵ dünya genelinde şirketler hukukunda uygulanacak kurumsal yönetim ilkelerine ilişkin kaynak niteliği taşımaktadır⁵⁶. Türkiye’de 2001 yılında yaşanan ekonomik krizinin temel nedeni anonim şirketlerin tüzel kişiliğinin arkasına saklanarak yapılan yolsuzluk ve sahtekarlıklar olarak görülmekteydi. Bu nedenle kurumsal yönetim ilişkin çalışmalar Türkiye’de de önem kazandı ve kurumsal yönetime ilişkin ilk düzenleme Kurumsal Yönetim En İyi Uygulama Kodu isimli Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (TÜSİAD) tarafından hazırlanan kurallardır⁵⁷. Daha sonrasında ise Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) OECD’nin kurumsal yönetim ilkelerini temel alarak 2003 yılında kurumsal yönetime ilişkin ilkeler belirlemiştir. Türkiye’de kurumsal yönetime dair bir başka düzenleme ise 2007 yılında İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB)

⁵² TTK Genel Gerekçe No. 89 Paragraf; Paslı, A.: Anonim Ortaklık Kurumsal Yönetimi, 2. Baskı, İstanbul 2005, s. 22; Demir, s.34; Eminoğlu, C.: Türk Ticaret Kanunu’nda Kurumsal Yönetim (Corporate Governance), İstanbul 2014, s. 14 vd.

⁵³ Aksoy, M. A.: “*Türk Kurumsal Yönetim Düzenlemeleri Kapsamında Anonim Şirket Yönetim Kurulu*”, Prof. Dr. Oğuz Kürşat Ünal’a Armağan Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Ankara 2013, C. XVII, S. 1-2, s. 46.

⁵⁴ Kubilay, H.: “*Anonim ve Limited Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin ve Müdürlerin Sorumluluk Sigortası*”, Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp’e Armağan, C. I, İstanbul 2003, s. 558.

⁵⁵ Türkiye’deki kurumsal yönetime ilişkin OECD Raporu için bkz. “*Corporate Governance in Turkey: A Pilot Study*”, <http://www.oecd.org/corporate/ca/corporategovernanceprinciples/37550252.pdf> (Erişim Tarihi: 11.11.2020).

⁵⁶ Karasu, R.: “*6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Anonim Şirketlerde Kurumsal Yönetim ile İlgili Getirilen Yenilikler*”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2013, C. 4, S. 2, s. 40; Eminoğlu, s. 12.

⁵⁷ Karasu, s. 36; Demir, s. 30.

tarafından hazırlanan İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Kurumsal Yönetim Endeksi'dir.

SPK Kurumsal Yönetim Tebliği en son 2014 yılında TTK ile uyumlu hale getirilmek amacıyla yenilenmiştir⁵⁸. Söz konusu değişiklikle birlikte kurumsal yönetim ilkeleri; pay sahipleri ve hakları, kamuyu aydınlatma ve şeffaflık, diğer menfaat sahipleri ve hakları ve yönetim kurulu olmak üzere dört başlık altında düzenlenmiştir. Kurumsal yönetime ilişkin Türkiye'de gelinen son noktada, Türk hukuk sisteminde uygulanacak kurumsal ilkelerin belirlenmesi ve bahsi geçen ilkelere uyulmaması durumunda yaptırım uygulama yetkisi konusunda SPK'nın tekel yetkisi bulunmaktadır⁵⁹.

SPK'nın Kurumsal Yönetim Tebliği'nin ekinde kurumsal yönetim ilkelerine yer verilmektedir. İlkelerin 4.4. maddesi yönetim kurulu toplantılarının şeklini düzenlemektedir. 4.4.1 maddesinde yer alan hükme göre payları borsada işlem gören anonim şirketlerin yönetim kurulları görevlerini etkin bir şekilde yerine getirebilecekleri sıklıkta toplanırlar. Bununla birlikte, yönetim kurulu üyesi de toplantılara katılmak ve görüş bildirmek için gereken özeni göstermekle yükümlüdür. Yine aynı maddenin son cümlesinde elektronik ortamda yönetim kurulu toplantısı imkânının sağlanması gerektiği düzenlenmektedir.

İlkelerin 4.4.2 maddesinde yönetim kurulu başkanının toplantı gündemini kurul üyelerine bildirme yükümlülüğü düzenlenmektedir. Buna göre, eşit bilgi akışının sağlanması için toplantı zamanından yeterli süre öncesinde toplantı gündeminin kurul üyelerine bildirilmesi zorunludur. Böylece, Kurumsal Yönetim

⁵⁸ RG. 03.01.2014, S. 28871.

⁵⁹ Eminoğlu, s. 32; Demir, s. 43.

Tebliği'ne tabi olan anonim şirketler bakımından yönetim kurulu toplantısı gündeminin belirlenmesi ve kurul üyelerine söz konusu gündemin gönderilmesi zorunlu tutulmaktadır.

İlkelerin 4.4.3 maddesine göre yönetim kurulu toplantısına katılamayan kurul üyesinin yazılı olarak gönderdiği görüşleri diğer üyelere toplantı sırasında verilebilmektedir. İlkelerin 4.4.5 maddesine göre ise payları borsada işlem gören anonim şirketlerin yönetim kurulu toplantılarının şekline ilişkin şirket içi bir düzenlemenin yapılması zorunlu tutulmaktadır.

6762 sayılı TTK döneminde sadece halka açık anonim şirketlerin kurumsal yönetim ilkelerine uygun olarak yönetilmesi gerekirken 6102 sayılı TTK'da kurumsal yönetim ilkeleri etkilerini anonim şirketler hukukunda ve özellikle yönetim kurulunun hem yapısal hem de işlevsel konularına ilişkin düzenlemelerinde hissettirmektedir⁶⁰. Böylece kanun koyucu anonim şirketlerin sermaye şirketlerinin temeli olma özelliğinin altını, kurumsal yönetim ilkeleriyle iç içe geçmiş düzenlemeler getirerek çizmiştir⁶¹. Örneğin; 6102 sayılı TTK ile anonim şirket yönetimindeki uzmanlaşmanın gereği olarak yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olma zorunluluğu bulunmamakla birlikte kilitlenmesi mümkün olmadığı için pratik, kolay⁶² ve yalnızca tek kişiden oluşan yönetim kurullarının varlığına da izin verilmiştir. Ayrıca hem 6762 sayılı TTK'da hem de 6102 sayılı TTK'da anonim

⁶⁰ TTK Genel Gerekçe No. 88 Paragraf; Karasu, s.38.

⁶¹ Cenkci, E.: "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyeliği", Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Antalya 2011, C. 1, S. 1, s. 135; Postacı Özçelik, s. 159; Karasu, s. 36; Demir, s. 42; Aytaç (Komite), s. 30.

⁶² Tekinalp, s. 227.

şirketin yönetiminin kolaylaştırılması için yönetim kuruluna kendisine yardımcı komisyon ve/veya komiteler kurması imkânı da tanınmıştır⁶³.

Kanun koyucu yönetim kurulu üyelerinin pay sahibi olma zorunluluğu şartını TTK'da düzenlemeyerek hem anonim şirketlerin daha profesyonel bir şekilde yönetilebilmesinin hem de pay sahibinden daha fazla sayıda yönetim kurulu üyesi bulunabilmesinin önünü açmıştır⁶⁴. Böylelikle sermaye sahipleri ile yönetim arasındaki farklılık açıkça ortaya konmuş olmaktadır⁶⁵. Yine genel kurul ile yönetim kurulunun devredilemez yetkilerinin ayrı ayrı düzenlenmesi ile kurumsal yönetimin şeffaflık prensibi gerçekleştirilmeye ve kurumsal yönetim ilkelerinin yansımaları olarak anonim şirketler hukukunda çoğunluğun azınlığa hükmetmesi olasılığı azaltılmaya çalışılmıştır⁶⁶.

Kurumsal yönetim ilkeleri, temel olarak anonim şirketlerin daha profesyonel ve daha şeffaf bir şekilde yönetilmesi için öngörülen prensiplerdir. 6102 sayılı TTK m. 1527'de yer alan ve anonim şirket yönetim kurulu toplantılarının kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilebilmesine cevaz veren hüküm de yine kurumsal yönetim ilkelerinin TTK'ya yansıdığı bir başka düzenlemedir⁶⁷.

⁶³ Eminoğlu, s. 220; Demir, s. 19.

⁶⁴ Kırca, İ. (Şehirali Çelik, F.H./Manavgat, Ç.), s. 413.

⁶⁵ Karasu, s. 38.

⁶⁶ Karasu, s. 40.

⁶⁷ Eminoğlu, s. 260; Karasu, s. 43.

IV. ANONİM ŞİRKETLER YÖNETİM KURULU İÇ YÖNERGESİ

A. TTK’da Düzenlenen İç Yönergeler

6102 sayılı TTK’nın anonim şirket yönetim kuruluna ilişkin düzenlemelerinde 6762 sayılı TTK’dan ayrıldığı yönler olsa da TTK yönetim kuruluna ilişkin eski TTK’nın sistemini genel olarak takip etmiştir ve yönetim kurulu toplantılarına ilişkin ayrıntılı düzenlemelere yer vermemiştir. Genel kurul toplantısına ilişkin yer ve zaman (TTK m. 409), toplantıya çağrının şekli (TTK m. 414), toplantı çağrısını yapmaya yetkili kişiler (TTK m. 410-412), toplantı gündemi (TTK m. 413) gibi hususlar düzenlenmiş olmasına rağmen yönetim kurulunun yetkilerini kullanma esas ve usullerine ilişkin hususlar ne 6762 sayılı TTK’da ne de 6102 sayılı TTK’da düzenlenmiştir.

Kanun koyucu genel kurula nazaran yönetim kuruluna ilişkin şekli şart içeren daha az hükme yer vermiştir. Böylece kanun koyucunun, TTK’da anonim şirket idaresinde asıl yetkili organ olan yönetim kurulunu sıkı sıkıya şekli şartlarla bağlamadığı ve yönetim kuruluna geniş bir hareket alanı bıraktığı görülmektedir. Bu şekilde bir kanuni düzenleme yapılarak ticari hayatın akışkanlığı içinde yönetim kurulunun şekil şartlarıyla zaman kaybetmesi engellenmiş ve daha hızlı karar alabilmesi sağlanmıştır. Kanun koyucu yönetim kurulunu sıkı şekli şartlarla bağlamadığı gibi TTK m. 367’de anonim şirketin yönetiminin nasıl düzenlenebileceğine ilişkin bir “iç yönerge” hazırlama yetkisini de yine yönetim kuruluna vermektedir⁶⁸.

⁶⁸ Koç, H.: Anonim Şirketlerde İç Yönerge İle Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devri, Ankara 2018, s. 8.

Kanun koyucu, TTK'nın üç farklı hükmünde “iç yönerge” kavramına yer vermiştir. Söz konusu üç farklı hükmün ikisi yönetim kuruluna ilişkinken diğeri ise genel kurula ilişkindir. Yönetim kuruluna ilişkin iç yönergelerden ilki TTK m. 367/1'de düzenlenen ve yönetim kurulunun yönetim yetkisinin devri hakkındayken ikincisi ise TTK m. 371/7'de düzenlenen ve yönetim kurulunun temsil yetkisinin devri hakkındadır. Genel kurula ilişkin iç yönerge de TTK m. 419/2'de düzenlenmiştir ve genel kurulun çalışma usul ve esaslarının nasıl olacağının belirlenmesine ilişkindir.

Anonim şirketlerde düzenlenebilecek iç yönergelerle ilişkin açıklamalara geçmeden önce son olarak şirket esas sözleşmesi ile iç yönerge arasındaki ilişkiye değinmekte yarar görmekteyiz. Anonim şirket esas sözleşmesi; şirketin organları, işleyişi, konusu, sermayesi vb. hususları içermekle birlikte ayrıca pay sahiplerinin birbirlerine karşı veya üçüncü kişilere karşı alacakları ve/veya borçları gibi borçlar hukuku sözleşmesi niteliği taşıyan düzenlemeleri de içerebilen temel bir anlaşmadır⁶⁹. Bununla birlikte iç yönergeler ise anonim şirketin işleyişine ilişkin gündelik hükümlerin yer aldığı düzenlemelerdir. Bu durumda esas sözleşme anonim şirketin yönetilmesine ve temsil edilmesine ilişkin temel kaynak iken iç yönergeler ise ikincil nitelikte kaynaklardır⁷⁰. Esas sözleşme ile iç yönerge arasındaki astlık-üstlük ilişkisini şu şekilde de açıklayabiliriz: Esas sözleşme kanunun emredici hükümlerine aykırı olmayan her türlü hükmü içerebilirken iç yönergeler ise hem

⁶⁹ Moroğlu, E.: “*Anonim Ortaklık Esas Sözleşmesi ve Hukuki Niteliği*”, Prof. Dr. M. Kemal Oğuzman'ın Anısına Armağan, İstanbul 2000, s. 524.

⁷⁰ Paşlı, s. 131; Koç, s. 9; Doğan, s. 46; Karacibioğlu, O. B.: Anonim ve Limited Şirket Genel Esaslar Özellikle Anonim Şirket Esas (Ana) Sözleşmesi ve Limited Şirket, Şirket (Ana) Sözleşmesi, İstanbul 2013, s. 203 vd.; Bahtiyar, M.: Anonim Ortaklık Ana sözleşmesi, İstanbul 2001, s. 53.

kanunda hem de esas sözleşmede yer alan hükümlere aykırı olmayan her türlü düzenlemeyi içerebilir.

1. Genel Kurul İç Yönergesi

6102 sayılı TTK m. 419/2’de yer alan hüküm Alman Paylı Ortaklıklar Kanununda (Alm POK m. 129/1) bulunan hükme paralel olarak kaleme alınan ve 6762 sayılı TTK’da yer almayan yeni bir düzenlemedir⁷¹. Gerekçede yer alan açıklamanın devamında ise TTK m. 407/3’te yer alan ve anonim şirket genel kurullarına Ticaret Bakanlığı temsilcisinin katılmasına ilişkin düzenlemenin yer aldığı hüküm nedeniyle genel kurul iç yönergesine ilişkin düzenlemenin Türk hukuk sistemi bakımından faydalı olacağının düşünüldüğü belirtilmiştir.

TTK m. 419/2 hükmüne göre anonim şirket genel kurulunun çalışma esas ve usullerini içeren bir iç yönerge yönetim kurulu tarafından hazırlanır. Hükmün lafzından da anlaşılabileceği üzere genel kurul iç yönergesinin hazırlanması bir yükümlülüktür ve yönetim kurulu söz konusu yükümlülüğün yerine getirilmesinden sorumludur⁷².

Yönetim kurulu, genel kurul iç yönergesinin içeriğini belirlemede tam bir serbestiye sahip değildir. TTK m. 419/2’ye göre genel kurul iç yönergesinin asgari olarak Ticaret Bakanlığı tarafından belirlenecek hususları içermesi gerekmektedir.

⁷¹ TTK m. 419 gerekçe.

⁷² Oran, O.: Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu İç Yönergesi (Danışman: Doç. Dr. Ali Paslı), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi (Kabul Yılı: 2019), s. 9.

Bu hükme dayanılarak Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılan Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik⁷³ ile genel kurul iç yönergesinde asgari olarak bulunması gereken husular somutlaştırılmıştır.

Yönetmeliğin dördüncü bölümü genel kurul iç yönergesini düzenleyen dört maddeden oluşmaktadır. Yönetmelik m. 40/1'e göre iç yönerge kanunda aksine bir düzenleme olmadığı sürece pay sahiplerinin genel kurula katılma, oy kullanma, bilgi alma vb. vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıracak hükümler içeremez. Ayrıca, özel kanunları bulunan anonim şirketler için de söz konusu Yönetmelik hükümleri geçerli olmakla birlikte söz konusu anonim şirketlerin kendi özel mevzuatlarındaki düzenlemeleri de göz önünde bulundurmaları gerekmektedir.

Yönetmelik m. 40/3 ve m. 41/2 hükümlerine göre yönetim kurulu, iç yönergeyi söz konusu Yönetmeliğin Ek-5'inde yer alan örneğe uygun olarak hazırlamak zorundadır. Bununla birlikte, iç yönerge Yönetmelik m. 41/1'de tahdidi olarak sayılan yedi hususu da içermesi gerekmektedir⁷⁴. Söz konusu yedi husus dışında yönetim kurulu iç yönergede, genel kurulun çalışma esas ve usullerine ilişkin ek düzenlemelere de yer verebilir.

Yönetim kurulu hazırladığı genel kurul iç yönergesini TTK m. 419/2 ve Yönetmelik m. 40/3 hükümlerinde belirtildiği üzere genel kurulun onayına sunar.

⁷³ RG. 28.11.2012, S. 28481.

⁷⁴ “Yönetmelik m. 41/1 hükmüne göre genel kurul iç yönergesinde bulunması zorunlu olan hususlar:

- a) Toplantı yerine giriş ve toplantının açılması,
- b) Toplantı başkanlığının oluşturulması,
- c) Toplantı başkanlığının görev ve yetkileri,
- d) Gündemin görüşülmesine geçilmeden önce yapılacak işlemler ve gündem,
- e) Toplantıda söz alma ve oy kullanma usulü,
- f) Toplantı tutanağının düzenlenmesi,
- g) Toplantı sonunda yapılacak işlemler.”

Diğer bir deyişle, yönetim kurulu tarafından hazırlanan genel kurul iç yönergesi ancak genel kurul tarafından onaylandıktan sonra yürürlüğe konabilir. Genel kurul iç yönergesinin onay tarihinden itibaren ticaret siciline tescil ve ilan ettirilmesi gerekliliği hem TTK hem de Yönetmelikte düzenlenmiştir. Yönetmelik m. 40/4'te ayrıca internet sitesi açma yükümlülüğü bulunan anonim şirketlerin genel kurul iç yönergesini ilan tarihinden itibaren beş gün içinde internet sitelerinde yayımlama zorunluluğu bulunduğu düzenlenmiştir. İç yönergenin değiştirilebilmesi için Yönetmelik m. 40/5'te aynı usulün izlenmesi gerektiği belirtilmiştir.

Yönetmelik m. 42'ye göre genel kurulun toplantı başkanlığı kuruluna kadar iç yönerge hükümlerinin, yönetim kurulu başkanı veya vekili ya da başkanın görevlendirdiği bir yönetim kurulu üyesi tarafından uygulanacağı hükmüne bağlanmıştır. Son olarak Yönetmelik m. 43'te ise tek pay sahipli anonim şirketler için de genel kurul iç yönergesi hazırlama usullerinin aynı olduğuna yer verilmiştir.

2. Yönetim Kurulu İç Yönergesi

Genel kurul iç yönergesinin asgari olarak Ticaret Bakanlığı tarafından yayımlanan Anonim Şirketlerinin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik hükümlerini karşılaması gerekirken yönetim kurulu iç yönergesine ilişkin herhangi bir asgari husus belirlemesi yapılmamıştır. Bu nedenle yönetim kurulu iç yönergesinin hazırlanması ve içeriğinin belirlenmesi konularında yönetim kurulu, kanunun emredici hükümlerine ve anonim şirket esas sözleşmesine aykırı olmaması

kaydıyla istediği düzenlemeyi yapmakta serbesttir⁷⁵. Bununla birlikte, yönetim kurulu temsil ve/veya idare yetkilerini devredeceği durumlarda söz konusu devirlerin kapsamını, esasını ve usullerini içeren iç yönergeler hazırlamak zorundadır.

Yönetim kurulu iç yönergelerinin şekline ilişkin TTK’da herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Doktrinde genel olarak kabul edilen ve bizim de katıldığımız görüşe göre yönetim kurulu iç yönergeleri de tıpkı genel kurul iç yönergelerinin olduğu gibi yazılı şekle tabidir⁷⁶. Aynı şekilde, Doğan’a göre TTK m. 390/5’te düzenlenen yönetim kurulu kararlarının geçerli olabilmesi için yazılı olması gerektiği şartı, iç yönergenin de bir yönetim kurulu kararı olduğu göz önünde bulundurulursa uygulanma alanı bulacaktır⁷⁷. Tekinalp ise konuya farklı bir yönden yaklaşarak “yönerge” kelimesinin yazılı şekli işaret ettiğini ve anonim şirketin bütün organizasyon yapısını içerecek bir belgenin kafa karışıklığı yaratmaması bakımından yazılı olarak düzenlenmesinin daha isabetli olacağı görüşünü savunmaktadır⁷⁸.

a. Yönetim Kurulu Zorunlu İç Yönergesi

TTK’da yönetim kurulu iç yönergesinin düzenlendiği iki hüküm mevcuttur. Bunlardan biri TTK m. 367/1’de düzenlenen ve yönetim kurulunun yönetme yetkisini devrettiği durumlarda hazırlaması gereken diğeri ise TTK m. 371/7’de

⁷⁵ Pulaşlı, H.: “Anonim Şirketlerde İç Yönerge”, Legal Hukuk Dergisi 2013, C. 11, S. 125, s. 40; Doğan, s.46; Akdağ Güney, s. 86.

⁷⁶ Pulaşlı (İç Yönerge), s. 39; Akdağ Güney, s. 86; Koç, s. 12; Karasu (Emredici Hükümler), s. 207; Oran, s. 18; Cenkci, E.: Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Temsil Yetkisinin Devri, Ankara 2018, s. 59.

⁷⁷ Doğan, s. 133.

⁷⁸ Tekinalp, s. 250.

düzenlenen ve yönetim kurulunun temsil yetkisini devrettiği hallerde hazırlaması gereken iç yönergelerdir.

Yönetim kurulunun idare ve temsil yetkileriyle ilgili iç yönergeleri açıklamak için “zorunlu” ibaresini başlığımızda kullanmamızın nedeni, anonim şirketin temsili ve idaresi için mutlaka bir iç yönerge düzenlenmesi gerektiği aksi takdirde yönetim kurulunun sorumluluğuna gidilebileceğine ilişkin değildir. Tam tersine söz konusu iç yönergeleri düzenlemeden de yönetim kurulu idare ve temsil yetkilerini kullanabilmektedir. Başka bir ifadeyle “zorunlu” ibaresine başlığımızda yer vermemizin nedeni, yönetim kurulunun temsil ve/veya idare yetkilerini devretmek istediği zaman söz konusu iç yönergeleri hazırlamakla ve iç yönergelerde belirlediği usul ve esaslara uygun olarak hareket etmekle yükümlü olmasıdır.

Yönetim kurulu tarafından hazırlanan iç yönerge için dikkat edilmesi gereken önemli hususlardan biri, her ne kadar kanun koyucu yönetim kuruluna geniş bir irade serbestisi tanımış olsa da anonim şirketler hukukuna etki eden emredici hükümler ilkesi göz ardı edilmemelidir. Zira, 6762 sayılı TTK döneminde anonim şirketler hukukuna sözleşme özgürlüğü⁷⁹ hâkimken 6102 sayılı TTK ile sözleşme özgürlüğü yerine emredici hükümler ilkesi getirilmiştir⁸⁰.

TTK m. 340’da yer alan düzenlemeye göre kanunda açıkça belirtilmediği sürece kanundaki düzenlemelerin aksi ne iç yönergede ne de esas sözleşmede düzenlenebilir. Pay sahiplerinin korunması, anonim şirket hukukunda öngörülebilirliğin ve şeffaflığın sağlanması bakımından emredici hükümler ilkesi

⁷⁹ Kocayusufoğlu, N. (Hatemi, H./Serozan, R./Arpacı, A.): Borçlar Hukuku Genel Bölüm: Borçlar Hukukuna Giriş, Hukuki İşlem, Sözleşme, 7. Baskı, İstanbul 2017, s. 505.

⁸⁰ Karasu, s. 21.

kurumsal yönetim ilkelerinin TTK'daki hükümlere yansıdığı durumlardan birine örnektir⁸¹. Yönetim kurulu toplantılarına ilişkin iç yönerge ile düzenleme yapılacaksa kanunda açıkça aksine düzenleme yapmaya yetki verilip verilmediğine dikkat edilmesi gerekmektedir⁸².

TTK m. 367/1 hükmünde yer alan düzenlemeye göre yönetim kurulu anonim şirketi yönetme yetkisini esas sözleşmede izin verilmiş olması kaydıyla hazırlayacağı bir iç yönerge ile yönetim kurulu üyelerinden bazılarına devredebileceği gibi üçüncü bir kişiye de devredebilir. Ancak burada devredilecek yetkiler TTK m. 375'de yönetim kurulunun devredilemez nitelikteki yetkileri olarak belirlenen hususlar dışında kalan yetkililerdir⁸³.

Yönetme yetkisini devredebilmesi dışında yönetim kurulu TTK m. 370/2'ye göre bir ya da daha fazla murahhas üyeye veya üçüncü kişilere anonim şirketi temsil etme yetkisini devredebilir. Hükmün devamı olan TTK m. 370/2'nin ikinci cümlesinde ise kanun koyucu yönetim kurulunun temsil yetkisini devrettiği durumlarda her halükârda en az bir yönetim kurulu üyesinin anonim şirketi temsil yetkisini haiz olmasını şart koşturmuştur.

Yönetim kurulunun yönetme yetkisini devredebilmesi için kanun koyucu esas sözleşmede öngörülmesi şartını ararken temsil yetkisini devredebilmesi için de esas sözleşmede herhangi bir düzenlenmenin bulunmasının gerekip gerekmediğine ilişkin doktrinde farklı görüşler mevcuttur. Doktrinde baskın olan görüşe göre yönetim kurulunun temsil yetkisini devredebilmesi için esas sözleşmede hüküm bulunması

⁸¹ Karasu (Emredici Hükümler), s. 46-47.

⁸² Koç, 34.

⁸³ Altay, s. 176; Oran, s. 98.

gerekmektedir⁸⁴. Doktrinde azınlıkta kalan görüşe göre ise yönetim kurulunun temsil yetkisini devretmesine ilişkin esas sözleşmede hüküm bulunmasa dahi TTK m. 375/1-d bendi gereği yönetim kurulu temsil yetkisini devretme hakkını haizdir⁸⁵.

Yönetim kurulunun temsil yetkisinin devrinin kapsam ve sınırları ise TTK m. 371’de hükme bağlanmıştır. Ancak söz konusu hükme 6552 sayılı İş Kanunu ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması ile Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanunun⁸⁶ 131. maddesi ile eklenen 7. fıkra doktrinde yoğun şekilde eleştirilmektedir. Doktrinde yapılan eleştirilere yer vermeden önce TTK m. 371/7’deki düzenlemenin içeriği hakkında bilgi vermenin yerinde olacağını düşünmekteyiz.

TTK m. 371/7 hükmünde yer alan düzenlemeye göre yönetim kurulu, temsile yetkili olmayan yönetim kurulu üyelerini veya şirkete hizmet akdi ile bağlı olan üçüncü bir kişiyi sınırlı yetkili ticari vekil ya da diğer tacir yardımcılarından herhangi biri olarak atayabilir. Söz konusu hükmün devamında ise yönetim kurulunun temsil yetkisinin devredildiği kişilerin yetkileri ve bu yetkilerin sınırlarına ilişkin TTK m. 367/1 hükmüne göre düzenlenecek bir iç yönergenin hazırlanması gerektiği düzenlenmiştir. Hükmün devamında yer alan ve dikkat edilmesi gereken husus iç yönergede yer alan düzenlemelerle yönetim kuruluna temsilci atanmamaktadır, bunun yerine yönetim kurulu tarafından atanan temsilcilerin yetkilerinin sınırları iç

⁸⁴ Akdağ Güney, s. 107; Tekinalp, s. 257; Çamoğlu (Tekinalp/Poroy), s. 386; Kendigelen, A.: Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler- Yenilikler ve İlk Tespitler, 3. Baskı, İstanbul 2016, s. 262; Bahtiyar, s. 236; Şener, O. H.: Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuk Ders Kitabı, 4. Baskı, Ankara 2019, s. 378.

⁸⁵ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 619; Cenkci (Yetki Devri), s. 52; Yanlı, V.: “Anonim Şirketlerde İmza Yetkilileri Sadece Yönetim Kurulu Tarafından Mı Atanabilir?”, Ersin Çamoğlu’na Armağan İÜHFM, C. LXXI, S. 2 s. 447.

⁸⁶ RG. 10.09.2014, S. 29116 (Mükerrer).

yönerge ile belirlenmektedir⁸⁷. TTK m. 367/1’de düzenlenen ve yönetim kurulunun yönetme yetkisine dair iç yönergeden farklı olarak temsil yetkisinin devrine ilişkin iç yönergenin tescili ve ilanı zorunludur.

6552 sayılı Kanun m. 131 ile düzenlenen TTK m. 371/7’yi değerlendirirken öncelikle “*sınırlı yetkili ticari yardımcı*” ile neyin kastedildiğinin anlaşılması elzemdir. Ticari vekil ve diğer ticari yardımcıları 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun (TBK) 551 ve 552. maddelerinde düzenlenmektedir. Kırca’ya göre TBK’nın 551 ve 552. maddelerinde belirtilen yetkileri haiz ticari vekil ve diğer ticari yardımcıları TTK m. 371/7’nin kapsamına girmemektedir⁸⁸. Zira, yetkileri zaten sınırlı olan ticari vekil ve diğer tacir yardımlarının yetkilerine fazladan bir sınırlama getirilmeden yönetim kurulu temsil yetkisini söz konusu kişilere devrederse TTK m. 371/7 hükmü uygulanma alanı bulmayacaktır.

TTK m. 371/7’nin ticari vekil veya diğer tacir yardımcılarının iç yönergeyle atanamayacağına ilişkin düzenlemesi de yine doktrinde eleştirilmektedir. Kırca’ya göre bir yönetim kurulu toplantısı sırasında önce temsil yetkisinin devrine ilişkin bir iç yönergenin hazırlanıp daha sonra söz konusu iç yönergeye dayanarak temsilci atamak yerine farklı bir karar alınıp temsilci atanması anlamsızdır⁸⁹.

Son olarak TTK m. 371/7 hükmüne dayanarak yönetim kurulunun temsil yetkisini devrettiği durumlarda TTK m. 367’de yer alan hükmün aksine iç yönergenin tescil edilmesi şartı aranmaktadır. Bu durumda anonim şirketin özel bilgilerinin herkese duyurulması tehlikesinin yanı sıra iç yönergede yapılacak her

⁸⁷ Kutluk, s. 65.

⁸⁸ Kırca, İ.: “*TTK m. 371.7 Hakkında Bir İnceleme: AB’ye Üyelik Yolunda Geri Adım*”, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü Dergisi, C. 30, S. 3, s. 26.

⁸⁹ Kırca (TTK m. 371/7), s. 27.

türlü değişiklik ve düzeltmenin de TTK m. 31 gereği tescil ve ilan edilmesi zorunluluğu yönetim kuruluna iş yükü getirmektedir⁹⁰.

b. Yönetim Kurulu İhtiyari İç Yönergesi

6102 sayılı TTK m. 375/1-b hükmüne göre yönetim kurulunun devredilemez nitelikteki yetkilerinden biri de anonim şirketin iç organizasyonunu belirleme yetkisidir⁹¹. Böylece, yönetim kurulu kanunun emredici hükümlerine ve anonim şirket esas sözleşmesine aykırı olmamak kaydıyla yönetim kurulu karar alma şekillerini, toplantı usullerini vb. hususları kendi belirleyebilir⁹². Aynı şekilde yönetim kurulu düzenleyeceği bir ihtiyari iç yönerge ile kısmen veya tamamen elektronik ortamda yapabileceği yönetim kurulu toplantılarına ilişkin kanun ve esas sözleşme hükümlerine ek haklar ve/veya yükümlölükler düzenleyebilir.

V. YÖNETİM KURULUNUN YÖNETME YETKİSİ⁹³

Bir anonim şirketin varlığından söz edilebilmesi için zorunlu organ olan yönetim kurulunun görev ve yetkilerinin genel olarak düzenlendiği TTK m. 365'e

⁹⁰ Akdağ Güney, N.: "6552 Sayılı Torba Kanun ile TTK m. 371'e Eklenen Yedinci Fıkra ile İlişkin Değerlendirmeler", <http://www.arslanlibilimarsivi.com/>, s. 18 (Erişim Tarihi 25.10.2020).

⁹¹ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 604; Akdağ Güney, s. 85; Pulaşlı, s. 1181; Karasu, s. 209.

⁹² Karasu, s. 208; Akdağ Güney, s. 106; Altay, s. 179; Doğan, s. 135; Pulaşlı (İç Yönerge), s. 40.

⁹³ Yönetim kurulunun sadece anonim şirketi yönetme yetkisine değindiğim böyle bir başlık açmamın sebebi, yönetim kurulunun anonim şirketi yönetirken her zaman toplantı yaparak karar almak zorunda olmadığına dikkat çekmektir.

göre “Anonim şirket, yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur.” Buna göre anonim şirket iç ilişkilerinde yönetim kurulu tarafından yönetilirken dış ilişkilerinde ise yine yönetim kurulu tarafından temsil edilmektedir.

Yönetim kurulu hem yöneten hem de temsil eden organ konumunda bulunduğu için anonim şirketi iç ilişkide yönetirken bir taraftan şirketin olağan işlerini yürütecek, diğer taraftan ise şirketin nihai amacına ulaşması için gerekli kararları alacaktır⁹⁴. Bir başka ifadeyle yönetim kurulu anonim şirketi “yönetme” görevini yerine getirirken kararlar alabileceği gibi anonim şirketin olağan işleri sayılan -örneğin şirket defterlerinin tutulması, kanunun emrettiği tescil ve ilan işlemlerinin yaptırılması, şirket çalışanlarının atanması veya görevden alınması, kâr-zarar hesabı, yıllık rapor düzenlenmesi gibi- işlerde karar almadan da hareket edebilir⁹⁵. Anonim şirketin yönetimine dair olağan işler dışında kalan durumlar için TTK’nın anonim şirket yönetim kuruluna ilişkin düzenlemeleri genel olarak dikkate alındığı takdirde yönetim kurulunun “kurul” olarak hareket etmesinin ve anonim şirketi yönetim kurulu toplantılarında gerçekleştirilen müzakereler sonucu aldığı “kararlarla” yönetmesinin amaçlandığı açıkça görülmektedir⁹⁶.

Genel kurulun toplantısına ilişkin usul ve esaslar TTK’da genişçe düzenlenmesine rağmen yönetim kurulu toplantısına ilişkin kanunda doğrudan düzenleme sadece tek bir maddede bulunmaktadır. Bu şekilde davranarak kanun koyucu yönetim kurulunun işleyişinin belirlenmesi yetkisini yönetim kurulu üyelerine bırakmış olmaktadır. Yönetim kurulu toplantılarının işleyişinin

⁹⁴ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 371.

⁹⁵ Özkorkut (İptal), s. 43-44; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 364; Bahtiyar, M., s. 218; Akdağ Güney, s. 247; Pulaşlı (Şerh II), s. 1309.

⁹⁶ Tekinalp, s. 265.

belirlenmesi yetkisinin yanı sıra anonim şirketin gündelik ve/veya periyodik işlerinin nasıl yerine getirileceğine ilişkin usulün belirlenmesi yetkisini de kanun koyucu yine yönetim kuruluna vermiştir.

Anonim şirketin yönetim kurulu kararı alınmasını gerektirmeyen, sadece şirketin varlığını devam ettirebilmesi için gündelik ve/veya periyodik yerine getirilmesi gereken işlerin usulü esas sözleşmede belirlenebileceği gibi yönetim kurulu iç yönergesinde de belirlenebilir⁹⁷. Söz konusu gündelik ve/veya periyodik işler anonim şirketin olağan işlerindendir ve yönetim kurulu kararı alınmadan da devamlı olarak yerine getirilebilmesi daha makul bir çözümdür. Daha açık bir anlatımla, şirketin varlığını devam ettirebilmesi bakımından her gün yapılması gereken işler için her zaman yönetim kurulu toplantısı yapılması veya önerinin elden dolaştırılması suretiyle karar alınması anonim şirketin idare ve temsil organı olan yönetim kurulunun hantal bir yapıya sahip olmasına neden olur.

Sonuç olarak, yönetim kurulunun anonim şirketin olağan işlerini toplantı yapmaya gerek kalmadan yürütebilmesi için hangi işlerin gündelik ve/veya periyodik nitelikte olduğunun belirlenip yönetim kurulu iç yönergesinde düzenlenmesinin şirket yönetimini kolaylaştırması açısından daha uygun bir yol olduğu görüşünü taşımaktayız. Bununla birlikte hangi işin anonim şirketin gündelik ve/veya periyodik, olağan işi olduğu konusunda anlaşmazlık olduğu takdirde söz konusu işin yönetim kurulu toplantısı veya önerinin elden dolaştırılması suretiyle karar alınması sonucunda yerine getirilmesinin gerektiği kanaatindeyiz. Zira, TTK'nın yönetim

⁹⁷ Ayrıntılı açıklama için bkz. Birinci Bölüm, IV, A, 2.

kurulu hükümlerinin bütününe bakıldığında, kanun koyucunun yönetim kurulunun “kurul” olarak hareket etmesini amaçladığı anlaşılmaktadır.

VI. YÖNETİM KURULUNUN KARAR ALMA USULLERİ

A. Yönetim Kurulunun Toplantı Yapmak Suretiyle Karar Alması

1. Genel Olarak

Anonim şirket yönetim kurulunun TTK’da yer alan ilgili hükümlerine bakıldığında “kurul” olarak yetkilerini kullanması ve görevlerini yerine getirmesi esastır. Bu bakımdan toplantı yapılması suretiyle karar alınması usulü, bir kurul-organ olan yönetim kurulu bakımından “esas” karar alma şeklidir⁹⁸.

6762 sayılı TTK’nın 312. maddesinin 1. fıkrasında anonim şirket yönetim kurulunun en az üç kişiden oluşması zorunluluğu getirilmişti. Ancak 6102 sayılı TTK’nın yönetim kurulu üyelerinin sayısının ve niteliklerinin düzenlendiği 359. maddesinde, eski kanunda yer alan “en az üç kişiden” oluşma zorunluluğu ortadan kaldırılmıştır ve tek pay sahipli anonim şirketin kurulabileceğine ilişkin düzenlemelere ve Kıta Avrupası anonim şirketler hukukuna paralel olarak tek kişiden oluşan yönetim kurullarının var olmasına da imkân tanınmıştır.

Tek kişiden oluşan yönetim kurulunun “kurul” niteliğine ilişkin tartışmalara TTK’nın gerekçesinde açıklık getirilmiştir⁹⁹. Gerekçede “kurul” kavramının sözlük

⁹⁸ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 481.

⁹⁹ TTK m. 359 gerekçe.

anlamının dışında kullanıldığı ve “*yönetim kurulu*” ibaresinin bir bütün olarak anonim şirketin bir organını temsil ettiği belirtilmiştir¹⁰⁰. Ancak tek kişiden oluşan yönetim kurulları “*organ*” olmaları nedeniyle kurul olarak adlandırılırsalar da tek kişinin toplantı yaparak anonim şirketin idaresi ve temsiline ilişkin karar alması hayatın olağan akışına uygun değildir. Bu nedenle -tek kişi yönetim kurullarını bir kenara bırakırsak, anonim şirketin yönetimi ve temsili ile ilgili kararlar alınırken toplantı usulünün TTK tarafından esas yöntem olarak belirlenmesinde, alınacak kararların yönetim kurulu üyeleri tarafından yeteri kadar müzakere edilmesi amacı yatmaktadır.

TTK’da toplantı yapılması usulüne ilişkin gelişen teknoloji ve uluslararası şirketlerin küresel çapta yaygınlaşması göz önünde bulundurularak 6762 sayılı TTK’dan farklı düzenlemelere yer verilmiştir. Söz konusu farklı düzenlemelere gösterilebilecek en önemli örnek 6102 sayılı TTK m. 1527’de yer alan ve “*Elektronik ortamda kurullar*” başlığını taşıyan hükümdür. Buna göre, anonim şirket yönetim kurulu toplantılarının kısmen veya tamamen elektronik ortamda da yapılmasına izin verilmiştir. Kanun koyucu böyle bir düzenlemeye TTK’da yer vererek acil karar alınması gereken veya yönetim kurulu üyelerinin fiziken bir araya gelmelerinin mümkün olmadığı yerlerde bulunduğu durumlarda yönetim kurulu toplantısının yine de yapılabilmesini amaçlamaktadır. Böylece kanunun ruhuna uygun olarak yönetim kurulunun *kurul-organ* olma özelliğinin korunması ve kararın elden dolaştırılması suretiyle karar alınması yöntemine nazaran yönetim kurulu üyelerine, aralarında daha

¹⁰⁰ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 492.

fazla müzakere etme¹⁰¹ imkânı tanıyan bir yönetim kurulu toplantısı yöntemi kanun koyucu tarafından sağlanmıştır.

2. Tamamen Fiziki Ortamda Gerçekleştirilen Toplantı Suretiyle Karar Alınması

TTK'da fiziki ortamda yapılacak anonim şirket yönetim kurulu toplantılarının usul ve esasları ile karar alma şekillerine ilişkin en kapsamlı hüküm m. 390'da düzenlenmektedir. Söz konusu hükümde kanun koyucu, yönetim kurulu toplantılarına ilişkin usul ve esasların çerçevesini çizmekle yetinmiştir. Bununla birlikte kanun koyucu, yönetim kurulunun karar alma şekillerine ilişkin daha detaylı hükümlerin esas sözleşme veya yönetim kurulunun çıkaracağı iç yönerge ile düzenlenmesini uygun görmüştür.

Yönetim kurulu toplantılarının nasıl yapılacağına ilişkin TTK m. 390'daki hüküm, 6762 sayılı TTK m. 330'daki düzenlemeyle doktrinde tartışmalı olan toplantı nisabına ilişkin hususlar dışında benzerlik göstermektedir. Diğer bir deyişle, TTK m. 390/1'de yer alan hüküm, anonim şirketlerin yönetim kurulu toplantılarının karar ve toplantı nisaplarını 6762 sayılı TTK m. 330'a göre daha açık bir şekilde düzenlemiş ve böylece doktrinde yer alan tartışmalara bir son vermiştir¹⁰².

6762 sayılı TTK döneminde doktrinde eleştirilen ağırlaştırılmış toplantı nisabı¹⁰³ hükmü 6102 sayılı TTK m. 390/1 hükmü ile kaldırılmış ve toplantı nisabı

¹⁰¹ TTK m. 1527 gerekçe.

¹⁰² Konuya ilişkin daha geniş açıklama için bkz. Üçüncü Bölüm, E, 1.

¹⁰³ Konuya ilişkin daha geniş açıklama için bkz. Üçüncü Bölüm, E, 1.

yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğu olarak belirlenmiştir. Toplantı nisabının ağırlaştırılmasının da ancak esas sözleşmede yapılacak bir düzenlemeyle mümkün olduğu aynı maddede hükme bağlanmıştır. Bahsi geçen fıkranın ikinci cümlesinde ise TTK m. 1527’de yer alan elektronik yönetim kurulu düzenlemesine atıf yapılarak aynı toplantı ve karar nisaplarının kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilecek olan yönetim kurulu toplantılarında da aranacağı belirtilmiştir.

TTK’nın hükümlerinde, yönetim kurulu toplantısının nerede-ne zaman yapılacağıyla, toplantıya çağrı usulünün nasıl olacağıyla ilgili vb. şekli düzenlemeler genel kurul toplantılarına ilişkin hükümlerde olduğu gibi sıkı şekli şartlara bağlı olarak belirlenmemiştir. Bununla birlikte, kısmen veya tamamen elektronik ortamda yapılacak anonim şirket yönetim kurulu toplantıları hakkında TTK m. 1527’de ve/veya Ticaret Şirketlerinde Anonim Şirket Genel Kurulları Dışında Elektronik Ortamda Yapılacak Kurullar Hakkında Tebliğ’de¹⁰⁴ (Tebliğ) düzenleme bulunmadığı durumlarda, TTK m. 390 hükmü kanımızca genel kural olarak kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantıları bakımından da uygulama alanı bulacaktır.

Kanun koyucunun kasti olarak susması nedeniyle yönetim kuruluna kendi işleyişiyle ilgili geniş hareket alanı tanıdığı noktaların nasıl doldurulabileceğine ilişkin doktrindeki görüşler, kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantıları için de geçerlidir. Bu nedenle fiziki ortamda gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantıları hakkındaki açıklamalarımıza bu noktada son vermenin uygun olacağını düşünmekteyiz. Ancak, konuya ilişkin

¹⁰⁴ RG. 29.08.2012, S. 28396.

doktrindeki görüşlere ve tartışmalara elektronik ortamda gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantılarının kapsamlı bir şekilde incelendiği bölümde yer verilecektir¹⁰⁵.

3. Fiziki Ortamda Yapılan Toplantıya Elektronik Ortamdan Katılma Suretiyle Karar Alınması

Kanun koyucu TTK'da anonim şirket yönetim kurulunun düzenlendiği hükümlerde, yönetim kurulunun şirketi yönetmek ve temsil etmek için alacağı kararları yönetim kurulu üyelerinin toplanarak ve müzakere ederek belirlemesini arzulamıştır. Bununla birlikte, hızla gelişen iletişim ve bilgi teknolojilerine ayak uydurabilmek ve ticari hayatın gereği olarak hızlı karar alması gereken yönetim kurulunun manevra yeteneğini geliştirmek amacıyla kanun koyucu TTK m. 1527'de yer verdiği düzenlemeyle elektronik ortamlar aracılığıyla yapılan kurulları da Türk hukuk sistemi bakımından geçerli kabul etmiştir.

TTK m. 1527/1'e göre anonim şirketlerdeki yönetim kurulları tamamen elektronik ortamda yapılabileceği gibi fiziki ortamda gerçekleştirilen toplantıya bazı yönetim kurulu üyeleri elektronik ortamlar aracılığıyla da katılabilirler. TTK m. 1527/1'de yer alan düzenlemenin lafzından kanun koyucunun yönetim kurulu toplantılarının ya tamamen fiziki ya da tamamen elektronik ortamda yapılmasını şart koşmadığı anlaşılmaktadır. Başka bir deyişle, kanun koyucu fiziki ortamdaki toplantıya elektronik ortamdan katılabilme imkânını düzenleyerek yönetim kurulu

¹⁰⁵ Konuya ilişkin daha geniş açıklama için bkz. Üçüncü Bölüm.

toplantılarının tamamen fiziki veya elektronik ortamda yapılması zorunluluğunu getirmemiştir.

Fiziki ortamda yapılan yönetim kurulu toplantılarına elektronik ortamdan katılmanın mümkün olduğu durumlarda hem fiziki ortamda gerçekleştirilen toplantılara ilişkin hükümler hem de elektronik ortamda gerçekleştirilen toplantılara ilişkin hükümler işlerlik kazanmış olacaktır. Bu durumda, elektronik ortam araçlarını kullanarak yönetim kurulu toplantılarına katılan üyeler için Tebliğ ve 6102 sayılı TTK'da öngörülen elektronik yönetim kurulu toplantı usullerinin yerine getirilmesi gerekmektedir. Aynı şekilde, fiziki ortamda bulunan üyeler için de TTK'nın fiziki ortamda gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantılarına ilişkin usullerin yerine getirilmesi gerekmektedir.

4. Tamamen Elektronik Ortamda Gerçekleştirilen Toplantı Suretiyle Karar Alınması

Kanun koyucu TTK ile elektronik sistemler üzerinden gerçekleştirilebilecek anonim şirketlere ilişkin işlemleri de düzenlemektedir. Söz konusu işlemlerden biri olan ve TTK ile kanun koyucunun kabul ettiği elektronik toplantı sistemine ilişkin açıklamalara geçmeden önce söz konusu toplantı sistemleri hakkında genel bilgiler vermenin daha uygun olacağı görüşünü taşımaktayız. Buna göre kısmen veya tamamen elektronik ortamda yapılan toplantılara ilişkin dünyada iki farklı sistemin hâkim olduğu görülmektedir.

Elektronik ortamda toplantı yapılmasını mümkün kılan sistemlerden ilki, daha basit düzeyde olan ve sadece yönetim kurulu toplantılarına ilişkin belgelerin elektronik ortama yüklenerek yönetim kurulu üyelerinin çevrimiçi erişimini mümkün kılan sistemdir. Diğer sistem ise 2005 senesinden sonra geliştirilen ve sadece yönetim kurulu toplantısına ilişkin belgelerin yüklendiği ve kurul üyelerinin erişimine açıldığı değil aynı zamanda yönetim kurulu üyelerinin eşzamanlı müzakere yapabilmesine de olanak tanıyan sistemdir¹⁰⁶. Nitekim, kanun koyucumuz da Türk hukuk sistemindeki elektronik yönetim kurulu toplantılarına ilişkin TTK ve Tebliğ hükümlerinden anlaşılabileceği üzere sonradan geliştirilen ve kurul üyelerine müzakere yapma imkânı tanıyan elektronik toplantı sistemini esas almıştır.

Elektronik toplantı sisteminin seçeneği olarak telekonferans, video konferans vb. alternatifler de yönetim kurulu üyelerinin fiziken bir araya gelmeden bir konu hakkında müzakere edip karar almalarına olanak sağlayabilir. Ancak söz konusu alternatif sistemlerin kullanıldığı toplantılarda belgelerin kurul üyelerine nasıl iletileceği, oyların nasıl kullanılacağı ve en önemlisi de anonim şirket sırlarının bilgi güvenliğinin nasıl sağlanacağı bir muammadır.

Elektronik toplantı sistemleri, şirketlerin kendilerinin kurduğu veya hizmet alımı yaparak kurdurduğu bilişim sistemleridir. Söz konusu bilişim sistemleri hem yönetim kurulunun ihtiyaç duyduğu belgelerin yer aldığı bir nevi arşiv görevi görürken hem de üyeleri bir araya getirerek müzakere ortamına zemin hazırlamaktadır¹⁰⁷. TTK ve Tebliğ’de yer alan düzenlemeler dikkate alındığı takdirde

¹⁰⁶ Ergincan, Y./Bülbül, Ö.: “*Elektronik Yönetim Kurulu Türkiye İçin Bir Model Önerisi*”, Legal Hukuk Dergisi 2015, C. 13, S. 146, s. 39.

¹⁰⁷ Ferrazzi, K./Zapp, S.: “*The Upside of Virtual Board Meetings*”, Harvard Business Review (<https://hbr.org/2020/07/the-upside-of-virtual-board-meetings>, Erişim Tarihi: 13.09.2020).

elektronik toplantı sistemine girebilmek için kayıtlı elektronik postanın ve oy kullanabilmek için de güvenli elektronik imzanın varlığı şart olarak aranmaktadır. Böylece, kanun koyucunun elektronik toplantı sistemi üzerinden gerçekleştirilecek yönetim kurulu toplantılarının güvenliğini sağlamak için oldukça sıkı önlemler aldığı açıkça anlaşılabilmektedir.

Covid-19 salgınından önce dünya genelindeki birçok anonim şirketin yönetim kurulu üyeleri, elektronik ortamda yapılacak toplantılara mesafeli yaklaşırken salgın süresince elektronik toplantı sistemlerini deneyimlemek zorunda kalmışlardır. Sonuç olarak ise birçok yönetim kurulu üyesi elektronik ortamdaki toplantılarda yüz yüze yapılan toplantılara nazaran zamanın daha verimli kullanıldığı ve kullanıcıların toplantıları daha dikkatli dinledikleri noktalarında birleşmektedir¹⁰⁸.

Anonim şirket yönetim kurulu toplantılarının kısmen veya tamamen elektronik ortamda yapılabilmesi imkânı, anonim şirketler bakımından herhangi bir zorunluluk arz etmemektedir. TTK m. 1527/5'te yer alan hükme göre pay senetleri borsada işlem gören anonim şirketlerin genel kurullarına elektronik ortamdan katılma imkânının şirket tarafından sağlanması bir zorunluluktur. Buna karşılık, TTK mad. 1527/1'e göre anonim şirketin pay senetleri ister borsada işlem görsün ister görmesin yönetim kurulunun elektronik ortamda yapılma imkânının kurul üyelerine sağlanması anonim şirket bakımından bir zorunluluk değildir.

Anonim şirketlerin esas sözleşmelerinde kısmen veya tamamen elektronik ortamda yönetim kurulu toplantılarının yapılabilmesi imkânını düzenleme

¹⁰⁸ Walsh, L./Durkin, P.: “*Rule Relaxation Opens Door to AGMs*”, Financial Review (<https://www.afr.com/companies/financial-services/legal-virus-reprieve-for-online-shareholder-meetings-20200505-p54q39>, (Erişim Tarihi: 09.09.2020).

zorunluluğu bulunmadığı gibi esas sözleşmelerinde elektronik yönetim kurulu düzenlemesi bulunan anonim şirketlerin yönetim kurulu üyelerinin de kurul toplantılarına elektronik ortamdan katılma zorunlulukları bulunmamaktadır¹⁰⁹. Diğer bir deyişle, elektronik yönetim kurulu toplantılarını esas sözleşmelerinde düzenlemek anonim şirketler için yükümlülük olmadığı gibi elektronik yönetim kurulu düzenlemesini esas sözleşmelerinde yer veren anonim şirketlerin yönetim kurulu üyelerinin söz konusu sistemi kullanması da yükümlülük arz etmemektedir. Sonuç olarak kanun koyucu, TTK’da anonim şirket yönetim kurulunun toplanabilmesi ve şirket yönetimine ilişkin kararların mümkün olduğunca fazla yönetim kurulu üyesi tarafından görüşülüp karara bağlanabilmesi için gerekli kolaylıkları düzenlemeye çalışmıştır.

B. Yazılı Önerinin Elden Dolaştırılması Suretiyle Karar Alınması

1. Toplantı Usulünün İstisnası Olarak Önerinin Elden Dolaştırılması

Ticari hayatın akışı içerisinde anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin ne fiziki ne de elektronik ortamda toplantı yapmalarının mümkün olmadığı durumlar da ortaya çıkabilir. Böyle bir durumun ortaya çıkması halinde kanun koyucu, yönetim kurulu üyelerinin işlerini kolaylaştırmak ve/veya ticari hayatın değişim hızını göz önünde bulundurarak anonim şirketlerin yönetimini kolaylaştırmak amacıyla TTK’da asıl karar alma şekli olan toplantı usulünün yanında istisnai bir karar alma şekli düzenlemiştir. Bu istisnai hüküm kısaca açıklamak gerekirse önerinin karar şeklinde

¹⁰⁹ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 481.

hazırlanarak yönetim kurulu üyeleri arasında dolaştırılmak suretiyle karar alınabilmesine dayanmaktadır.

Kanun koyucu yönetim kurulu kararlarının toplantı usulü ile alınmasına TTK'da öncelik verdiği için m. 390/4'te yer alan hüküm, önerinin yönetim kurulu üyeleri arasında dolaştırılması suretiyle karar alınabilmesi usulünü öncelikli olarak herhangi bir üyenin toplantı talep etmemesi şartına bağlamaktadır. Yine TTK m.390/4 ikinci cümlesinde, söz konusu yöntemle alınacak kararların geçerlilik şartı olarak önerinin bütün yönetim kurulu üyelerinin görüşüne sunulması gerektiği düzenlenmektedir.

Yazılı olarak hazırlanan önerinin nasıl olması gerektiğine dair TTK'da herhangi bir düzenleme yer almamakla birlikte kaleme alınış şekli kurul üyeleri tarafından müzakere edilemeyeceği göz önünde bulundurularak evet ya da hayır şeklinde cevap verilmeye olanak tanıyacak nitelikte olmalıdır¹¹⁰. Daha açık bir anlatımla elden dolaştırılmak suretiyle alınacak karara ilişkin öneri, sarıh ifadelerle kaleme alınmış olmalı ve sunulduğu yönetim kurulu üyelerinin kafalarında herhangi bir soru işaretinin oluşmasına neden olmamalıdır.

Toplantı usulü ile yönetim kurulu kararı alınabilmesi için kanun koyucu toplantı nisabının sağlanmasını şart olarak öngörmektedir. Bu noktada, önerinin elden dolaştırılması suretiyle karar alınması usulünde, herhangi bir nisap aranıp aranmadığı sorusu akla gelmektedir. TTK m. 390/4'te yer alan düzenlemeye göre önerinin elden dolaştırılması suretiyle alınan kararın geçerli olabilmesi için önerinin bütün yönetim kurulu üyelerine sunulmuş olması gerekmektedir. Öyleyse, yönetim

¹¹⁰ Teoman, Ö.: “Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Toplantı Yapmaksızın Karar Alması (TTK m. 330, f. 2)”, Prof. Dr. M. Kemal Oğuzman'ın Anısına Armağan, İstanbul 2000, s. 1152.

kurulu toplantıları için aranan toplantı nisabı yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğu iken yönetim kurulunun karar alma usulünün istisnası olan elden dolaştırma usulünde ise yazılı önerinin bütün üyelere sunulması zorunluluğunu toplantı nisabı gibi kabul ettiğimiz takdirde toplantı nisabı üye tam sayısının tamamıdır¹¹¹.

TTK m. 390/4'te yer alan hükme göre karar şeklinde yazılmış önerinin yönetim kurulu kararı haline gelebilmesi için bütün üyelere sunulan metnin aynı olması ve üye tam sayısının en az çoğunluğunun yazılı onayının alınması gerekmektedir. Bu durumda toplantı usulüne ilişkin karar nisabı hakkındaki doktrin tartışmaları, önerinin elden dolaştırılması suretiyle karar alınması usulü için de bir sonuca bağlanmış olmaktadır. Kısaca, önerinin elden dolaştırılması usulünde karar nisabı yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğudur.

Önerinin elden dolaştırılması suretiyle karar alınması esnasında kullanılan oyların nitelikleri toplantı usulünde kullanılan oyların nitelikleriyle benzer özellikler taşımaktadır. Bu nedenle toplantı usulünde olduğu gibi elden dolaştırma usulünde de çekimser oyun niteliği doktrinde tartışmalıdır. Çamoğlu'na göre TTK m. 390/4'teki hükümde bir açıklık bulunmamakla birlikte yasaklama olmadığı için çekimser oy kullanılabilir ve olumsuz oy olarak kabul edilir¹¹². Pulaşlı'nın görüşüne göre de yönetim kurulu üyelerinin kendilerine ulaştırılan öneriye onay veya ret anlamına gelen herhangi bir cevap vermemeleri başka bir deyimle öneriye sessiz kalmaları

¹¹¹ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 377; Domaniç, H.: Anonim Şirketler, İstanbul 1978, s. 406; İmregün, O.: "Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Toplantı ve Karar Yetersayıları ve Yönetim Kurulu Kararlarına Karşı Başvuru Yolları", Prof. Dr. Hayri Domaniç'e 80. Yaş Günü Armağanı İstanbul 2001, C. I, s. 280.

¹¹² Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 377.

durumunda yazılı öneriyi onayladıkları yorumu yapılamaz¹¹³. Bizim de katıldığımız bu görüşlere göre önerinin elden dolaştırılması suretiyle yönetim kurulunun karar aldığı durumlarda yönetim kurulu üyesinin sessiz kalması öneriyi reddettiği anlamına gelmektedir.

Toplantı yapmak suretiyle yönetim kurulunun karar aldığı durumlarda oyların eşit çıkması halinde konunun, bir sonraki toplantı nisabının sağlanmış olduğu ilk toplantıda tekrar görüşüleceği TTK m. 390/3'te düzenlenmiştir. Ancak önerinin elden dolaştırılması suretiyle karar alındığı durumlarda olumlu ve olumsuz oy sayılarının birbirine eşit olduğu hallerde nasıl hareket edilebileceğine ilişkin kanunda herhangi bir düzenleme yoktur. Kanımızca, toplantı usulü için öngörülen söz konusu hüküm elden dolaştırılan öneri için de uygulanabilir¹¹⁴. Ancak böyle bir durumun söz konusu hallerde hükmün uygulamasının nasıl olabileceğine ilişkin birden fazla ihtimal gündeme gelebilir.

Önerinin elden dolaştırılması usulünde öncelikle olumlu ve olumsuz oylar eşit çıktıktan sonra söz konusu öneri için yönetim kurulu toplantısı mı yapılacak yoksa yine elden dolaştırma usulü mü uygulanacak belirsizdir. Kanaatimizce, TTK'da yönetim kurulunun toplanarak karar alma usulü esas olduğu için yazılı öneri hakkında olumlu ve olumsuz oylar eşit olursa bir sonraki toplantı nisabı sağlanmış ilk yönetim kurulu toplantısında önerinin tekrar gündeme getirilmesi daha uygun olacaktır. Ancak böyle bir durumda söz konusu öneri hakkında yönetim kurulu toplantısında da olumlu ve olumsuz oylar yine eşit çıkarsa öneri reddedilmiş mi sayılacak yoksa bir sonraki yönetim kurulu toplantısında tekrar mı görüşülecek

¹¹³ Pulaşlı (Şerh II), s. 1327.

¹¹⁴ Tekinalp, s. 267.

konusu da belirsizdir. Kanaatimizce, yönetim kurulu toplantısı sırasında bu öneri kurul üyelerince ikinci kez oylandığı için yine olumlu ve olumsuz oy sayıları eşit çıkarsa, önerinin TTK m.390/3'te düzenlendiği gibi reddedilmiş sayılmasının kabul edilmesi daha uygun olur, aynı önerinin kinci bir yönetim kurulu toplantısı sırasında görüşülmesine gerek yoktur.

Anonim şirket yönetim kurulu toplantılarına kurul üyelerinin katılması bir yükümlülük olmakla birlikte aynı zamanda da bir haktır. Zira yönetim kurulunun aldığı kararlar nedeniyle anonim şirket zarara uğradığı takdirde üyelerin tazminat sorumluluğu doğmaktadır ve bu sorumluluk hem bireysel hem de kusura dayalıdır¹¹⁵. Bu nedenle yönetim kurulu üyelerinin her biri anonim şirketin yönetimine ilişkin her türlü bilgiyi alma ve inceleme hakkına sahiptir ve bu hakkın getirisi olarak da her bir üyenin yönetim kurulu toplantılarına katılma hakkı vardır.

Yönetim kurulu toplantısına katılma hakkının istisnası ise TTK m. 393'te “*Müzakereye katılma yasağı*” başlığı altında düzenlenmiştir. Söz konusu hükme göre yönetim kurulu üyesinin veya hükümde sayılan yakınlarından herhangi birisinin, yönetim kurulu toplantısında müzakere edilecek konuyla alakalı herhangi bir çıkar çatışmasının olduğu durumlarda ilgili üye müzakereye katılamaz. Toplantı usulüne ilişkin bu hüküm kanaatimizce önerinin elden dolaştırılması suretiyle karar alınması usulünde de uygulanma alanı bulacaktır. Bu durumda herhangi bir yönetim kurulu üyesi önüne gelen karar önerisinin kendisinin veya kanunda sayılan yakınlarından birinin çıkarıyla çatıştığı bir durum hasıl olduğu takdirde kurul üyesi durumunu karar önerisine yazmalı ve karara ilişkin herhangi bir açıklamada bulunmamalıdır¹¹⁶.

¹¹⁵ Ayrıntılı açıklama için bkz. Üçüncü Bölüm, II, H, 1, a ve b.

¹¹⁶ Özkorkut (İptal), s. 53.

Önerinin elden dolaştırılması suretiyle karar alınabilmesi için kanunda düzenlenen bir diğer geçerlilik şartı ise yönetim kurulu üyelerinin onay imzalarının nerede bulunması gerektiğine ilişkindir. TTK m. 390/4 hükmünde onay imzalarının nerede bulunması gerektiği konusunda kanun koyucu iki farklı seçenek sunmuştur. Söz konusu seçeneklerden ilki, yönetim kurulu üyelerinin onay imzalarının bulunduğu her bir kâğıdın karar defterine yapıştırılmasıdır. Diğer seçenek ise önerinin onaylayanların imzasıyla birlikte tekrar düzenlenerek karara dönüştürülmesi ve karar defterine geçirilmesidir.

Kanun koyucunun düzenlediği iki alternatifle birlikte 6762 sayılı TTK döneminde yazılı öneriyi onaylayanların imzalarının aynı kâğıtta olma zorunluluğunun bulunup bulunmadığına dair doktrindeki tartışmaya son verilmiştir¹¹⁷. 6102 sayılı TTK m. 390/4 hükmünün üçüncü cümlesinde onaylayanların imzalarının aynı kâğıtta bulunmasının zorunlu olmadığı açıkça belirtilmiştir. Ancak yönetim kurulu üyelerinin onay imzalarının aynı kâğıtta bulunmasının zorunlu olmamasıyla birlikte kararın geçerli olabilmesi için onaylayanların imzalarının bulunduğu bütün kâğıtların yine de karar defterine yapıştırılması gerekmektedir.

Yazılı önerinin elden dolaştırılarak karar alındığı durumlarda kararın geçerli olabilmesi için diğer seçenek ise elden dolaştırılan önerinin onaylayanların imzalarını içeren bir karara dönüştürölüp karar defterine geçirilmesidir. Bu durumda kanaatimizce, öneri bu sefer karar olarak hazırlanacak ve yönetim kurulu üyelerine

¹¹⁷ TTK m. 390 gerekçe.

elden gönderilecektir. Böylece kararı onaylayanların ve onaylamayanların imzaları alınacaktır.

2. Fiziki veya Elektronik Ortamda Yapılan Yönetim Kurulu Toplantısında Alınan Karara Oyun Yazılı Olarak Gönderilmesi

Anonim şirket yönetim kurulunun toplanarak karar aldığı durumlarda TTK'nın getirdiği yenilikle toplantılar tamamen elektronik ortamda yapılabileceği gibi fiziki ortamda yapılan toplantıya isteyen yönetim kurulu üyelerinin elektronik ortamdan da katılabilmesine olanak tanınmıştır. Böylece TTK fiziki yönetim kurulu toplantısı ile elektronik yönetim kurulu toplantısı arasında üçüncü bir yol olan kısmi elektronik yönetim kurulu toplantısı imkân tanımıştır. Bu düzenlemeden yola çıkarak benzer bir durumun toplantı usulü ile önerinin elden dolaştırılması usulü arasında da mümkün olduğu düşünülebilir. Bir diğer ifadeyle, fiziki veya elektronik ortamda yapılacak olan yönetim kurulu toplantısına yönetim kurulu üyesi katılmadan oylarını ve/veya görüşlerini yazılı ve/veya sözlü olarak iletebilir mi? Bu soruya ilişkin doktrinde farklı görüşler mevcuttur.

Çamoğlu'na göre yönetim kurulu toplantısına katılmamak için meşru bir özrü olan yönetim kurulu üyesinin gündeme ilişkin görüş ve oylarını yazılı olarak toplantıya göndermesinde herhangi bir sakınca yoktur¹¹⁸. Çamoğlu ile aynı görüşü paylaşan Ercoşkun Şenol ise toplantıya katılmamak için meşru özrü elektronik yönetim kurulu toplantısı imkânının bulunmaması şartına bağlamıştır. Buna göre,

¹¹⁸ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 377.

anonim şirket elektronik ortamda yönetim kurulu toplantısı yapılabilme imkânını esas sözleşmesinde düzenlememişse ya da düzenlemiş olmakla birlikte daha elektronik toplantı sistemi kurulmadıysa veyahut da üyenin meşru özrü elektronik ortamdan bile toplantıya katılmasına engelse üye gündeme ilişkin görüşlerini ve oylarını toplantıdan önce olmak şartıyla yönetim kuruluna bildirebilir¹¹⁹. Görüldüğü üzere, Çamoğlu oyun toplantıdan önce veya sonra gönderilmesi hakkında herhangi bir ayırım yapmazken Ercoşkun Şenol oyun mutlaka toplantıdan önce yönetim kuruluna bildirilmesi gerektiğini savunmaktadır.

Yönetim kurulu toplantısına katılmayan üyenin oyunu yazılı olarak gönderip gönderemeyeceği hususunda bizim de katıldığımız doktrindeki diğer görüş ise yönetim kurulu toplantılarına üyelerin bizzat katılması şart olduğu için oyun yazılı olarak kullanılamayacağını savunmaktadır¹²⁰. Yönetim kuruluna katılmayacak veya katılamayacak kurul üyesinin toplantıdan önce veya sonra görüşlerini ve oylarını bildirmesi kanun koyucunun yönetim kurulu kararlarının müzakere edilerek alınması hususundaki arzusuna ters düşmektedir. Bununla birlikte, yönetim kurulu üyesinin toplantıdan sonra oyunu bildirmesi toplantı yeter sayısı oluşmadan yapılan yönetim kurulu toplantısındaki yok hükmündeki kararların sonradan geçerlilik kazanmasına yol açabilmesi bakımından da sakıncalıdır¹²¹. Zira böyle bir durumun söz konusu olması halinde anonim şirketin idare ve temsil organı olan yönetim kurulunun aldığı ve uyguladığı kararlara olan güven hem anonim şirket içerisinde hem de ticari hayatta sorgulanır hale gelebilir.

¹¹⁹ Ercoşkun Şenol, K.: *Anonim Şirketler Yönetim Kurulu Toplantıları*, Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan MÜHF-HAD Özel Sayı 2013, C. 19, S. 2, s. 1711.

¹²⁰ İmregün (Başvuru Yolları), s. 286.

¹²¹ Coştan, H.: *Yönetim Kurulunun Karar Alma Usulleri, Oy Hakkı, Yetersayılar ve Toplantı Talep Hakkı*, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi 2012, C. XXVIII, S. 3, s. 185-186.

Son olarak SPK'nın Kurumsal Yönetim İlkelerinin 4.4.3 maddesinde düzenlenen hükme değinmekte fayda görmekteyiz. Söz konusu maddede yönetim kurulu toplantısına katılamayan kurul üyesinin görüşlerini yazılı olarak yönetim kuruluna ilettiği takdirde diğer üyelere sunulmaktadır. Böyle bir durumda da kanaatimizce, yönetim kurulu toplantısına katılamayan üyenin görüşlerini yazılı olarak iletmesi oy kullandığı anlamına gelmemektedir. Zira, 4.4.3 maddesinde yer alan ilkenin ifadesi açıktır ve oy kullanımına ilişkin herhangi bir düzenleme içermemektedir.

İKİNCİ BÖLÜM: ANONİM ŞİRKETLERDE ELEKTRONİK YÖNETİM KURULU TOPLANTILARININ HUKUKİ DAYANAĞI VE TEMEL KAVRAMLAR

I. ELEKTRONİK YÖNETİM KURULUNUN YABANCI HUKUK SİSTEMLERİNDEKİ DÜZENLENİŞİ

Elektronik ortamda yapılacak yönetim kurulu toplantılarına ilişkin yabancı hukuk sistemlerinde doğrudan ve/veya kapsamlı herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Liberal ekonomik sistem anlayışının hâkim olduğu yabancı hukuk sistemlerinin kanun koyucuları ticaret şirketlerinin yönetimine ilişkin konuları detaylı bir şekilde düzenlemekten imtina etmişlerdir. Böylece yabancı kanun koyucular liberal ekonomik sistemlerin doğasına uygun olarak hukuk kurallarının ticari hayatın işleyişine müdahalesinin kısıtlı olması yönünde bir tutum geliştirmişlerdir. Söz konusu tutumlarına uygun olarak da anonim şirket yönetim kurulunun işleyiş ve çalışma usullerine ilişkin çerçeve hükümler belirlemekle yetinmişlerdir¹²². Özellikle yönetim kurulu toplantılarının nasıl, ne zaman, nerede, hangi usulde yapılabileceğine ilişkin hususlarda ya genel düzenlemelere gitmişlerdir ya da tamamen susmuşlardır¹²³.

Yabancı hukuk sistemlerinin anonim şirketler hukukuna ilişkin liberal ekonomi yaklaşımları yönetim kurullarının elektronik ortamda yapılıp yapılamayacağına ilişkin hususta da kendini göstermektedir. Buna göre, bazı ülkelerin kanun koyucuları yönetim kurulunun yapılabilmesi için kurul üyelerinin

¹²² Hacımahmutoğlu, S.: AT ve Türk Hukukunda Anonim Ortaklığın Karar Alma Sürecinde Yönetim Kurulunun Yapısı ve Çalışanların Katılımı, Ankara 2008, s. 88.

¹²³ Hacımahmutoğlu (Karar Alma Süreci), s. 51.

birbirlerini duyabilmelerini şart koşarken bazı kanun koyucular ise kurul üyelerinin birbirlerini anlayabilmelerini yeterli olarak kabul etmektedir.

Çalışmamızın bu kısmında ele alınacak hukuk sistemleri, genel olarak dünya ekonomik hayatında etkili olan ülkelerin hukuk sistemleridir. Bununla birlikte Hindistan hukuk sisteminde yer alan anonim şirketler hukukuna ilişkin kurallara değinilmek istenmesinin bir başka nedeni ise Türk hukuk sistemi dışında anonim şirketlerin yönetim kurulu toplantılarına ilişkin diğer ülke hukuk sistemlerine nazaran daha geniş ve kapsamlı düzenlemelere yer veren bir ülkenin hukuk sistemine de çalışmamızda değinilmek istenmesidir.

A. Avrupa Birliği Hukuku

Avrupa Birliği'nin (AB) aldığı kararların ve çıkardığı Yönergelerin üye devletler üzerinde sınırlı olmakla birlikte bir bağlayıcılığı bulunmaktadır. Ancak söz konusu bağlayıcılığın doğrudan mı yoksa dolaylı mı olacağı AB'de kabul edilen kuralların niteliğine göre değişmektedir¹²⁴.

¹²⁴ Avrupa Topluluğu (AT) Antlaşması'nın 249. maddesinde yer alan düzenlemeye göre tüzükler bağlayıcıdır ve üye devletler tarafından doğrudan uygulanan kurallar olarak kabul edilmektedir. Yani, tüzükler üye devletlerin kendi hukuk sistemlerinde herhangi bir değişiklik yapmalarına gerek kalmadan yürürlük tarihinde üye ülkelerin hukuk sistemlerinde de yürürlüğe girerler ve bu andan itibaren tüzüklere dayanılarak üye devletlerin mahkemelerinde hak talep edilebilir. Genel olarak üye devletler, Avrupa Birliği hukuku ile kendi hukuk sistemlerini uyumlu hale getirmekle yükümlüdür. Burada dikkat edilmesi gereken husus, uluslararası şirketlere hangi Avrupa Birliği üyesi devletinin hukukunun uygulanacağıdır.

Uygulanacak hukuk bakımından Avrupa Birliği hukukunda ticaret şirketlerine ilişkin iki teori söz konusudur. Bunlardan biri; ticaret şirketinin idari ve teknik merkezinin bulunduğu yer hukukunun uygulanması gerektiğini savunan merkez teorisi, diğeri ise ticaret şirketinin kurulduğu yerin hukukunun uygulanması gerektiğini savunan kuruluş teorisidir.

Avrupa Birliği hukukunda üye devletlerin yasalarının çatışması durumunda hangi ülkenin hukukunun uygulanacağına ilişkin herhangi bir düzenleme yer almamakla birlikte Avrupa Adalet Divanı'nın verdiği kararlarda kuruluş teorisini benimsediği söylenebilir¹²⁵. Bu durumda anonim şirketlerde kısmen veya tamamen elektronik ortamda yapılacak olan yönetim kurullarına ilişkin ticaret şirketinin kurulduğu üye ülkenin hukuk sisteminde düzenlenen kurallar uygulama alanı bulacaktır.

AT Antlaşması m. 249'da tüzükler için getirilen doğrudan etki edebilme imkânı yönergeler için geçerli değildir. Yönergeler, ancak üye devletler tarafından hukuk sistemlerinde gerekli düzenlemeler yapıldıktan ve yine üye devletlerin söz konusu yönergeleri kendi hukuk sistemlerine uyarlamalarından sonra etkili olmaya başlar.

Anonim şirketlerde elektronik yönetim kuruluna ilişkin AB hukuk sisteminde herhangi bir düzenleme olmamakla birlikte limited şirketlere ilişkin düzenlemeleri içeren 2017/1132 sayılı Yönerge'de¹²⁶ 2019/1151 sayılı Yönerge ile değişikliklere gidilmiştir. Söz konusu değişiklikler ile limited şirketlerde dijital araçların kullanımına ve bu araçların şirketler hukukuna uygulanmasına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Limited şirketlerde dijital araçların kullanılabilmesi hakkındaki değişiklikler bütünü itibarıyla şirketlerin çevrimiçi oluşumlarını tamamlamalarına ve ortakların bilgi alma hakkına ilişkin olsa da kanaatimizce anonim şirketlerin kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirecekleri yönetim kurulu toplantıları AB hukukuna aykırı değildir.

¹²⁵ Ergincan/Bülbül, s. 50.

¹²⁶ <https://eur-lex.europa.eu/> (Erişim Tarihi: 15.09.2020).

B. Almanya Hukuku

Anonim şirketler yönetim kurullarının yapılandırılmasına ilişkin hukuk düzenlerinde üç farklı sistem bulunmaktadır. Bunlardan ilki kuvvetler birliği ilkesine dayanan *monist sistemdir* ve özellikle Anglo-Sakson hukuklarında görülmektedir. Yönetim kurullarının yapılandırılmasına dair ikinci sistem kuvvetler ayrılığı ilkesine dayanan *dualist sistemdir* ve Almanya hukukunda da bu sistem yasal olarak zorunludur. Yönetim kurullarının yapılandırılmasına ilişkin son sistem ise İsviçre tarafından da uygulanan *karma sistemdir*¹²⁷.

Alman hukukunda geçerli olan düalist sisteme göre anonim şirketlerin yönetiminden ve temsilinden sorumlu bir yönetim kurulu (Vorstand) bulunmakla birlikte söz konusu yönetim kurulunu gözeten bir gözetim kurulu (Aufsichtsrat) da bulunmaktadır. Her iki kurulun toplantı usulüne ilişkin Alm POK'da kapsamlı düzenlemelere yer verilmemiştir.

AB hukuk sistemi elektronik yönetim kurulunu engelleyici bir hüküm getirmemiş ve kuruluş teorisini benimseyen Alman hukuk sisteminde de anonim şirketlerin elektronik ortamda yönetim kurullarının yapılıp yapılamayacağına ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamaktadır¹²⁸. Bu şekilde bir düzenlemenin bulunmamasına ek olarak Alman anonim şirketler hukukunda yönetim kurulunun fiziki ortamda toplanması dahi beklenmemektedir. Aynı şekilde Türk hukuk sisteminde geçerli olan kurul üyelerinin bizzat yönetim kurulu toplantısına katılma yükümlülüğü de Alman hukuk sisteminde bulunmamaktadır. Diğer bir deyişle, kurul

¹²⁷ Konuya ilişkin daha geniş açıklamalar için bkz. Akdağ Güney, s. 69-78.

¹²⁸ http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_aktg/

üyeleri yönetim kurulu toplantısına bizzat katılmadıkları gibi temsilcilerini bile gönderebilirler¹²⁹.

Yönetim kurulu üyelerine bizzat katılma yükümlülüğü dahi getirmeyerek kanun koyucunun Alman hukuk sisteminde öncelikli olarak yönetim kurulunun karar alabilmesine önem verdiği anlaşılmaktadır. Bu durumda, elektronik yönetim kurulu gibi anonim şirketlerin karar almalarını hızlandırabilecek bir imkânın Alman hukukunda kendisine uygulama alanı bulabileceği görüşünü taşımaktayız. Bununla birlikte Alman doktrinde Covid-19 krizi nedeniyle yönetim ve gözetim kurullarının elektronik ortamda toplanmasına ilişkin mevzuatsal düzenlemelerin yapılması gerektiği savunulmaktadır¹³⁰.

C. İsviçre Hukuku

6102 sayılı TTK'nın kaynaklarından biri olarak kabul edilen İsviçre hukukunda anonim şirketlerin yönetim kurullarının karar alma şekillerine ilişkin düzenlemeleri TTK m. 390 hükmü ile paralellik göstermektedir. Ancak İsviçre hukuk sisteminde TTK'nın aksine, anonim şirket yönetim kurulu toplantılarının kısmen veya tamamen elektronik ortamda yapılabileceğine ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Kanun koyucunun elektronik yönetim kurulu toplantılarına dair suskunluğuna karşı İsviçre doktrinde ağırlıklı olarak kabul edilen görüşe göre esas sözleşmede veya yönetim kurulu iç yönergesinde aksine bir hüküm

¹²⁹ Ergincan/Bülbül, s. 51.

¹³⁰ Jänig, R.: "Virtuelle Online-Hauptversammlung Wegen Corona" (<https://www.rosepartner.de/>, Erişim Tarihi: 10.01.2021).

öngörülmediği müddetçe anonim şirket yönetim kurulu toplantılarının elektronik ortamlardan da yapılabilir¹³¹.

D. İngiltere Hukuku

İngiltere de Kıta Avrupası hukuk sistemlerinde olduğu gibi anonim şirketlerin yönetim kurullarına ilişkin çok fazla hükme yer vermemiştir. Yönetim kuruluna ilişkin yapılan düzenlemelerde toplantıların yazılı kaydının tutulmasına, bu kayıtların 10 yıl süreyle saklanmasına ve ayrıca söz konusu kayıtların delil niteliğine ilişkin hükümler yer almaktadır¹³². İki hüküm dışında yönetim kurulunun nasıl olacağına ilişkin kurallar anonim şirketlerin inisiyatifine bırakılmıştır. Bununla birlikte, 2006 tarihli Şirketler Hukuku Kanunu’nun devamında halka açık şirketler için model olabilecek esas sözleşme örneği yayımlanmıştır¹³³.

Model esas sözleşmede yer alan düzenlemelere göre bir yönetim kurulu üyesinin yönetim kurulu toplantısına katılmış olduğunu kabul etmek için üyenin nerede bulunduğu ve diğer üyelerle nasıl iletişim sağladığının herhangi bir önemi yoktur. Hatta toplantıya katılan kurul üyeleri farklı yerlerdeyse herhangi birinin bulunduğu yer yönetim kurulu toplantısının yapıldığı yer olarak kabul edilebilmektedir. Anlaşılabileceği üzere İngiliz hukuku yönetim kurulu kararının “nasıl” alındığına değil alınmış olmasını önemsemektedir ve bu nedenle kısmen veya

¹³¹ Schwarz, B./Schubiger, F./Widmer, R./Felder, R.: “Covid-19: Duties of the Board of Directors” (<https://pestalozzilaw.com/en/news/legal-insights/covid-19-duties-board-directors/>, Erişim Tarihi: 10.01.2021).

¹³² <https://www.companylawclub.co.uk/board-meetings#Model> (Erişim Tarihi: 16.09.2020).

¹³³ <https://www.legislation.gov.uk/ukxi/2009/2767/schedule/made> (Erişim Tarihi: 16.09.2020).

tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantılarında alınan kararların da İngiliz hukukuna göre geçerli olacağı kanaatini taşımaktayız.

E. ABD Hukuku

Avrupa ülkelerindeki düzenlemelerin aksine Amerika Birleşik Devletleri (ABD) hukuk sisteminde anonim şirket yönetim kurullarına ilişkin birçok hüküm düzenlenmiştir ancak söz konusu hükümler emredici nitelikte değildir. Bu nedenle Amerikan hukuk sisteminde anonim şirketler hakkında düzenlenen birçok hüküm şirket esas sözleşmeleriyle değiştirilebilir.

ABD'deki federal sistem dolayısıyla bütün ülkede geçerli olan tek bir anonim şirketler kanunu bulunmamaktadır. Sadece bankalar, kredi kuruluşları ve menkul kıymet borsalarına ilişkin federal düzeyde düzenlemeler bulunmaktadır. Bankalar, kredi kuruluşları ve menkul kıymet borsaları dışında kalan anonim şirketlere ilişkin hükümler her bir federe devletin kendi hukukuna göre düzenlenmiştir.

Federe devlet düzeyinde örneğin Delaware eyaletinin anonim şirketler yönetim kuruluna ilişkin düzenlemeleri §141'de¹³⁴ yer almaktadır. §141'de yer alan hükme göre aksi anonim şirket esas sözleşmesinde kararlaştırılmadığı sürece yönetim kurulu üyelerinin birbirini duyabileceği herhangi bir iletişim kanalıyla yönetim kurulu toplantısını yapabileceği düzenlenmiştir¹³⁵. Aynı şekilde Arizona eyaletinde de aksi esas sözleşme veya yönetim kurulu iç yönergesi ile kararlaştırılmadığı sürece

¹³⁴ <https://delcode.delaware.gov/title8/c001/sc04/index.shtml> (Erişim Tarihi: 17.09.2020).

¹³⁵ Ergincan/Bülbül, s. 54.

anonim şirketlerin yönetim kurulu toplantıları kısmen veya tamamen elektronik ortamda yapılabilir. Arizona eyaletinde de Delaware eyaletinde olduğu gibi yönetim kurulu toplantılarının yapılabilmesi için aranan tek şart kurul üyelerinin birbirlerini duyabilmeleridir¹³⁶.

Diğer bir federe devlet düzeyine örnek olan California eyaleti ise Delaware ve Arizona eyaletlerinin aksine yönetim kurulu üyelerinin toplantı yapabilmesi için birbirlerini duymalarını şart koşmamıştır¹³⁷. Tersine, kurul üyeleri birbirleriyle iletişim kurabildikleri herhangi bir iletişim aracıyla anonim şirket yönetim kurulu toplantısını yapabilmektedir¹³⁸.

Sonuç olarak baktığımızda ABD hukuk sisteminin genelinde anonim şirket yönetim kurulu toplantılarının kısmen veya tamamen elektronik ortamda yapılabilmesine ilişkin anonim şirket esas sözleşmesinde veya yönetim kurulu iç yönergesinde aksine bir düzenleme kararlaştırılmazsa hukuki bir engel mevcut değildir.

F. Hindistan Hukuku

2013 tarihli Hindistan Şirketler Kanunu'nda diğer yabancı hukuk sistemlerinin aksine yönetim kurulu toplantılarının çeşitli görsel ve işitsel iletişim

¹³⁶ Carter, E.: “How to Ensure the Legality of Virtual Board Meetings” (<https://charitylawyerblog.com/2020/09/01/legality-of-virtual-meetings/>, Erişim Tarihi: 11.01.2021).

¹³⁷ Ergincan/Bülbül, s. 54.

¹³⁸ <https://leginfo.legislature.ca.gov/faces/codesTOCSelected.xhtml?tocCode=CORP&tocTitle=+Corporations+Code+-+CORP> (Erişim Tarihi: 20.09.2020); Gürpınar, B.: “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Toplantılarının Şekli ve Elektronik Toplantı Sistemi”, Prof. Dr. Nur Centel’e Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Özel Sayı, C. 19, S. 2, s. 1112.

araçlarıyla yapılabileceği açıkça düzenlenmiştir¹³⁹. Buna göre, anonim şirket yönetimin önemli konuları olan finansal raporların incelenmesi, anonim şirketin raporlarının onaylanması gibi konuların dışında kalan konularda toplantıların kayıt altına alınabileceği çeşitli iletişim araçlarıyla yönetim kurulu toplantısı yapılabilir¹⁴⁰. Bu hükümden yola çıkarak kısmen veya tamamen elektronik ortamda yönetim kurulu toplantıları yapılabilmesinin kayıt altına alınabildikleri takdirde Hindistan hukukunda da mümkün olduğu sonucuna varmak mümkündür.

II. TÜRK HUKUK SİSTEMİNDE ANONİM ŞİRKETLER ELEKTRONİK YÖNETİM KURULUNUN YASAL DAYANAKLARI

Anonim şirketlere ilişkin genel hükümlerin düzenlendiği 6102 sayılı TTK'nın yanı sıra faaliyet gösterdikleri alanlar bakımından anonim şirket şeklinde kurulmaları zorunlu kılınan bazı ticaret şirketlerinin kendilerine özgü kanunları da bulunmaktadır.

Halka açık anonim şirketlere ilişkin düzenlemelerin yer aldığı 6362 sayılı SPKn, 5411 sayılı BankK, 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu, 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu, 2699 sayılı Umumi Mağazalar Kanunu, 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme

¹³⁹ Khandelwal, N.: “*Procedure for Conducting of Meeting of Board Through Video Conferencing*” (<https://www.lawrbit.com/companies-act-procedures/board-meeting-through-video-conferencing/>, Erişim Tarihi: 11.01.2021); Erginçan/Bülbül, s. 55.

¹⁴⁰ https://www.caclubindia.com/articles/browse.asp?cat_id=7 (Erişim Tarihi: 19.09.2020).

Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun vb. kanunlar düzenledikleri alanlarda faaliyette bulunacak ticaret şirketlerinin anonim şirket şeklinde kurulmalarını zorunlu kılmışlardır.

Farklı amaç ve konulara¹⁴¹ sahip anonim şirketlere ilişkin çok çeşitli özel kanunlar ve ikincil mevzuat bulunmasına rağmen TTK'nın 330. maddesinde özel kanunlara tabi anonim şirketlere, özel hükümler dışında kalan durumlarda TTK'nın anonim şirketlere ilişkin hükümlerinin uygulanacağı öngörülmüştür.

TTK'nın gerekçesinde de 330. madde hükmünde yer alan “*özel kanunlar*” tabiriyle sadece kanunların kastedildiğinin, daha alt düzeydeki normların düzenlemenin kapsamının dışında kaldığının altı çizilmiştir¹⁴². Buna göre özel olarak düzenlenmiş anonim şirketlerin kendilerine özgü kanunlarında yer almayan konulara ilişkin hükümler ikincil mevzuatla düzenlenmiş olsa dahi söz konusu hükümlerin TTK ile çeliştiği durumlarda öncelikli olarak TTK düzenlemelerinin göz önünde bulundurulacağı açıktır.

Kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilecek yönetim kurulu toplantılarına ilişkin kendilerine özgü kanunları bulunan anonim şirketler hakkında özel düzenlemeler bulunmamaktadır. Bu nedenle, kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilecek yönetim kurulu toplantılarına ilişkin TTK ve Tebliğ hükümleri bütün anonim şirketlerde uygulanma alanı bulmaktadır.

¹⁴¹ Ultra vires ilkesine ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Hacımahmutoğlu, s. 7 vd.

¹⁴² TTK m. 330 gerekçe.

A. TTK’da Yer Alan Düzenlemeler

TTK’nın son hükümler bölümünde elektronik işlemler ve bilgi toplumu hizmetleri başlığı altında ticaret şirketlerinin teknolojik gelişmelere uyum sağlayabilmeleri için çeşitli hükümlere yer verilmiştir. Anonim şirketlerin kısmen veya tamamen elektronik ortamda yönetim kurulu toplantısı yapabilmeleri imkânı da söz konusu bölümün “*Elektronik ortamda kurullar*” başlığını taşıyan 1527. maddesinde düzenlenmiştir.

6762 sayılı TTK’da anonim şirketlerin yönetim kurulu toplantılarını elektronik ortamda yapmalarını engelleyen herhangi bir hüküm bulunmamasına rağmen yönetim kurulu toplantılarının fiziki ortamda yapılması esastır. Bununla birlikte İmregün, 6102 sayılı TTK m. 1527/1 hükmü düzenlenmeden önce de kurul üyelerinin aynı anda modern iletişim araçlarını kullanarak yönetim kurulu toplantısına katılabileceklerinin mümkün olduğu görüşünü taşıyordu¹⁴³.

Anonim şirket yönetim kurullarının tamamen veya kısmen de olsa elektronik ortamda yapılmasına ilişkin Türk hukuk sistemindeki kanun seviyesinde yer alan düzenlemeler sadece TTK’da bulunmaktadır. Dolayısıyla özel kanunlara tabi olan anonim şirketler de TTK m. 330’un sarıh lafzından dolayı kısmen veya tamamen elektronik ortamda yapacakları yönetim kurulu toplantılarında TTK hükümlerine riayet etmek zorundadırlar. Bu nedenle çalışmamızda, TTK’nın ilgili düzenlemeleri ile söz konusu kanunun m. 1527/6 hükmü temel alınarak Ticaret Bakanlığınca çıkarılan Tebliğ esas alınmaktadır.

¹⁴³ İmregün (Başvuru Yolları), s. 287.

TTK m. 1527'ye göre yönetim kurulu toplantısının kısmen dahi olsa elektronik ortamda yapılabilmesi öncelikli olarak bu imkânın esas sözleşmede düzenlenmiş olması şartına bağlıdır. Ayrıca anonim şirketin elektronik yönetim kurulu yapılabilmesi yeterliliğine sahip ve bu amaca özgülenmiş bir internet sitesine de sahip olması söz konusu hükmün aradığı bir diğer şarttır.

Elektronik yönetim kuruluna ilişkin çerçeve hükümlerin yer aldığı TTK'ya göre anonim şirket yönetimi, elektronik ortamda yönetim kurulu toplantısı yapılabilmesi için gerekli bütün araçları yönetim kurulu üyesinin kullanımına hazır olmasını sağlamakla yükümlüdür. Buna karşılık, elektronik ortamdan yönetim kurulu toplantısına katılmak isteyen yönetim kurulu üyesi de bu isteğini ve elektronik posta adresini anonim şirkete bildirmekle yükümlüdür.

B. Tebliğ

Kanun koyucu, anonim şirket yönetim kurullarının kısmen veya tamamen elektronik ortamda yapılmasına cevaz veren hüküm olan TTK m. 1527'de uygulamaya ilişkin kapsamlı düzenlemelere yer vermeyip çerçeve hükümler düzenlemekle yetinmiştir. Bununla birlikte kanun koyucu hükmün altıncı fıkrasında, kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantılarının güvenliğine ve uygulanmasına ilişkin esasların Ticaret Bakanlığınca çıkarılacak bir tebliğ ile düzenleneceğini belirtmiştir.

TTK m. 1527/6 hükmü esas alınarak hazırlanan Ticaret Şirketlerinde Anonim Şirket Genel Kurulları Dışında Elektronik Ortamda Yapılacak Kurullar Hakkında

Tebliğ (Tebliğ)’de öncelikle anonim şirketlerin yönetim kurullarını kısmen veya tamamen elektronik ortamda yapabilmeleri için esas sözleşmelerinde yer alması gereken hükmün nasıl ve hangi içerikte olması gerektiği belirtilmiştir. Tebliğin devamında yer alan hükümlerinde ise elektronik yönetim kurulunun uygulanmasına dair fiziki ortamda gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantılarına ilişkin kurallara nazaran daha detaylı açıklamaların yer aldığı hükümler mevcuttur.

TTK’da fiziki ortamda yapılacak yönetim kurulu toplantılarına ilişkin getirilen yükümlülüklerin yanı sıra Tebliğ’de kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilecek yönetim kurullarına özgü yükümlülükler de belirlenmiştir. Ancak söz konusu bu elektronik yönetim kuruluna özgü yükümlülüklerin yerine getirilmemesi durumunda doğacak zararlardan sorumluluğun belirlenmesi konusunda Tebliğ’de genel hükümlere atıf yapılmakla yetinilmiştir.

III. ELEKTRONİK YÖNETİM KURULUNA İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR

Kısmen veya tamamen elektronik ortamda yapılacak yönetim kurulları hem hukuk dünyasını hem de bilişim dünyasını ilgilendiren kavramların bir arada kullanıldığı bir alan oluşturmaktadır. Tebliğ’in “*Tanımlar*” başlığını taşıyan 4. maddesinde temel kavramların anlamları on iki bent halinde açıklanmıştır. Ancak bu başlık altında açıklamaya çalışacağımız kavramlar hukukçular için genel olarak yabancı olan ya da kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilecek olan

anonim şirket yönetim kurulu toplantısının yapılabilmesi için önem arz eden kavramlardır.

A. CISA (Bilgi Sistemleri Denetçiliği Sertifikası)

Tebliğin m.4/1-b bendinde CISA, “*bilgi sistemleri denetçi sertifikası*” olarak tanımlanmıştır. Sertifikalı Bilgi Sistemleri Denetçiliği sertifika programı, denetçilerin bilgi sistemlerinin kendilerine has özellikleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığının farkına varılması ile ISACA (Bilgi Sistemleri Denetim ve Kontrol Birliği) tarafından 1978 yılından başlatılmıştır¹⁴⁴. CISA, günümüzde de kâr amacı gütmeyen bir kuruluş olan ISACA tarafından verilen ve bilgi sistemleri denetimi konusunda dünya genelinde ölçütleri belirlediği kabul edilen prestiji yüksek bir sertifikadır.

CISA’ya sahip olabilmek için; a) CISA sınavında başarılı olmak, b) Bilgi sistemleri denetçiliği alanında sınav tarihinden önceki 10 yıl içinde 5 yıllık iş tecrübesine sahip olmak, c) ISACA tarafından belirlenen mesleki etik kurallarına bağlı kalmak, d) Sürekli mesleki eğitim politikasına uygun hareket etmek ve e) ISACA tarafından belirlenen bilgi sistemleri denetim ölçütlerine uygun hareket etmek şartlarının adaylar tarafından yerine getirilmesi beklenmektedir¹⁴⁵.

CISA, 150 çoktan seçmeli sorudan oluşan ve 4 saat süren bir sınavın geçilmesi halinde alınabilmektedir. Sertifika alındıktan sonra da ISACA

¹⁴⁴ Erken, H./Bozkurt, S.V.: “*Bilgi Sistemleri Denetçiliği Sertifikası*”, Denetim Dergisi 2009, S. 2, s. 104.

¹⁴⁵ <https://www.isaca.org/credentialing/cisa/get-cisa-certified> (Erişim Tarihi: 23.09.2020).

denetçilerden sürekli mesleki eğitim politikasına uygun hareket etmesini beklemektedir. Bunu sağlamak için de denetçiler, yılda en az 20 saat olmak üzere sertifikayı aldıktan sonraki 3 yıl içinde 120 saatlik eğitim, çalışma, proje vb. etkinliklere katıldığını belgeleyip ISACA'ya bildirmekle yükümlüdür. Ayrıca denetçilerden, sertifikaya sahip oldukları süre boyunca ISACA'nın mesleki etik kurallarına ve bilgi teknolojileri denetim ölçütlerine uygun hareket etmeleri de beklenmektedir¹⁴⁶.

B. Elektronik Toplantı Sistemi

Tebliğin m.4/1-ç bendinde elektronik toplantı sistemi, *“Sermaye şirketlerinde yönetim kurulu ve müdürler kurulu toplantılarına; kollektif, komantid, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin ortaklar kurulu veya genel kurul toplantılarına elektronik ortamda katılmayı, öneride bulunmayı, görüş açıklamayı ve oy vermeyi teminen 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1527'nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca şirketlerin kuracakları veya bu konuda hizmet alımı yapabilecekleri bilişim sistemi”* olarak tanımlanmıştır.

Elektronik toplantı sistemi; toplantının kendisi değil, toplantının gerçekleşmesini sağlayan araçtır¹⁴⁷. Tebliğ'deki tanımda dikkati çeken husus, anonim şirket yönetim kurulu toplantılarının elektronik ortamda yapılabilmesi için gerekli olan bilişim sistemini anonim şirketin kendisinin kurma zorunluluğunun

¹⁴⁶ <https://www.isaca.org/credentialing/cisa/maintain-cisa-certification> (Erişim Tarihi: 23.09.2020).

¹⁴⁷ Gürpınar, s. 1117.

bulunmamasıdır. Elektronik toplantı sistemi kurma yeterliliğine sahip birçok özel şirket bulunmakla birlikte 30.04.2020 tarihinde yapılan açıklamada Elektronik Genel Kurul Sistemine (e-GKS) paralel olarak Elektronik Yönetim kurulu Sisteminin de (e-YKS) Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) tarafından sağlanacağı duyurulmuştur¹⁴⁸.

Anonim şirket, elektronik toplantı sistemini ister kendi kursun isterse de hizmet alımı yapsın yönetim kurulu toplantısına elektronik ortam aracılığıyla katılmak isteyen üyenin ihtiyacı olan araçları sağlamakla TTK m. 1527/4'te yer alan düzenleme gereği yükümlüdür.

C. Güvenli Elektronik İmza

Tebliğin m.4/1-d bendinde güvenli elektronik imza 15/1/2004 tarihli ve 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'nun 4. maddesinde yer alan açıklamaya atıf yapılarak tanımlanmıştır. Buna göre elektronik imza, *“başka bir elektronik veriye eklenen veya elektronik veriyle mantıksal bağlantısı bulunan ve kimlik doğrulama amacıyla kullanılan elektronik, optik veya benzeri yollarla üretilen, taşınan veya saklanan kayıtlar”* olarak tanımlanmaktadır. Elektronik imza kullanıcılarına; elektronik ortamda bulunan verilerin bütünlüğünü koruma, kimlik doğrulama ve kimliğin inkâr edilememe imkânlarını sağlamaktadır¹⁴⁹. Güvenli elektronik imza ise ek şartların

¹⁴⁸ <https://www.mkk.com.tr/tr-tr/Kurumsal-Yonetim-Hizmetleri/Sayfalar/eyks.aspx> (Erişim Tarihi: 26.05.2020).

¹⁴⁹ <https://www.btk.gov.tr/e-imza-ile-ilgili-sikca-sorulan-sorular> (Erişim Tarihi: 24.09.2020).

aranması nedeniyle elektronik imza üst başlığının altına yer almaktadır ve uygulama alanı elektronik imzaya nazaran daha dardır¹⁵⁰.

TBK’da imzaya ilişkin yer alan düzenlemelerin yanı sıra TTK’da da güvenli elektronik imza başlığı altında m. 1526 düzenlenmiştir. TBK’da düzenlenmesine rağmen TTK’da da ayrıca güvenli elektronik imzaya ilişkin bir hükmün yer almasının nedeni gerekçede, kıymetli evrak hukuku bakımından uygulamada ortaya çıkabilecek sorunları önlemek olarak belirtilmiştir¹⁵¹. TTK m. 1526’daki hükme göre; *poliçe, bono, çek, makbuz senedi, varant ve kambiyo senetlerine benzeyen senetler güvenli elektronik imza kullanılarak oluşturulamayacağı gibi senetler üzerinde kabul, aval, ciro vb. işlemler de güvenli elektronik imza ile yapılamaz. Yani, güvenli elektronik imza kıymetli evrak hukuku bakımından el yazısı imza ile aynı hukuki geçerliliğe sahip değildir*¹⁵².

TTK’nın 1526. maddesinde düzenlenen hüküm, poliçede yer alması gereken imzaları düzenleyen kanunun 756. maddesi ile de desteklenmektedir. Söz konusu hükme göre, poliçedeki beyanlar el ile imza edilmelidir ve el yerine herhangi bir mekanik cihaz veya parmak basma gibi usuller kullanılmamalıdır. Poliçedeki imzalara ilişkin hüküm TTK m. 778’den dolayı bonolar ve TTK m. 818’den dolayı çekler için de uygulama alanı bulmaktadır.

Kanun koyucu güvenli elektronik imzanın kullanılamayacağı işlemleri belirledikten sonra TTK m. 1526/3’te ise ticaret şirketleri ile gerçek veya tüzel kişi

¹⁵⁰ Falcıoğlu, M. Ö.: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat Kapsamında Anonim Şirketlerde Elektronik Genel Kurul, Ankara 2016, s. 82.

¹⁵¹ TTK m. 1526 gerekçe.

¹⁵² Kendigelen, A./Kırca, İ.: Kıymetli Evrak Hukuku Genel Esaslar Kambiyo Senetleri, İstanbul 2019, s. 179; Bozer, A./Göle, C.: Kıymetli Evrak Hukuku, 9. Baskı, Ankara 2020, s. 91.

diğer tacirlerin TTK’da zorunlu kılınan işlemleri elektronik ortamda güvenli elektronik imza ile yapabileceği gibi söz konusu işlemlerin dayanağı olan belgeleri de elektronik ortamda düzenleyebileceğini hükme bağlamıştır.

TTK m. 1526/5’te ticari iş ve işlemlerde elektronik ortamların ve güvenli elektronik imzaların kullanılmasına ilişkin usul ve esasların TTK m. 26’ya göre çıkartılacak Yönetmelik’te düzenleneceği hükme bağlanmıştır. Söz konusu hükümde belirtilen Yönetmelik ise ticaret sicil müdürlüklerinin kurulması, sicil defterlerinin tutulması, tescile ilişkin hususlar, sicil müdür ve yardımcılarında aranacak nitelikler vs. hususlarının düzenlendiği ve Cumhurbaşkanlığıınca çıkarılan bir yönetmeliktir¹⁵³.

D. Kayıtlı Elektronik Posta (KEP)

“Uygulama kuralları” başlığını taşıyan TTK m. 1528’de elektronik ortamdan yönetim kurulu toplantılarına katılmak isteyen kurul üyelerinin elektronik posta adreslerini anonim şirkete bildirmeleri gerekliliği düzenlenmektedir. Söz konusu hükümde “*elektronik posta adresi*” ibaresini kullanmak suretiyle posta adresine ilişkin herhangi bir niteleme yapmayan kanun koyucu Tebliğ’de farklı bir düzenlemeye yer vermektedir. Tebliğ m. 9/3’te yer alan düzenlemeye göre, elektronik ortamdan yönetim kurulu toplantısına katılabilmek için kurul üyeleri herhangi bir elektronik posta adreslerini değil, kayıtlı elektronik posta adreslerini anonim şirkete bildirmekle yükümlüdür.

¹⁵³ RG. 12.12.2019, S. 30976.

Tebliğin m.4/1-g bendinde kayıtlı elektronik posta, Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Yönetmeliğine¹⁵⁴ atıf yapılmak suretiyle tanımlanmıştır. Söz konusu Yönetmeliğin m. 4/1-i bendinde KEP “*elektronik iletilerin gönderimi ve teslimatı da dahil olmak üzere kullanımına ilişkin olarak hukuki delil sağlayan, elektronik postanın nitelikli hali*” olarak tanımlanmaktadır.

KEP, elektronik posta üst başlığının altında yer alan bir kavramdır. Elektronik postadan farklı olarak KEP ile gönderilen iletilerde; iletinin kim tarafından ne zaman gönderildiği, iletinin alıcı tarafından alınıp alınmadığı, alındıysa ne zaman alındığı gibi bilgilerin teyit edilebilmesiyle hukuki ve teknik güvenlik sağlanmış olmaktadır¹⁵⁵.

KEP aracılığıyla ileti göndermek için güvenli elektronik imzanın kullanımı şart olmakla birlikte kişiler KEP’i sadece ileti almak için kullanacaklarsa güvenli elektronik imzaya ihtiyaç duyulmaz. KEP’e ilişkin düzenlemelerde kayıtlı elektronik posta adresinin kullanılmasına ilişkin herhangi bir zorunluluk öngörülmemişken Elektronik Tebligat Yönetmeliğinin¹⁵⁶ “*Elektronik yolla yapılması zorunlu olanlar*” başlığını taşıyan m. 5/1-f bendinde “*Kanunla kurulanlar da dahil olmak üzere tüm özel hukuk tüzel kişileri*” hükmü yer almaktadır. Bu hükümden yola çıkarak bütün anonim şirketlerin en azında bir kayıtlı elektronik postaya sahip olmalarının zorunluluk olduğu sonucuna varabilmemiz mümkündür¹⁵⁷.

KEP hesapları kişiye özel oluşturulduğu için hesap sahibi dışındaki herhangi bir kişiye ne devredilebilir ne de kullanılabılır. Aynı şekilde kullanıma kapatılan

¹⁵⁴ RG. 25.08.2001, S. 28036.

¹⁵⁵ Falcıoğlu, s. 86.

¹⁵⁶ RG. 06.12.2018, S. 30617.

¹⁵⁷ <https://www.btk.gov.tr/kep-e-iliskin-sikca-sorulan-sorular> (Erişim Tarihi: 24.09.2020).

KEP hesabı başka herhangi birine tahsis edilemez. Ancak kapatılan KEP hesabının sahibi söz konusu hesabın tekrar kendisine tahsis edilmesini talep edebilir. Bu özellikleri ile KEP ticari hayatta ihtiyaç duyulan hukuki güvenliği sağlayabilmektedir.

E. Kayıtlı Elektronik Posta Hesabı

Tebliğin m.4/1-g bendinde kayıtlı elektronik posta hesabı, KEP'in tanımlanmasında olduğu gibi Kayıtlı Elektronik Posta Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Yönetmeliğine atıf yapılmak suretiyle tanımlanmıştır. Buna göre KEP hesabı *“Orijinal ileti gönderme ve alma ile KEP iletisi alma yeteneğine sahip KEP sisteminde oluşturulan elektronik posta hesabı”* anlamına gelmektedir. KEP hesabı ancak Kayıtlı Elektronik Posta Hizmet Sağlayıcılarından (KEPHS) temin edilebilmektedir.

KEPHS, ancak KEP sistemi kurmak ve işletmek amacıyla kurulan anonim şirketler ve 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun¹⁵⁸ hükümlerine göre elektronik ortamda tebligat yapmaya yetkili kılınmış idareler olabilir. Buna karşılık güvenli elektronik imzanın kullanılabilmesi için sertifika sağlayan Elektronik Sertifika Hizmet Sağlayıcısı (ESHS) olarak veya 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu kapsamında işletmeci olarak faaliyet gösterenler ise KEPHS olamazlar¹⁵⁹.

¹⁵⁸ RG. 19.02.1959, S. 10139.

¹⁵⁹ <https://www.btk.gov.tr/kephs-lere-iliskin-sikca-sorulan-sorular> (Erişim Tarihi: 24.09.2020).

F. Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS)

Tebliğin m.4/1-h bendinde MERSİS “*Ticaret sicili işlemlerinin elektronik ortamda yürütüldüğü, ticaret sicili kayıtları ile tescil ve ilan edilmesi gereken içeriklerin düzenli olarak depolandığı ve elektronik ortamda sunulduğu merkezi ortak veri tabanını da içeren, Ticaret Bakanlığı tarafından oluşturulan ve yönetilen uygulama*” şeklinde tanımlanmaktadır.

MERSİS, öncelikli olarak ticaret şirketlerinin ve ticari işletmelerin kayıt, değişiklik, tescil gibi işlemlerinin elektronik ortamda yapılabilmesi ve gerekli belgelerin elektronik ortamda depolanmasını sağlamak fonksiyonunu yerine getirmektedir. İkinci olarak da MERSİS, tüm tüzel kişiliklerin ve ekonomik birimlerin bilgilerinin tek bir sistemde toplanarak kamu kurumlarının gerekli bilgilere tek bir noktadan ulaşabilmelerine olanak tanıma fonksiyonunu yerine getirmektedir¹⁶⁰.

G. ISO 27001

Tebliğ’in “*Tanımlar*” başlığını taşıyan 4. maddesinde ISO 27001’in tanımı yapılmamakla beraber m. 14/4-a bendinde ISO 27001 kavramı geçmektedir. Tebliğin ilgili hükmünde, yönetim kurulu toplantılarının kısmen veya tamamen elektronik ortamdan yapılabilmesi için gerekli olan elektronik toplantı sisteminin Tebliğ ve TTK hükümlerine uygunluğunun bir teknik raporla tespit edilmesi gerekliliği düzenlenmektedir. Teknik rapor düzenlemeye yetkili kurumlar ise teknik raporda

¹⁶⁰ <https://mersis.gtb.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 24.09.2020).

elektronik toplantı sisteminin asgari olarak “ISO 27001’e uygun bir bilgi güvenliği ve kişisel verilerin korunması alt yapısına sahip olduğu” hususunu tespit etmekle yükümlüdür.

ISO 27001, ISO (Uluslararası Standardizasyon Kuruluşu) 27000 ailesinden olan ve ISO/IEC (Uluslararası Elektroteknik Komisyonu) 17799 yerine düzenlenen bilgi güvenliği standartlarıdır¹⁶¹. ISO/IEC 27001 teknik bir standart olmamakla birlikte bilgi sistemlerinin güvenliğine ilişkin beklentileri tanımlamaktadır ancak gerçekleştirilme usullerini ise şirketlerin inisiyatifine bırakmaktadır¹⁶².

ISO 27001 standartlarına göre bilgi güvenliği yönetim sistemlerinin; gizlilik, kullanılabilirlik ve bütünlük olmak üzere üç temel prensibi sağlaması beklenmektedir¹⁶³. ISO 27001 standardına göre kurulacak bilgi güvenliği yönetim sistemleri, uygulamada karşılaşılabilecek riskleri tespit ederek bunların giderilebilmesi için yapılması gerekenleri belirler¹⁶⁴.

IV. TÜRK TİCARET HAYATINDA ELEKTRONİK YÖNETİM KURULU TOPLANTI SİSTEMLERİ

Elektronik toplantı sistemi anonim şirketler yönetim kurulu toplantılarının kısmen veya tamamen elektronik ortamdan yapılabilmesi için TTK ve Tebliğ

¹⁶¹ Yılmaz, H.: “TS ISO/IEC 27001 Bilgi Güvenliği Yönetimi Standardı Kapsamında Bilgi Güvenliği Yönetim Sisteminin Kurulması ve Bilgi Güvenliği Risk Analizi”, Denetim Dergisi 2014, S. 15, s. 51.

¹⁶² Ersoy, E.V.: ISO/IEC 27001 Bilgi Güvenliği Standardı, Ankara 2012, s. 14.

¹⁶³ <https://www.sertifikasyon.net/detay/iso-27001-bilgi-guvenligi-yonetim-sistemi-standart-kapsami-neleri-icerir/> (Erişim Tarihi: 24.09.2020).

¹⁶⁴ <https://www.tse.org.tr/IcerikDetay?ID=2311&ParentID=6890> (Erişim Tarihi: 24.09.2020).

hükümleri gereği varlığı şart koşulan bilişim sistemidir. Elektronik toplantı sistemi Tebliğ hükümleri dikkate alındığı takdirde bizzat anonim şirket tarafından kurulabileceği gibi hizmet sağlayıcı şirketler tarafından da kurulabilir. Böylece kanun koyucu yönetim kurulu toplantılarının kısmen veya tamamen elektronik ortamdan yapılabilmesi için gerekli olan elektronik toplantı sisteminin var olmasından anonim şirketi sorumlu tutarken elektronik toplantı sisteminin bizzat anonim şirket tarafından kurulmasını ise zorunlu tutmamaktadır, hizmet alımı yapabilme imkânı tanımaktadır.

Elektronik toplantı sistemi için anonim şirketin hizmet alımını kimlerden ve hangi usulle yapabileceğine ilişkin TTK ve Tebliğ hükümlerinde herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Bununla birlikte elektronik toplantı sistemi hizmet sağlayıcısının bir şirket olması gerektiği Tebliğ m. 13/2, m. 14/2 ve m. 14/4-ç hükümlerinin lafzından açıkça anlaşılmaktadır. Tebliğ'in bahsi geçen hükümlerinde hizmet sağlayıcısı *şirket* olarak kabul edilmiştir ancak şirketin türüne dair herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. Bu nedenle elektronik toplantı hizmeti sağlayıcısı şirketin TTK'da düzenlenen herhangi bir ticaret şirketi türü şeklinde kurulabileceği görüşünü taşımaktayız.

Elektronik toplantı sistemi sağlayıcısı olarak hizmet veren dünya genelinde birçok şirket olmasına rağmen Türkiye'de şu ana kadar sadece MKK e-YKS ismini verdiği ve anonim şirket yönetim kurulu toplantılarının elektronik ortamdan yapılabilmesini sağlayan bir elektronik toplantı sistemini hizmete sunmuştur. Söz konusu bu elektronik toplantı sisteminin fiyatı yıllık olarak belirlenmektedir ve 2020 yılı için fiyatı yirmi dört bin Türk Lirasıdır. Söz konusu bu fiyat yıl boyunca sabit kaldığı gibi sistemi kullanan üye sayısına bağlı olarak da değişmemektedir.

MKK'nın sunduğu kurumsal yönetim hizmetleri arasında yeni olan e-YKS'nin Tebliğ m. 14/4-ç bendi gereği MERSİS ile entegrasyonu sağlanmıştır ve şu an için e-YKS'de sadece İngilizce dil desteği olmakla birlikte sistemin geliştirilmesiyle çoklu dil desteği hizmetinin de sunulması planlanmaktadır.

Dünya genelinde elektronik toplantı sistemi hizmetini sağlayan ve MKK'ya nazaran uluslararası nitelikte çalışan birçok şirket bulunmaktadır. Söz konusu bu şirketlerin sunduğu elektronik toplantı sistemi hizmetinin fiyatı anonim şirketin büyüklüğü, sistemi kullanacak üye sayısı, elektronik toplantı sistemi özellikleri vb. ölçütlere göre değişmektedir. Örneğin; Boardable tarafından sunulan elektronik toplantı sistemi hizmetinin fiyatı temel özellikler için aylık yetmiş dokuz Amerikan Doları iken daha kapsamlı özelliklere sahip elektronik toplantı sisteminin fiyatı ise aylık iki yüz doksan dokuz Amerikan Dolarıdır¹⁶⁵. Birçok uluslararası hizmet sağlayıcısı şirket anonim şirketler için sundukları elektronik toplantı sisteminin fiyatını internet sitelerinde paylaşmamakta, kendileriyle iletişime geçilmesini istemektedir¹⁶⁶. Zira her anonim şirketin kendine özgü isteklerine göre elektronik toplantı sistemi yazılımlarını uyarlayarak fiyat belirlemektedirler. Ancak günümüz teknolojik gelişmeleri dikkate alındığında elektronik toplantı sistemleri her anonim şirket için önem arz etmektedir ve küçük çaplı anonim şirketler için daha makul fiyatlandırmaların yapılması gerektiği kanaatini taşımaktayız.

Dünya genelinde birçok uluslararası şirket (örneğin; Tesco, America First, Nike, IBM vs.¹⁶⁷) tarafından kullanılan elektronik toplantı sistemleri ülkemizde

¹⁶⁵ <https://boardable.com/resource/> (Erişim Tarihi: 12.01.2021).

¹⁶⁶ <https://www.softwareadvice.com/board-management/> (Erişim Tarihi: 12.01.2021).

¹⁶⁷ <https://www.notion.so/teams> (Erişim Tarihi: 12.01.2021); <https://www.azeusconvene.com/> (Erişim Tarihi: 12.01.2021).

yaygın bir şekilde kullanılmamaktadır. MKK tarafından kullanıma sunulan e-YKS şu ana kadar yaklaşık otuz şirket tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Ancak özellikle Türkiye’deki bankalar güvenlik endişeleri nedeniyle e-YKS’yi kullanmaktan imtina etmektedirler. MKK tarafından sağlanan e-YKS hizmetinin yeni olması nedeniyle güvenlik endişesi duyulması anlaşılır olmakla birlikte uluslararası alanda uzun süredir elektronik toplantı sistemi hizmeti sağlayan şirketlerden de hizmet alımı yapılamamaktadır. Zira, yabancı hukuk sistemlerine nazaran Tebliğ hükümleri elektronik toplantı sistemleri için birçok ayrıntılı düzenlemeyi içermektedir ve bu durum da yabancı hizmet sağlayıcı şirketlerin Türkiye’de faaliyet göstermesini zorlaştırmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: ANONİM ŞİRKETLERDE ELEKTRONİK YÖNETİM KURULUNUN İŞLEYİŞİ

I. ELEKTRONİK ORTAMDA YÖNETİM KURULU TOPLANTILARININ YAPILABİLMESİ İÇİN YERİNE GETİRİLMESİ GEREKEN ŞARTLAR

A. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısı İmkânının Esas Sözleşmede Düzenlenmesi

Anonim şirketler yönetilirken yönetim kurulunun toplanamaması gibi bir aksaklığın üstesinden gelinebilmesi için 6762 sayılı TTK m. 330/2’de ve 6102 sayılı TTK m. 390/4’te önerinin elden dolaştırılması suretiyle karar alınabilmesi imkânı anonim şirket yönetim kurullarına kanun koyucu tarafından tanınmıştır. Ancak söz konusu bu imkân yukarıda¹⁶⁸ da bahsettiğimiz üzere yönetim kurulu üyelerine karar alınacak konu hususunda yeterince müzakere yapma olanağı tanımamaktadır.

Kanun koyucunun 6102 sayılı TTK’da yönetim kurulu toplantılarının elektronik ortamda da yapılabileceğine dair hükümlere yer vermesi ile anonim şirketlerin yönetim kurulu toplantısı yapmalarına ilişkin karşılaşılan sorunlara büyük oranda çözüm de getirilmiş oldu. TTK m. 1527’de yer alan düzenlemeye göre esas sözleşmede düzenlenmiş olması kaydıyla, anonim şirket yönetim kurulları tamamen elektronik ortamda yapılabileceği gibi fiziki olarak yapılan bir yönetim kurulu toplantısına isteyen yönetim kurulu üyeleri elektronik ortamdan da katılabilir. Böylece yönetim kurulu toplantılarının yapılabilmesi için üyelerin fiziki olarak aynı

¹⁶⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz. Birinci Bölüm, VI, B.

ortamda bulunması kuralı devam etmekle birlikte zorunluluk teşkil etmemektedir¹⁶⁹. Esas sözleşmede elektronik yönetim kurulu toplantısı imkânı düzenlendikten sonra yönetim kurulu üyesinin elektronik ortamı kullanmak isteyip istememesi toplantıyı yöneten başkanın veya başkan vekilinin iznine bağlı değildir¹⁷⁰.

TTK m. 1527/1'deki hükümden açıkça anlaşılabileceği üzere anonim şirket yönetim kurulu toplantısının tamamen elektronik ortamda yapılabilmesi veya fiziki ortamda yapılan bir yönetim kurulu toplantısına herhangi bir yönetim kurulu üyesinin elektronik ortamdan da katılabilmesinin öncelikli şartı böyle bir imkânın anonim şirket esas sözleşmesinde düzenlenmiş olmasıdır. Elektronik yönetim kurulunun yapılabilmesinin mümkün olduğuna dair esas sözleşmede nasıl bir düzenlemenin yer alması gerektiği hususunda TTK m. 1527'de herhangi bir düzenleme bulunmamakla birlikte Tebliğ m. 6'da bir şirket sözleşmesi örneğine yer verilmiştir.

Tebliğ m. 6 "*Yönetim kurulu ve müdürler kurulu toplantılarına ilişkin şirket sözleşmesi örneği*" başlığını taşımasına rağmen düzenlemenin içerisinde yönetim kuruluna elektronik ortamdan katılma sistemini uygulayacak anonim şirketlerin esas sözleşmelerinde Tebliğ'de verilen örnek metnin aynen yer alması zorunlu kılınmıştır. Ancak, bizim de katıldığımız görüşe göre Tebliğ'de yer alan metin örnek niteliği taşımaktadır ve aynı içeriğe sahip başka bir metne de esas sözleşmede yer verildiği takdirde elektronik ortamda yönetim kurulu toplantısı yapılmasına olanak tanınmış olacaktır¹⁷¹.

¹⁶⁹ Pulaşlı, H.: Şirketler Hukuku Şerhi C. II, 3. Baskı, Ankara 2018, s. 1313.

¹⁷⁰ Gürpınar, s. 1114.

¹⁷¹ Akdağ Güney, s. 256.

Tebliğ m. 6'da düzenlenen ve esas sözleşmelerde yer alacak hükme ilişkin örnek şu şekildedir: *“Şirketin yönetim kurulu/müdürler kurulu toplantısına katılma hakkına sahip olanlar bu toplantılara, Türk Ticaret Kanunu’nun 1527’nci maddesi uyarınca elektronik ortamda da katılabilir. Şirket, Ticaret Şirketlerinde Anonim Şirket Genel Kurulları Dışında Elektronik Ortamda Yapılacak Kurullar Hakkında Tebliğ hükümleri uyarınca hak sahiplerinin bu toplantılara elektronik ortamda katılmalarına ve oy vermelerine imkân tanıyacak Elektronik Toplantı Sistemini kurabileceği gibi bu amaç için oluşturulmuş sistemlerden de hizmet satın alabilir. Yapılacak toplantılarda şirket sözleşmesinin bu hükmü uyarınca kurulmuş olan sistem üzerinden veya destek hizmeti alınacak sistem üzerinden hak sahiplerinin ilgili mevzuatta belirtilen haklarını Tebliğ hükümlerinde belirtilen çerçevede kullanabilmesi sağlanır.”* Bir önceki paragrafta da belirttiğimiz üzere söz konusu metnin aynen anonim şirket esas sözleşmesinde yer alması zorunlu değildir. Aynı anlama gelen ve Tebliğ m. 6’de belirtilen hususlara aynen yer veren benzer bir metin de anonim şirket esas sözleşmesinde düzenlenebilir.

Elektronik ortamda yönetim kurulu toplantısının yapılabilmesine ilişkin hüküm esas sözleşmeye anonim şirketin kuruluş aşamasında koyulabileceği gibi şirket kurulduktan sonra esas sözleşmede değişiklik yapılmak suretiyle de düzenlenebilir. TTK m. 408/2-a bendinde esas sözleşme değişikliği genel kurulun devredilemez görev ve yetkileri arasında sayılmıştır ve bu nedenle elektronik yönetim kurulunun yapılabilmesi takdiri anonim şirketin kuruluş aşamasından sonraki zamanlarda genel kurula aittir.

TTK m. 421/1’de esas sözleşme değişikliği gündemiyle toplanan genel kurullarda aranan toplantı ve karar yeter sayıları düzenlenmiştir. Söz konusu hükme göre Kanunda veya esas sözleşmede aksine bir hüküm düzenlenmediği durumlarda esas sözleşme değişikliği için genel kurul toplantı yeter sayısı, genel kurul toplantısında şirket sermayesinin en az yarısının temsil edilmesidir. Karar yeter sayısı ise toplantıya katılanların çoğunluğudur. İlk toplantıda toplantı nisabı elde edilemezse en geç 1 ay içinde genel kurul, şirket sermayesinin en az üçte birinin temsil edildiği toplantı nisabı ile toplanır. Bu şekilde toplanan genel kurulda da karar yeter sayısı yine katılanların çoğunluğudur. Söz konusu toplantı ve karar yeter sayılarını düşüren veya nispi çoğunluk arayan esas sözleşme düzenlemeleri geçersizdir.

Kanun koyucu TTK’da yönetim kurulunun çalışma usul ve esaslarını kapsamlı bir şekilde düzenlemek yerine çerçeve hükümler belirlemekle yetinmiştir. Bu çerçeve hükümlerin dışında kalan konularda ise yönetim kuruluna, çıkaracağı bir iç yönergeyle çalışma usullerini kendisinin belirlemesi olanağı tanınmıştır. Ancak TTK m. 1527/1 hükmünün lafzı dikkate alındığında yönetim kurulu toplantılarının elektronik ortamda yapılabilme imkânının sağlanması kararı anonim şirketin kuruluş aşamasından sonraki zamanlarda yönetim kuruluna değil genel kurula aittir. Zira söz konusu hükümde kanun koyucu, anonim şirketlerde kısmen veya tamamen elektronik ortamda yönetim kurulu toplantısının yapılabilmesinin ilk şartını esas sözleşmede düzenlenmiş olması şeklinde belirlemiştir. Diğer bir deyişle, esas sözleşmede elektronik yönetim kurulu imkânının tanınmadığı hallerde yönetim kurulu düzenleyeceği bir iç yönergede anonim şirketlerde elektronik yönetim kurulunun yapılabilmesine ilişkin herhangi bir hükme yer veremez.

Covid-19 döneminde yaşadığımız gibi salgınların, doğal afetlerin söz konusu olduğu durumlarda esas sözleşmelerinde elektronik yönetim kurulu imkânı düzenlenmeyen anonim şirketlerin nasıl hareket edeceği bir muammadır. Zira, yönetim kurulu toplanamadığı gibi genel kurulun toplanması da mümkün değildir ve bu nedenle elektronik yönetim kurulu toplantılarının yapılabilmesi için esas sözleşme değişikliğinin yapılabilmesi de söz konusu olmamaktadır. Elektronik genel kurulun TTK m. 1527/5 hükmüne göre sadece pay senetleri borsada işlem gören anonim şirketler bakımından zorunlu olduğu da göz önüne alındığında elektronik yönetim kurulunun esas sözleşmede düzenlenebilmesi imkânı kısıtlanmaktadır. Kanaatimizce, TTK'daki elektronik yönetim kurulu toplantılarına ilişkin esas sözleşme şartının doğal afet, salgın gibi durumlar dikkate alınarak kanun koyucu tarafından tekrar düzenlenmesi ya da teknolojinin hayatımızda giderek artan önemi göz önünde bulundurularak elektronik yönetim kurulunun istisna değil kural olarak düzenlenmesi daha uygun olacaktır. Anonim şirket yönetim kurulu toplantılarının kısmen veya tamamen elektronik ortamdan yapılabilmesi kural olarak düzenlendiği takdirde mevcut TTK m. 1527/1 hükmü *“Aksi şirket sözleşmesinde veya esas sözleşmede düzenlenmemiş olması şartıyla, sermaye şirketlerinde yönetim kurulu ve müdürler kurulu tamamen elektronik ortamda yapılabileceği gibi, bazı üyelerin fiziken mevcut bulundukları bir toplantıya bir kısım üyelerin elektronik ortamda katılması yoluyla da icra edilebilir.”* şeklinde düzenlenebilir. Böylece esas sözleşmede yönetim kurulu toplantılarının kısmen veya tamamen elektronik ortamda yapılabilmesi için hüküm bulunması zorunluluğu da ortadan kalkmış olacaktır.

B. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısı Yapılabilmesi Amacına Özgülenmiş İnternet Sitesi Açılması

Esas sözleşmede elektronik ortamda yönetim kurulunun yapılabileceğinin düzenlenmiş olması şartının sağlanmasıyla birlikte kısmen veya tamamen elektronik ortamda yönetim kurulu toplantısının yapılabilmesi için TTK m. 1527/3 hükmünde yer alan şartlarla birlikte m. 1527/6 hükmüne dayanılarak Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılan Tebliğ'deki şartların da yerine getirilmiş olması gerekmektedir.

TTK m. 1527/3'te düzenlenen hükme göre esas sözleşmelerinde elektronik ortamda yönetim kurulu toplantısına katılma imkânının tanındığı anonim şirketlerin öncelikle oy kullanmaya özgülenmiş bir internet sitesine sahip olması beklenmektedir. Söz konusu internet sitesinin, kurul üyelerinin yönetim kurulu toplantısına herhangi bir sorunla karşılaşmadan katılabilmelerini ve oy kullanabilmelerini sağlayacak nitelikte olması gerekmektedir. İnternet sitesinin bahsedilen özellikleri haiz olduğunun teknik raporla tespit ettirilip tescil ve ilan edilmesi sorumluluğu da yine TTK tarafından anonim şirkete verilmiştir.

TTK'da internet sitesinin tanımına dair herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Kanun düzeyinde internet sitesinin tanımı bulunmamakla birlikte TTK m. 1524/4 hükmü temel alınarak çıkarılan Sermaye Şirketlerinin Açacakları İnternet Sitelerine Dair Yönetmelik¹⁷² m. 4/1-e bendinde internet sitesi "*TTK m. 1524'te düzenlenen nitelikleri asgari düzeyde taşıyan elektronik platform*" olarak tanımlanmıştır. Ancak söz konusu yönetmelikte geçen tanım içeriğinde yapılan atıf nedeniyle sadece TTK m. 1524 düzenlemesinin uygulandığı alan ile sınırlıdır¹⁷³.

¹⁷² RG. 31.05.2013, S. 28663.

¹⁷³ Falcıoğlu, s. 89.

İnternet sitesi kısaca, bilgisayar ya da aynı fonksiyonu yerine getiren bir aracın ekranında görünen internet sayfalarının bütünü anlamına gelmektedir¹⁷⁴.

TTK m. 1527/3'te düzenlenen hüküm nedeniyle kısmen veya tamamen elektronik ortamda yönetim kurulu toplantısı yapma imkânını esas sözleşmesinde kararlaştıran anonim şirketlerin internet sitesi açmaları zorunlu hale gelmektedir. Oysaki, “*İnternet sitesi*” başlığını taşıyan TTK m. 1524/1'de¹⁷⁵ yer alan hüküm, TTK m. 397/4 uyarınca denetime tabi olan şirketler bakımından uygulanma alanı bulmaktadır. Buna göre denetime tabi olan şirketler kuruluşlarının ticaret siciline tescilinden itibaren üç ay içinde bir internet sitesi açmak zorundadır. TTK m. 397/4'te bağımsız denetime tabi olacak şirketlerin Cumhurbaşkanı Kararı ile belirleneceği hükmüne bağlanmıştır. 26.05.2018 tarihli ve 30432 sayılı Resmî Gazetede söz konusu Cumhurbaşkanı Kararı yayımlanmıştır¹⁷⁶.

TTK m. 1524'te düzenlenen internet sitesi açma zorunluluğu ile m. 1527/3'te belirtilen internet sitesi açma zorunluluğu birbirinden farklıdır. TTK m. 1524/1'de düzenlenen internet sitesi açma zorunluluğu sadece bağımsız denetime tabi şirketler bakımından bulunmaktadır. Yani her anonim şirket TTK m. 1524 hükmüne göre internet sitesi açmak zorunda değildir.

TTK m. 1527/3'te düzenlenen internet sitesi açma zorunluluğu hükmü de m. 1524'te olduğu gibi bütün anonim şirketler açısından geçerli değildir. Söz konusu hüküm yalnızca yönetim kurulu toplantılarının kısmen veya tamamen elektronik

¹⁷⁴ Falcıoğlu, s. 89.

¹⁷⁵ Teoman, Ö.: “*Sermaye Ortaklarının İnternet Sitesi Açma ve Burada Yasada Öngörülen İçerikleri Yayımlama Yükümlülüğüne Aykırı Davranmanın Yaptırımı Nedir?*”, BATİDER 2011, C. 27, S. 4, s. 5 vd.

¹⁷⁶ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/05/20180526.htm> (Erişim Tarihi: 25.09.2020).

ortamdan yapılabileceğini esas sözleşmelerinde düzenleyen anonim şirketler için öngörülmüştür. Ayrıca TTK m. 1527/3'e göre açılacak internet sitesi TTK m. 1524'te belirtilen internet sitesinin aksine genel nitelikli bir internet sitesi değildir ve kanunun açık lafzından dolayı sadece elektronik yönetim kurulunda oy kullanmaya özgülenmiş bir internet sitesi olmalıdır. Ancak TTK m. 1527/3 hükmünde yer alan düzenleme internet sitesini oy kullanmaya özgülemiş olsa da Tebliğ hükümleri göz önüne alındığında internet sitesinin yönetim kurulu toplantısının kısmen veya tamamen elektronik ortamdan yapılabilmesi için gereken ses-görüntü iletimi, dosya paylaşımı vb. nitelikleri de taşıması gerekmektedir.

Anonim şirketlerde elektronik yönetim kuruluna ilişkin diğer şartlar ve hükümler TTK m. 1527/6'ya göre Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılan Tebliğ ile düzenlenmiştir. Tebliğ'de yer alan ve internet sitesine ilişkin hükümler ile esas olarak yönetim kurulu toplantısının tamamen elektronik ortamda yapılabilmesi için yerine getirilmesi gereken hususlar düzenlenmektedir.

Tebliğ m. 9/1'de yer alan hükme göre elektronik yönetim kurulunun yapılabilmesi için açmaları gereken internet sitelerinde anonim şirketler, elektronik ortamda toplantıya katılma ve oy kullanmaya ilişkin belgeleri yönetim kurulu üyelerinin erişimine hazır halde bulundurmakla yükümlüdür. Böylece, elektronik yönetim kurulunun usulüne uygun gerçekleştirilmesi için gereken bütün bilgi ve belgeler yönetim kurulu toplantısının gerçekleştirileceği internet sitesinde yönetim kurulu üyelerinin kullanımına her zaman hazır halde bulundurulur.

Tebliğ m. 14'e göre TTK m. 1527/3 hükmünde belirtilen elektronik ortam araçları yani elektronik toplantı sistemi anonim şirketin kendisi tarafından kurulursa

söz konusu elektronik toplantı sisteminin Tebliğ ve TTK hükümlerine uygunluğunun Tebliğ m. 14/3'te belirtilen kurumlara tespit ettirilmesi ve elektronik toplantı sistemine ilişkin teknik raporun ticaret sicil müdürlüğüne tescil ve ilan ettirilmesi yükümlülükleri anonim şirkete aittir. Anonim şirketi idare etmeye yetkili olan organ yönetim kurulu olduğu için TTK ve Tebliğ hükümlerinde anonim şirketin yükümlü olarak düzenlendiği durumlarda aslında yönetim kurulu yükümlü olmaktadır. Diğer bir deyişle, yönetim kurulu kısmen veya tamamen elektronik ortam kullanarak gerçekleştireceği yönetim kurulu toplantılarına ilişkin yerine getirilmesi gereken yükümlülüklerden yine kendi sorumludur.

Elektronik toplantı sistemi anonim şirketin kendisi tarafından kurulmayıp hizmet alınmak suretiyle kurulacaksa hizmet alınan şirket kuracakları elektronik toplantı sisteminin Tebliğ ve TTK hükümlerine uygunluğunu Tebliğ m. 14/3'te belirtilen kurumlara tespit ettirmekle yükümlüdür. Ancak anonim şirket tarafından elektronik toplantı sisteminin kurulmasından farklı olarak hizmet alınan şirketin elektronik toplantı sisteminin uygun olduğuna dair raporu ticaret sicil müdürlüğüne tescil ettirmeden önce Ticaret Bakanlığı'nın teknik rapora dair uygun görüşünü de alması gerekmektedir. Bakanlıktan alınan uygun görüş sonrasında hizmet alınan şirket kayıtlı bulundukları ticaret sicil müdürlüğüne elektronik toplantı sisteminin uygunluğuna ilişkin teknik raporu tescil ve ilan ettirmekle yükümlüdür. Söz konusu bu yükümlülük hizmet sağlayıcısı şirketler tarafından yerine getirilmediği müddetçe destek hizmeti vermeleri mümkün değildir.

Tebliğ'in elektronik toplantı sisteminin Türk hukuk düzenine uygunluğuna ilişkin kapsamlı teknik rapor düzenlemeleri destek hizmeti sağlayan yabancı şirketlerin Türkiye'de faaliyet göstermesini sekteye ugratmaktadır. MKK'nın, Tebliğ

ve TTK hükümlerini yerine getiren tek elektronik toplantı sistemi sağlayıcısı olması ve yabancı şirketlerin Türkiye'deki sıkı şekli şartları yerine getirmekte zorlanmaları nedeniyle anonim şirketlerin yönetim kurulu toplantılarını kısmen veya tamamen elektronik ortamda yapma uygulaması şu an için ülkemizde yaygınlık kazanamamaktadır.

C. Teknik Rapor ve Teknik Raporda Yer Alması Gereken Hususlar

Teknik rapor, elektronik toplantı sisteminin Tebliğ ve TTK hükümlerine uygun olarak kurulduğunun ve işlediğinin tespitini içeren ve Tebliğ tarafından alınması zorunlu kılınan bir belgedir. Elektronik toplantı sistemi anonim şirket tarafından kuruluyorsa teknik raporu anonim şirketin kendisinin alması gerekmektedir. Aynı şekilde, elektronik toplantı sistemi hizmeti sağlayan şirketlerin de teknik raporu kendilerinin alması Tebliğ'de öngörülmektedir.

Teknik raporun alınması zorunluluğu hem TTK tarafından hem de Tebliğ tarafından öngörülmüştür. TTK m. 1527/3'te yer alan hükümde kanun koyucu elektronik ortamda gerçekleşecek yönetim kurullarında herhangi bir aksaklık yaşanmaması için elektronik ortam araçlarının yönetim kurulu toplantısına etkin katılmayı sağlayacak nitelikte olduklarının bir teknik raporla ispatlanması şartını getirmiştir. Teknik rapora ilişkin daha kapsamlı hususlar ise Tebliğ m. 14/3'te hükme bağlanmıştır.

Tebliğ m. 14/3'te teknik raporu kimlerin düzenleyebileceği, söz konusu raporun kaç yılda bir yenilenmesi gerektiği ve Ticaret Bakanlığının yetkisine dair

düzenlemelere yer verilmiştir. Buna göre teknik rapor, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu veya Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu’ndan verilebileceği gibi bünyesinde asgari CISA sertifikası bulunan personele sahip ve elektronik sistemlerin güvenliği alanında denetim yapmaya yetkilendirilmiş bir şirket tarafından da verilebilir. Burada dikkat edilmesi gereken husus “*asgari CISA sertifikası bulunan personel*” ibaresi ile neyin kastedildiğidir. Tebliğ’in lafzı sarih olmamakla birlikte söz konusu ibare ile kanun koyucunun CISA sertifikasına sahip asgari sayıda personeli bulunan ve denetim yapmaya yetkili şirketleri düzenlediği görüşünü taşımaktadır. Bu durumda da asgari sayının ne olacağı sorusu akla gelmektedir. Tebliğ’de herhangi bir sayı belirtilmediği için teknik raporu düzenleyebilecek en az bir CISA sertifikalı personelin teknik rapor vermeye yetkili şirket bünyesinde çalışması gerektiği kanaatini taşımaktadır.

Elektronik toplantı sisteminin TTK ve Tebliğ hükümlerine uygun olduğuna dair verilen teknik raporun üç yılda bir yenilenmesi gerekmektedir. Yenileme işlemi de yine Tebliğ’in m. 14/1 ve 14/2’de öngördüğü usulde yapılmalıdır. Yani, elektronik toplantı sistemini anonim şirket kendi kurmuşsa yine kendi teknik rapor almakla yükümlüken hizmet alınan şirket de kendi elektronik toplantı sisteminin Tebliğ ve TTK hükümlerine uygunluğunun devam ettiğine dair teknik raporu kendi almak zorundadır.

Teknik raporun üç yılda bir yenilenmesi hususunda Ticaret Bakanlığı’na da Tebliğ yetki vermiştir. Tebliğ m. 14/3 son cümlesine göre Ticaret Bakanlığı, gerekli görmesi halinde elektronik toplantı sisteminin uygunluğuna ilişkin teknik raporun üç yıldan daha kısa veya daha uzun bir sürede de alınabileceğini düzenleyebilme yetkisini haizdir.

Tebliğ m. 14/4'te ise elektronik toplantı sisteminin Tebliğ ve TTK hükümlerine uygunluğuna ilişkin alınacak teknik raporda asgari olarak bulunması gereken hususlar sayılmıştır. Buna göre, elektronik toplantı sisteminin öncelikle ISO 27001 standartlarına uygunluğu için aranan bir bilgi güvenliği sistemine ve kişisel verilerin korunması alt yapısına sahip olması gerekmektedir. Nitekim, TTK m. 1527/3 son cümlesinde de yönetim kurulu toplantılarında elektronik ortamdan oy kullananların kimliklerinin saklanması gerektiğini açıkça düzenlemiştir.

Teknik raporda ayrıca elektronik toplantı sisteminin güvenli elektronik imza oluşturma ve doğrulama uygulamalarının, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu ile ikincil düzenlemelerle belirlenen standartlara uygun olduğunun tespit edilmesi gerekmektedir. Elektronik İmza Kanunun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in¹⁷⁷ 35. maddesinde elektronik imza ile ilgili söz konusu yönetmelikte hüküm bulunmadığı hallerde Bilgi Teknolojileri ve İletişimi Kurulu kararlarının geçerli olacağı düzenlenmiştir. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurulu'nun 02.07.2012 tarihli ve 2012/DK-15/299 sayılı kararında ise *“Güvenli elektronik imzaların ETSI TS 101 733, ETSI TS 101 903 veya ETSI TS 102 778 standardına uygun olarak oluşturulması; oluşturulacak güvenli elektronik imzaların uzun dönemli kullanımında işlev ve güvenilirliklerini kaybetmemesini sağlayabilmek için ‘Elektronik İmza Kullanım Profilleri Rehberi’¹⁷⁸ dokümanında yer verilen ‘P1, P2, P3,P4 İmza Profillerine’ uygun olarak oluşturulması tavsiye edilir.”* şeklinde bir düzenlemeye gitmiştir.

¹⁷⁷ RG. 06.01.2005, S. 25692.

¹⁷⁸ <https://www.btk.gov.tr/uploads/pages/elektronik-imza-kullanim-profilleri-rehberi-5a33ff5b59f93.pdf> (Erişim Tarihi: 25.09.2020).

Teknik raporda yine 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu ve ikincil düzenlemelerle belirlenen standart ve kriterlere uygun olarak elektronik toplantı sisteminin toplantıya ilişkin verileri uzun süreli olarak arşivleyebilme yeterliliğinin ve kapasitesinin bulunduğu dair tespitlerin yer alması da gerekmektedir.

Teknik raporda son olarak elektronik toplantı sisteminin herhangi bir veri tabanına bilgi ve belge iletebilecek nitelikte olduğunun tespitinin de yer alması gerekmektedir. Bu noktada Tebliğ m. 14/4-ç bendinde ikili bir ayrıma gidilmiştir. Buna göre, hizmet sağlayan şirketler tarafından hazırlanan elektronik toplantı sisteminin MKK ve diğer destek hizmetleri veren şirketler tarafından oluşturulan veri tabanlarıyla bütünleşebilecek düzeyde ve yeterlilikte bulunduğu teknik raporda tespit edilmesi gerekmektedir. Buna karşılık elektronik toplantı sistemi anonim şirket tarafından kurulduğu durumlarda kurulan sistemin MKK veya diğer destek hizmeti sağlayan şirketler tarafından kurulan veri tabanlarıyla bütünleşebilecek düzeyde olması gerekmemektedir. Bunun yerine anonim şirket tarafından kurulan elektronik toplantı sisteminin sadece tescili gerekli belgeleri ilgili veri tabanlarına iletebilecek nitelikte ve düzeyde olduğunun teknik raporda tespit edilmesi gerekmektedir.

Tebliğ'in 14. maddesinde düzenlenen ve teknik raporda yer alması beklenen kriterler tahdidi olarak sayılmamıştır. Yukarıda haklarında bilgi verilen dört hususun dışında bunlara benzeyen hususların tespitinin de teknik raporda yer alması gerektiği düzenlenmiştir. Başka bir deyişle, söz konusu dört hususun teknik raporda yer alması zorunlu olmakla birlikte kısmen veya tamamen elektronik ortamda yönetim kurulu toplantısının yapılabilmesine hizmet edecek başka hususlar da mevcutsa bunların yeterliliğine ilişkin tespitlerin de teknik raporda yer alması gerekmektedir.

D. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısının Güvenliği ve Sahip Olması Gereken Teknik Özellikleri

TTK m. 1527’de elektronik yönetim kurulu için gereken teknik özellikler ve güvenlik kriterleri için herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. TTK m. 1527/6’ya göre anonim şirket yönetim kurulu toplantısı kısmen veya tamamen elektronik ortamda yapıldığı takdirde oyun gerçek sahibi tarafından kullanıldığının tespitine ve uygulamaya ilişkin diğer kuralların da Ticaret Bakanlığı tarafından çıkarılacak bir Tebliğ ile düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

Tebliğ’in “*Elektronik toplantı sisteminin güvenlik kriterleri ve teknik özellikleri*” başlığını taşıyan 15. maddesinde elektronik toplantı sisteminin asgari düzeyde sahip olması beklenen birçok kriter sayılmıştır. Buna göre elektronik toplantı sistemi en azından Tebliğ’de düzenlenen elektronik yönetim kurulu toplantısına katılma, bu toplantıda fikir beyan etme, oy kullanma, yönetim kurulu belgelerinin incelenmesi vb. bütün işlemlerin yapılabilmesini sağlayacak tasarım ve kapasiteye sahip olmalıdır. Ayrıca elektronik toplantı sistemi aracılığıyla yapılan yönetim kurulu toplantılarına ait bilgi ve belgeler toplantı sisteminde uzun süre arşivleneceği için elektronik toplantı sisteminin en azından bir yedeklemesinin ve herhangi bir olumsuzluk veya saldırı anında sistemin kendini kurtarma planlarının bulunması gerekmektedir.

Kısmen veya tamamen elektronik ortamda yapılacak yönetim kurulu toplantılarında anonim şirkete ilişkin birçok şirket sırrı niteliğinde bilgi ve belgeler görüleceği için toplantı sisteminin yetkisiz erişimlere ve hacker saldırılarına karşı en üst düzeyde ağ ve sistem güvenliğine sahip olması gerekmektedir. Ancak bu noktada şirket sırrı kavramına değinmekte fayda görmekteyiz. Şirket sırrı kavramına

ilişkin doktrinde kullanım karmaşası olmasına rağmen söz konusu kavramın ticari sır kapsamına dahil olduğunu kabul etmemizin daha makul olacağı görüşünü taşımaktayız¹⁷⁹.

Ticari sırların¹⁸⁰ veya daha dar kapsamda şirket sırlarının yönetim kurulunda alınacak kararların konusunu oluşturabileceği göz önünde bulundurulursa elektronik toplantı sisteminin, koruma seviyesi yüksek bir bilgi güvenliği sistemine sahip olması daha fazla önem kazanmaktadır. Bilgi güvenliği sisteminin koruma seviyesinin yüksek olmasını sağlamak için de elektronik toplantı sistemine güvenli elektronik imza kullanılarak girilmesinin yanı sıra sisteme girilen tüm bilgilerin, belgelerin, görüntülerin ve seslerin şifreli olması sağlanmalıdır¹⁸¹. Elektronik toplantı sisteminin bilgi güvenliği sistemi ISO 27001 standartlarına uygun olarak düzenlendiği ve geliştirildiği takdirde kanun koyucunun şirket sırlarının korunmasına ilişkin gösterdiği hassasiyetin sağlanmış olacağı görüşünü taşımaktayız.

Elektronik toplantı sisteminin güvenliğinin üst düzeyde olmasıyla birlikte sahip olması gereken önemli bir diğer özellik de hızlı olmasıdır. Yönetim kurulu üyelerinin sisteme erişim taleplerine hızlı bir şekilde cevap verilebilmelidir. Ayrıca yönetim kurulu toplantısı sırasında önerilerin müzakere edildiği durumlarda elektronik ortamdaki ses ve görüntü aktarımının da hızlı olması yine önem arz etmektedir. Aynı şekilde elektronik toplantı sisteminin müzakere sonrası karar alma aşamasında birden fazla elektronik imzanın seri ve paralel olarak atılabilmesini destekleyecek bir altyapıya da sahip olması gerekmektedir. Bununla birlikte söz

¹⁷⁹ Gürbüz Usluel, A. E.: Türk Özel Hukukunda Özellikle Anonim Şirketler Ticari Sırrın Korunması, İstanbul 2009, s. 54.

¹⁸⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz. Gürbüz Usluel, s. 5 vd.

¹⁸¹ Ergincan/Bülbül, s. 62.

konusu elektronik imza atılmasını destekleyecek altyapı sadece yönetim kurulu toplantısının karar aşamasında değil Tebliğ’de belirtilen ve güvenli elektronik imzayla imzalanması gereken işlemlerin hepsini destekleyecek nitelikte olmalıdır.

II. ELEKTRONİK YÖNETİM KURULU TOPLANTISININ GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

A. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısına Katılma

Elektronik ortamda yapılan yönetim kurulu toplantı kararları ile fiziki ortamda yapılan yönetim kurulu toplantı kararları arasında hukuki geçerlilik bakımından herhangi bir farklılık bulunmamaktadır. TTK m. 1527’de yer verilen ve kapsamlı olmayan düzenlemeyle birlikte Tebliğ’de TTK’ya nazaran elektronik yönetim kurulunun toplanmasına ilişkin daha geniş ve ayrıntılı hükümler yer almaktadır. Ancak yine kanun koyucu TTK’daki yönetim kurulu toplantılarına ilişkin tutumunu Tebliğ’de de devam ettirmiş ve elektronik ortamda gerçekleşecek yönetim kurulu toplantılarına ilişkin kurul üyelerini koruyucu hükümler dışında ayrıntılı ve kapsamlı toplantı usulü belirlemekten kaçınmıştır.

Elektronik yönetim kurulu toplantısında alınan kararlar ile fiziki yönetim kurulu toplantısında alınan kararlar arasında hukuki geçerlilik bakımından farklılık bulunmadığı gibi uygulanacak usullere ilişkin açıklamalarda da bir farklılık bulunmadığına dikkat çekmek gerekir. Zira kanun koyucu, kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilecek yönetim kurulu toplantıları için de yönetim kuruluna iç yönerge hazırlamak suretiyle kendi çalışma usul ve esaslarını belirleme

hakkı vermektedir. Nitekim Tebliğ m. 9/4'e göre yönetim kurulunun karar alması kaydıyla söz konusu maddenin diğer fıkralarında belirtilen yönetim kurulu toplantılarının usulüne ilişkin işlemlerden farklı esaslar ve uygulamalar belirlenebilmektedir. Ancak söz konusu maddede yer alan usul işlemlerinin uygulanmasına devam edilmesiyle birlikte yeni esaslar mı belirlenebilir yoksa tamamen farklı esaslar mı belirlenebilir konusunda Tebliğ'in lafzı açık değildir. Kanaatimize göre Tebliğ m. 9'da belirtilen usul işlemlerinden tamamen farklı esaslar dürüstlük kurallarına aykırı olmadığı sürece kural olarak belirlenebilir. Tebliğ m. 9/4'te yer alan hükümle ilgili dikkat edilmesi gereken diğer bir husus da “*yönetim kurulu kararı*” ibaresidir. Kanun koyucunun söz konusu kavramı kullanmakla yönetim kurulu iç yönergesini kastettiği görüşünü taşımakla birlikte elektronik ortamda gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğine bakılmaksızın yönetim kurulu toplantı usullerinin anonim şirket esas sözleşmesi ile de belirlenebileceği kanaatindeyiz.

Elektronik ortamda gerçekleştirilecek yönetim kurulu toplantılarına sadece yönetim kurulu üyeleri değil fiziki toplantıda olduğu gibi şirket yönetimiyle ilgili kişiler ve komiteler de katılabilir. Bunun yanında, esas sözleşmede yapılacak bir değişiklikle üçüncü kişilerin de elektronik yönetim kurulu toplantısına katılabileceğini savunan bir görüş de mevcuttur¹⁸². Ancak kanaatimizce, TTK m. 392/2'de düzenlenen ve üçüncü kişilerin yönetim kuruluna katılabilmesine cevaz veren hüküm üçüncü kişilerin ancak bilgi verme amacıyla katılabileceğine ilişkin bir düzenlemedir. Bu nedenle, ağırlıklı olarak şirket sırlarının görüşüleceği yönetim

¹⁸² Kılıç, G.: Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulunun Toplanma ve Karar Alma Esasları (Danışman: Prof. Dr. Sevilay Uzunnallı), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel

kurulu toplantılarına yönetimle ilgisi olmayan üçüncü kişilerin katılmasının iç yönergeyle düzenlenmesi söz konusu olmamalıdır¹⁸³.

B. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısına Çağrı

Tebliğ m. 9’da düzenlenen hükme göre kısmen veya tamamen elektronik ortamda yönetim kurulu toplantısı yapılabilmesine imkân tanıyan anonim şirketlerde yönetim kurulu toplantı çağrıları “*ilgili düzenlemelere*” uygun olarak yapılmalıdır. Hükümün lafzından açıkça anlaşılabileceği üzere elektronik ortamda yönetim kurulu toplantı çağrıları için fiziki ortamda yapılan toplantı çağrılarına ilişkin düzenlemeler uygulanacaktır. Ancak Tebliğ m. 9/1’in son cümlesinde elektronik ortamda yönetim kurulu toplantısına katılma söz konusu olduğu durumlarda toplantı çağrısıyla birlikte anonim şirketin internet sitesinde de elektronik ortamdaki toplantıya katılma ve oy kullanmaya ilişkin bilgi ve belgelerin yer alması gerektiği düzenlenmiştir. Bu hüküm kısmen veya tamamen elektronik ortamda yapılacak yönetim kurulu toplantısı çağrısına özgü bir düzenlemedir.

Yönetim kurulu toplantısı çağrısı, genel kurul toplantıları çağrısının bütün pay sahiplerine yapılmasında olduğu gibi yönetim kurulu üyelerinin tamamına yapılmalıdır¹⁸⁴. Aynı şekilde TTK m. 393/1’e göre yönetim kurulu üyesinin

Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi (Kabul Yılı: 2015), s. 68; Ergincan/Bülbül, s. 63.

¹⁸³ Coştan, s. 178.

¹⁸⁴ Coştan, s. 176; Gürpınar, s. 1107; Kılıç Akyıldız, G.: “*Karar İncelemesi: Bir Yönetim Kurulu Üyesinin Yönetim Kurulu Toplantısına Çağrılmaması ve Alınan Kararlara Etkisi*”, Prof. Dr. Şeref Ertuş’a Armağan DEÜ Hukuk Fakültesi Dergisi Özel Sayı 2017, C.19, s. 2305.

müzakereye katılma yasağı bulunsa bile yönetim kurulu toplantısına çağırılması gerekmektedir¹⁸⁵.

1. Elektronik Yönetim Kurulunu Toplantıya Çağırma Yetkisi Bulunan Kişiler

6762 sayılı TTK’da yönetim kurulu toplantısı çağrısının kimin yapacağına ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamaktaydı. Ancak doktrindeki görüşlere göre toplantıyı başkan veya onun bulunmadığı zamanlarda başkanın vekili yöneteceği için toplantı çağrısının da başkan veya onun bulunmadığı zamanlarda vekili tarafından yapılabileceği görüşü hâkimdi¹⁸⁶. Bu görüş aynı zamanda, eski TTK m. 331/2’de yer alan yönetim kurulu üyelerinin yazılı olarak başkandan yönetim kurulunu toplantıya çağırmasını isteyebileceği düzenlemesi tarafından da desteklenmekteydi.

Anonim şirket yönetim kurulunun karar alma şekillerinden biri olan toplantı usulünün düzenlendiği 6102 sayılı TTK m. 390’da toplantı çağrısının kimler tarafından yapılabileceği veya çağrı usulüne ilişkin 6762 sayılı TTK’da olduğu gibi herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. TTK’nın anonim şirket yönetim kuruluna ilişkin diğer hükümleri incelendiğinde de yönetim kurulu toplantısı çağrısının kimler tarafından ve hangi usulle yapılabileceğine ilişkin doğrudan bir düzenleme yer almamaktadır.

¹⁸⁵ Kılıç Akyıldız, s. 2310.

¹⁸⁶ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 267; Özkorkut (İptal), s. 45; Bahtiyar, s. 219; Eriş, G.: Anonim Şirketler Hukuku, Ankara 1995, s. 318; Pulaşlı, H.: Şirketler Hukuku Temel Esaslar, 8. Baskı, Ankara 2009, s. 311; İmregün, s. 210; Domaniç, s. 398; Karahan, S.: “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Toplantı ve Karar Nisapları”, Doç. Dr. Mehmet Somer’e Armağan, Özel Sayısı, C. 12, S. 1-3, İstanbul 2006, s. 175.

TTK m. 392/7’de yer alan “*Her yönetim kurulu üyesi başkandan, yönetim kurulunu toplantıya çağırmasını yazılı olarak isteyebilir.*” hükmünden yola çıkarak ve 6762 sayılı TTK’ya paralel olarak anonim şirket yönetim kurulunu toplantıya çağırma yetkisinin başkana veya başkanın olmadığı durumlarda vekiline ait olduğu sonucuna ulaşabiliriz. Nitekim doktrinde de bu yöndeki görüş hâkimdir¹⁸⁷.

6102 sayılı TTK m. 366/1’e göre yönetim kurulu her yıl kendi üyeleri arasından, bir başkan ve başkanın bulunmadığı durumlarda yerine vekalet etmek üzere en az bir başkan vekili seçer. 6762 sayılı TTK’da yer alan düzenlemeden farklı olarak 6102 sayılı TTK m. 366/1’in 2. cümlesinde başkan ve/veya başkan vekilini seçme yetkisinin esas sözleşmeye koyulacak bir hükümle genel kurula verilebileceği de belirtilmiştir. 6762 sayılı TTK’nın uygulandığı dönemde doktrinde bir başkan vekili seçilmesini savunanlarla birden fazla başkan vekilinin seçilebileceğini savunanlar arasında görüş ayrılığı bulunmaktaydı¹⁸⁸. 6102 sayılı TTK’da yer alan hükümde en az bir başkan vekili şeklinde düzenlemeye gidildiği için birden fazla başkan vekilinin seçilebileceği de hükme bağlanmış oldu.

Başkan ve başkan vekilinin seçimlerinin her yıl tekrarlanacağı TTK m. 366/1 hükmünde düzenlenmesine rağmen doktrinde yaygın olan görüşe göre başkan ve başkan vekili seçiminin her yıl tekrarlanmasına gerek yoktur. Bu görüşe göre çok uzun bir süre olmamak kaydıyla başkan ve başkan vekili 1 yıldan uzun süre için de seçilebilir¹⁸⁹.

¹⁸⁷ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 372; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 483; Akdağ Güney, s. 247-248.

¹⁸⁸ TTK m. 366 gerekçe.

¹⁸⁹ Pulaşlı (Şerh II), s. 1310; Eriş, s. 224.

TTK m. 392/7 hükmünden anonim şirket yönetim kurulu toplantısına çağrı yetkisinin başkana veya onun yokluğunda başkan vekiline ait olduğunun yanı sıra yönetim kurulu üyelerinin başkan veya başkan vekilinden yönetim kurulunu toplantıya çağırmasını talep etme hakkının olduğu da anlaşılmaktadır. Yönetim kurulu üyesinin bu hak ve yetkisi TTK’da “*Bilgi alma ve inceleme hakkı*¹⁹⁰” başlığı altında yer alan hükümle düzenlenmiştir ve yönetim kurulu üyesinin özen ve bağlılık yükümlülüğü ile de yakından ilişkilidir. Bu nedenle yönetim kurulu üyesinin toplantı talep etme hak ve yetkisini ortadan kaldıracak veya kullanımını zorlaştıracak düzenlemeler TTK m. 392/6’ya göre esas sözleşme ya da yönetim kurulu iç yönergesi ile yapılamaz¹⁹¹. Yönetim kurulu üyesinin bilgi alma ve inceleme hakkını kısıtlayacak düzenlemeler batıldır. Buna karşılık esas sözleşme, iç yönerge veya yönetim kurulu kararı ile kurul üyesinin bilgi alma ve inceleme hakkının kapsamı genişletilebilir.

2. Başkan ve Başkan Vekilinin Bulunmadığı Durumlarda Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısına Çağrı

Başkan ve başkan vekilinin bulunmadığı hallerde Coştan herhangi bir yönetim kurulu üyesinin yönetim kurulunu toplantıya çağırabileceği görüşünü benimsemekle beraber¹⁹² karşı görüşe göre ise yönetim kurulunu toplantıya çağırmaya yetkili kişilerin düzenlendiği hüküm emredici niteliktedir ve başkan veya

¹⁹⁰ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Kalender, s. 109 vd. Ayrıca bkz. Kortunay, s. 307 vd.

¹⁹¹ Akdağ Güney, s. 248.

¹⁹² Coştan, s. 160.

başkan vekili tarafından çağrılmadan toplanan yönetim kurulu toplantısı sonrasında alınan kararlar yok hükmünde olmalıdır¹⁹³. Coştan bizim de katıldığımız görüşünü TTK m. 363/1’de “Üyeliğin boşalması” başlığı altında düzenlenen yönetim kurulunun kooptasyon hakkına dayandırmaktadır.

Kooptasyon, kısaca yönetim kurulunun bizzat kendisinin yönetim kuruluna üye seçmesi işlemidir. TTK m. 363/1’e göre kamu tüzel kişilerinin yönetim kurulunda temsil edilmesini düzenleyen TTK m. 334 hükmü saklı kalmak kaydıyla yönetim kurulu üyeliklerinden herhangi biri üyenin iflası, fiil ehliyetinin kısıtlanması, ölümü vb. sebeplerle boşalırsa yönetim kurulu geçici olarak boşalan üyeliğe bir yönetim kurulu üyesi seçmeye yetkilidir. 6762 sayılı TTK m. 315/1’in tekrarı niteliğindeki TTK m. 363/1 hükmü boş kalan bütün yönetim kurulu üyelikleri için uygulanamaz, söz konusu hükmün uygulanabilmesi için sınırlar vardır. Buna göre, yönetim kurulu üye seçme yetkisini sadece seçilmiş ama herhangi bir nedenle boşalmış yönetim kurulu üyelikleri için kullanabilir. Ayrıca boşalan üyenin 6102 sayılı TTK m. 360 uyarınca azınlık veya belirli grup pay sahiplerini temsil ettiği durumlarda yönetim kurulu yine söz konusu gruplardan bir temsilciyi üye olarak seçmelidir.

Yönetim kurulunun üye seçme yetkisi üyeyi seçtikten sonra sona ermektedir. Bir diğer ifadeyle yönetim kurulu boşalan üyelik için birini seçtikten sonra onu azledip yerine başka birini atayamaz¹⁹⁴. TTK m. 363/1’de yer alan düzenlemenin bir diğer sınırı ise genel kurulun, yönetim kurulu üye sayısından daha az üyeyi yönetim

¹⁹³ Nomer Ertan, N.F.: “Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Toplantı ve Kararları”, Yürürlüğünün 6. Yılında ve Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu (Tebliğler ve Tartışmalar), İstanbul 2018, s.49; Pulaşlı (Şerh II), s. 1313. Karşı görüş için bkz. Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), s. 476.

¹⁹⁴ Pulaşlı (Şerh II), s. 1243; Arslanlı (Cilt II-III), s. 106.

kuruluna seçtiği durumlarda eksik kalan üyeliklerin yönetim kurulu tarafından doldurulamamasıdır¹⁹⁵. Zira anonim şirket yönetim kuruluna üye seçmek yetkisi TTK m. 408/2-b bendine göre genel kurulun devredilemez yetkileri arasında yer almaktadır.

Kanun koyucu yönetim kurulu toplantısı usul ve esaslarının belirlenmesine ilişkin kanunda kasti susarak yönetim kuruluna geniş bir yetki tanıdığı için yönetim kurulu iç yönergesinde veya anonim şirket esas sözleşmesinde yapılacak bir düzenleme ile yönetim kurulunun toplantıya çağırma yetkili kişilerde değişiklik yapılabileceğine dair bizim katıldığımız görüşü Coştan da savunmaktadır¹⁹⁶. Bu görüşe karşılık Tekinalp ise yönetim kurulunu toplantıya çağırma yetkisinin başkana ve başkanın olmadığı takdirde vekiline ait olması hükmünü TTK m. 340 uyarınca emredici nitelikte bir düzenleme olduğunu ve iç yönerge ile düzenlenemeyeceğini savunmaktadır¹⁹⁷.

Anonim şirket yönetim kurulu başkanı ve başkan vekilinin bulunmadığı hallerde Coştan'a göre yönetim kurulu üyelerinin yanı sıra üçüncü kişilere de yönetim kurulunu toplantıya çağırma yetkisi verilebilir¹⁹⁸. Buna göre yazar esas sözleşme veya iç yönergede düzenlenecek bir hükümle üçüncü bir kişiye anonim şirket yönetim kurulunu toplantıya çağırma yetkisinin tanınabileceğini savunmaktadır. Coştan'ın, anonim şirketin idare ve temsil organı olan yönetim kurulunun kilitlenmemesi ve daima görevini yerine getirecek durumda bulunabilmesi için üçüncü kişilerin de kurulu toplantıya çağırma yetkisini haiz olabileceklerine dair

¹⁹⁵ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 421.

¹⁹⁶ Coştan, s. 161.

¹⁹⁷ Tekinalp, s. 266.

¹⁹⁸ Coştan, s. 160-161.

görüşüne katılmamaktayız. Zira yönetim kurulunun toplanarak karar alması kanun koyucu tarafından tercih edilmekle birlikte önerinin elden dolaştırılması suretiyle de karar alınabilmesi yolu açıkken üçüncü kişilere yönetim kurulunu toplantıya çağırma yetkisi verilmesinin kanun koyucunun yönetim kurulu toplantılarına ilişkin gizlilik arzusuna uygun olmayacağı görüşünü taşımaktayız.

3. Yönetim Kurulu Üyesinin Talebi Üzerine Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısına Çağrı

TTK m. 392/7 hükmüne göre yönetim kurulu üyesi yönetim kurulunun toplanmasını başkan veya başkan vekilinden talep edebilir. Bu talebin şeklinin yazılı olacağı m. 397/7’de açıkça düzenlenmesine rağmen talebin içeriğinin nasıl olacağına ilişkin anılan maddede herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Ancak yönetim kurulu toplantısı talep hakkının kötüye kullanılmasını engellemek için yönetim kurulu üyesinin yazılı talebinin içeriğinde toplantı talebinin gerekçelerinin de yer alması daha uygun olacaktır¹⁹⁹.

Yönetim kurulu üyesinin toplantı yapılması isteğinin başkan veya başkan vekili tarafından ne zaman yerine getirileceği TTK’da düzenlenmemekle birlikte kurul üyesinin toplantı isteğinin reddedilmesi durumunda nasıl bir usul izleneceği konusunda da herhangi bir hüküm yer almamaktadır. Ancak kanun koyucunun bu suskunluğunun bilinçli olduğunu düşünmek ise güçtür²⁰⁰. Yönetim kurulu üyesinin

¹⁹⁹ Coştan, s. 164.

²⁰⁰ Çakır, R. C.: “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda Anonim şirket Yönetim Kurulu”, İstanbul Barosu dergisi, İstanbul 2014, C. 88, S. 5, s. 123.

başkan veya başkan vekiline yaptığı talebin dürüstlük kuralına uygun, makul bir süre içinde cevaplanması ve yönetim kurulunun toplantıya çağırılması gerekmektedir²⁰¹. Yönetim kurulu üyesinin talebi dürüstlük kuralına uygun, makul bir sürede cevaplanmadığı ya da olumlu cevaplanırsa bile makul süre içerisinde yönetim kurulu toplantıya çağırılmadığı durumlarda da kurul üyesinin nasıl bir yol izleyeceğine ilişkin TTK'da herhangi bir hüküm yer almamaktadır.

TTK m. 412'de yer alan ve genel kurulun toplantıya çağırılmasına ilişkin pay sahiplerinin mahkemeye başvurma hakkına ilişkin hükmün kıyasen yönetim kurulu üyelerinin toplantı talepleri için de uygulanabileceği görüşünü taşımaktayız²⁰². Buna göre toplantı talebinin reddedildiği, cevaplanmadığı veya olumlu cevaplanırsa dahi makul süre içerisinde yönetim kurulunun toplantıya çağırılmadığı durumlarda toplantı talebinde bulunan yönetim kurulu üyesi anonim şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine²⁰³ başvurarak yönetim kurulu toplantı çağrısının yapılmasını mahkemeden talep edebilir. Mahkeme yönetim kurulu toplantısının yapılmasına gerek görürse yönetim kurulu toplantı çağrısının yapılmasına ilişkin kayyım atayabileceği gibi talepte bulunan yönetim kurulu üyesine çağrıda bulunma yetkisi de verebilir²⁰⁴. Bu durumda asliye ticaret mahkemesinin verdiği karar kesin hüküm niteliği taşımaktadır.

Yönetim kurulunu toplantıya çağırma talebi reddedilen veya cevaplanmayan yönetim kurulu üyesinin mahkemeye gitmesini doktrinde dolambaçlı bir yol olarak

²⁰¹ Coştan, s. 165.

²⁰² İmregün (Başvuru Yolları), s. 281, Coştan, s. 168-173.

²⁰³ Tanrıver, S.: Medenî Usûl Hukuku – Temel Kavramlar ve İlk Derece Yargılaması C. I, 3. Baskı, Ankara 2020, s. 157; Akkan, M. (Pekcanıtez, H./Özekes, M./ Taş Korkmaz, H.): Medenî Usûl Hukuku C. I, 15. Baskı, İstanbul 2017, s. 152.

²⁰⁴ İmregün, s. 210; Coştan, s. 173.

niteleyen görüşler de mevcuttur²⁰⁵. Bu görüşlere göre toplantı talebi reddedilen veya cevaplanmayan yönetim kurulu üyeleri doğrudan yönetim kurulunu toplantıya çağırabilirler²⁰⁶.

4. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısına Çağrının Usulü

Tebliğ’de elektronik yönetim kurulu toplantısına çağrıya ilişkin fiziki ortam toplantıları çağrısına yapılan atıf aynı zamanda toplantıya çağrının usulü için de geçerlidir. Bununla birlikte yönetim kurulu toplantısı tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilecek olsa bile çağrının elektronik toplantı sistemi üzerinden yapılması gerektiğine dair herhangi bir kural hükme bağlanmamıştır²⁰⁷.

Yönetim kurulu toplantısına çağrının kim tarafından yapılacağının düzenlenmemiş olması gibi çağrının usulüne ilişkin de TTK’da herhangi bir hüküm yer almamaktadır. Tebliğ’de de elektronik yönetim kurulu çağrısının usulüne ilişkin herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Kanun koyucu böyle bir düzenlemeye yer vermemek suretiyle idare ve temsil organı olan yönetim kurulunun karar alma mekanizmasını şekli kurallardan uzaklaştırarak kolaylaştırmıştır²⁰⁸. Ayrıca bütün anonim şirketleri tek tip bir usule bağlamak yerine her anonim şirketin kendi ihtiyaçlarına göre kendine en uygun usulü belirlemesine de imkân tanımış olmaktadır²⁰⁹. Böylece anonim şirket, esas sözleşmesine ekleyebileceği bir hükümle

²⁰⁵ Pulaşlı (Şerh II), s. 1315, dn. 1336.

²⁰⁶ Pulaşlı (Şerh II), s. 1315; Arslanlı (Cilt II-III), s. 117.

²⁰⁷ Ergincan/Bülbül, s. 49.

²⁰⁸ Tekinalp, s. 266.

²⁰⁹ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 482.

veya yönetim kurulu düzenleyeceği bir iç yönerge ile yönetim kurulu toplantısına çağrının usulüne ilişkin hükümler belirleyebilir.

Yönetim kurulu toplantı çağrısına ilişkin ne esas sözleşmede ne de iç yönergede herhangi bir düzenlemenin bulunmadığı durumlarda toplantıya çağrı usulünde herhangi bir şekil şartının olmadığı sonucuna varılabilir²¹⁰. Bu durumda dürüstlük kurallarına uygun olduğu sürece toplantı çağrısı mektupla, telgrafla, elektronik postayla veya telefonla bile yapılabilir. Çağrıya gerek kalmaksızın yönetim kurulu, iç yönerge ile kendi çalışma mantığına en uygun düzenli bir toplantı tarihi de belirleyebilir²¹¹. Böyle bir durumda yönetim kurulunun toplantı tarihinin artık üyelere bildirilmesi için çağrı yapılmasına gerek kalmamaktadır. Bunun yerine önceden belirlenmiş toplantı tarihinde herhangi bir değişiklik olduğu takdirde söz konusu değişikliğin yönetim kurulu üyelerine herhangi bir şekilde bildirilmesi gerekmektedir²¹².

TTK'da yönetim kurulu toplantısının çağrısına ilişkin bir düzenleme yer almadığı gibi yönetim kurulu toplantısı çağrısının içeriği hakkında da herhangi bir hüküm yer almamaktadır. Yine aynı şekilde Tebliğ'de de elektronik yönetim kurulu toplantı çağrısının içeriğinin nasıl olacağına ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu nedenle toplantı çağrısında toplantının yeri ve zamanının nasıl düzenlenmesi gerektiği ve toplantı çağrısında gündemin yer almasının gerekli olup olmadığı konuları belirsizdir.

²¹⁰ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 373; Coştan, s. 174, Özkorkut (İptal), s. 46; Kılıç, s. 55.

²¹¹ İmregün (Başvuru Yolları), s. 281.

²¹² Pulaşlı (Şerh II), s. 1315.

Toplantı yerine ilişkin esas sözleşme veya iç yönergede herhangi bir düzenlenmenin yer almadığı durumlarda bizim de katıldığımız görüşe göre yönetim kurulu toplantısı dürüstlük kurallarına uygun olarak bütün yönetim kurulu üyelerinin kolaylıkla katılabilecekleri bir yerde yapılmalıdır²¹³. Buna karşılık Pulaşlı ise esas sözleşmede veya iç yönergede herhangi bir hüküm yer almadığı durumlarda yönetim kurulu toplantılarının kural olarak anonim şirketin merkezinin bulunduğu yerde yapılması gerektiği görüşünü savunmaktadır²¹⁴.

Yönetim kurulu toplantısının yapılmasında önem arz edenin kurul üyelerinin bir araya gelmesi değil müzakere edebilecekleri bir ortamın olması gerektiği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle Tebliğ'in 5. maddesinde TTK m. 390/4'te yer alan hükme benzer bir düzenleme yapılmıştır. Buna göre herhangi bir yönetim kurulu üyesi fiziki ortamda toplantı yapılmasını talep etmezse yönetim kurulu toplantısı tamamen elektronik ortamda yapılır.

Yönetim kurulu toplantısının zamanının çağrı tarihinden kaç gün sonra olacağına ilişkin esas sözleşme veya iç yönergede düzenlemelerin mevcut olmadığı durumlarda dürüstlük kurallarına uygun olarak toplantı tarihi belirlenmelidir. Söz konusu belirleme yapılırken çağrı tarihinden itibaren toplantı tarihine kadar yönetim kurulu üyelerine toplantıya hazırlanabilecekleri ve katılabilecekleri yeterli zamanın verilmesine dikkat edilmesi gerekmektedir²¹⁵.

Tebliğ m. 10/1'de yönetim kurulu toplantısına elektronik ortamdan katılacak yönetim kurulu üyeleri için elektronik toplantı sisteminin toplantı çağrısında yer alan

²¹³ İmregün, s. 210; Doğan (Toplantı), s. 22; Ercoşkun Şenol, s. 1703.

²¹⁴ Pulaşlı (Şerh II), s. 1312.

²¹⁵ İmregün (Başvuru Yolları), s. 282; Bahtiyar, s. 219.

günde toplantı saatinden bir saat önce erişime açılması gerektiği düzenlenmiştir. Hükmün açık lafzından dolayı elektronik ortamda yönetim kurulu toplantısı yapılabilmesine esas sözleşmelerinde izin verilen anonim şirketlerde kurul üyeleri toplantıya elektronik ortamdan katılacaklarını bildirmişlerse toplantı çağrısının mutlaka toplantı gün ve saat bilgilerini içermesi gerekmektedir.

5. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısı Gündemi

Tebliğ’de elektronik ortamda yönetim kurulu toplantısının gündemine ilişkin herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Bu nedenle fiziki ortamda yapılan yönetim kurulu toplantısı gündemine ilişkin açıklamalar kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilecek yönetim kurulu toplantıları için de geçerli olacaktır.

Yönetim kurulu çağrısında gündeme ilişkin bilgilerin bulunup bulunmaması gerektiğine ilişkin TTK’da hüküm bulunmamakla birlikte doktrinde iki görüş mevcuttur. Buna göre bir tarafta yönetim kurulu üyelerinin toplantıya hazırlıklı gelebilmelerini ve görevlerini etkin bir şekilde yerine getirmelerini sağlamak amacıyla toplantı çağrısında toplantı gündeminin yer alması gerektiğini savunan yazarlar²¹⁶ varken diğer tarafta ise genel kurulun aksine yönetim kurulunda *gündeme bağlılık ilkesinin* geçerli olmadığından yola çıkarak toplantı gündeminin çağrıda yer almasının zorunlu olmadığını savunan yazarlar²¹⁷ vardır. Kanımızca, toplantı

²¹⁶ Ercoşkun Şenol, s. 1704; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 375.

²¹⁷ İmregün, s. 211; Domaniç, s. 400; Coştan, s. 175.

çağrısında toplantı gündeminin bildirilmesi zorunlu olmamakla birlikte yönetim kurulunun anonim şirketi yöneten organ olduğunu göz önüne alırsak yönetim kurulu üyelerinin şirketin yönetimine ilişkin önemli kararların alınacağı bir toplantıya gündemi bilerek hazırlıklı gelmelerinin anonim şirketin yönetimine katkısı olacaktır.

Toplantı gündeminin toplantı çağrısında yer alıp almaması gerektiği tartışmalı olmakla birlikte toplantı gündeminin, kural olarak toplantı çağrısı yapmaya yetkili olan başkan veya başkanın olmadığı durumlarda vekili tarafından belirleneceği konusunda doktrinde herhangi bir tartışma yoktur²¹⁸.

Yönetim kurulu üyesinin toplantı yapılması talebinde bulunduğu durumlarda ise TTK m. 392/7’de talebin yazılı olması dışında herhangi bir şart öngörülmemiştir. Böyle bir durumda Çamoğlu’na göre gündem bildirildiği sürece toplantı talebi için gerekçe gösterilmesine gerek yokken²¹⁹ Coştan’a göre ise toplantı talep hakkının kötüye kullanılmasını engellemek için üye tarafından yapılan talebin gerekçeli olması gerekmektedir²²⁰. Yani Çamoğlu’na göre yönetim kurulu üyesi yönetim kurulu toplantısı talebinde bulunduğu anda sadece gündemi bildirmekle yükümlüyken bizim de katıldığımız Coştan’ın görüşüne göre ise toplantı talebinde bulunan yönetim kurulu üyesi hem yönetim kurulu toplantı gündemini hem de toplantı talep etme gerekçesini bildirmekle yükümlüdür.

²¹⁸ Pulaşlı (Şerh II), s. 1313, Tekinalp, s. 266, Özkorkut (İptal), s. 47.

²¹⁹ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 373.

²²⁰ Coştan, s. 164.

6. Elektronik Ortamdan Yönetim Kurulu Toplantısına Katılma Talebi

Fiziki ortamda yapılacak olan yönetim kurulu toplantısına katılmak için bilgi alma ve inceleme haklarından dolayı yönetim kurulu üyesinin herhangi bir talepte bulunması beklenmezken elektronik ortamdan yönetim kuruluna katılabilmek için yönetim kurulu üyesinin bu isteğini anonim şirkete bildirmesi gerekmektedir. Yönetim kurulu üyesine getirilen bu bildirim yükümlülüğü bilgi alma ve inceleme haklarının kısıtlandığı anlamına gelmemektedir. Aksine, elektronik ortamdan yönetim kurulu toplantısına katılabilmek imkânının anonim şirket esas sözleşmesinde düzenlenmesi ile birlikte yönetim kurulu üyesinin bilgi alma ve inceleme haklarının kullanımı kolaylaştırılmış olmaktadır. Söz konusu hüküm ile kanun koyucunun yönetim kurulu toplantısına elektronik ortamdan katılmak isteyen kurul üyesinin herhangi bir aksaklıkla karşılaşmaması için anonim şirket yönetiminin gerekli hazırlıkları yapabilmesini amaçladığı kanaatini taşımaktayız.

Tebliğ m. 9/2’de düzenlenen hükme göre “*yönetim kurulu üyesi anonim şirket internet sitesinde erişime hazır şekilde bulundurulan elektronik ortamda toplantıya katılma taleplerini toplantı çağrısında belirtilen toplantı tarihinden bir gün öncesine kadar güvenli elektronik imza ile imzalayarak anonim şirketin kayıtlı elektronik posta hesabına iletmekle yükümlüdür*”. Yönetim kurulu üyesinin bilgi alma ve inceleme hakkı ve yükümlülüğünden dolayı anonim şirketin kendine iletilen elektronik ortamda toplantıya katılma isteğini reddetmesi mümkün değildir.

Tebliğ m. 9/2’de kurul üyesine elektronik ortamdan yönetim kurulu toplantısına katılma talebini toplantı tarihinden bir gün öncesine kadar anonim şirketin kayıtlı elektronik posta hesabına iletmesi yükümlülüğünün getirilmesi ile toplantı çağrısı ve toplantı tarihinin aynı gün olamayacağı sonucu çıkmaktadır.

Ancak Tebliğ m. 9/4 hükmü ile anonim şirkete elektronik yönetim kurulu için farklı usul ve esaslar belirleme yetkisi verildiği için toplantı çağrısı ve toplantı tarihi aynı gün olarak esas sözleşmede veya iç yönergede yapılacak bir düzenlemeyle kararlaştırılabilir²²¹.

Anonim şirket, kendisine iletilen elektronik ortamdan yönetim kurulu toplantısına katılma taleplerine uygun olarak kurul üyelerinin toplantı saatinden 1 saat öncesinde elektronik toplantı sistemine erişebilmeleri için gerekli tanımlamaları yapmakla yükümlüdür. Gerekli tanımlamalar yapıldıktan sonra ise anonim şirket, yönetim kurulu toplantısına elektronik ortamdan katılmayı talep eden kurul üyesinin kayıtlı elektronik posta hesabına elektronik toplantı sistemine erişimi için gerekli tanımlamaların yapıldığına dair bilgilendirme mesajı iletmekle de yükümlüdür.

7. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısı Sırasında Hazır Bulunma

Tebliğ m. 10/1’de yer alan düzenlemeye göre elektronik toplantı sistemi, yönetim kurulu toplantı saatinden bir saat önce elektronik ortamdan yönetim kurulu toplantısına katılma talebinde bulunan kurul üyesinin erişimine hazır olmalıdır. Elektronik toplantı sisteminin erişime açılmasından itibaren kurul üyeleri sisteme güvenli elektronik imzaları ile giriş yapabilirler. Böylece yönetim kurulu üyesi elektronik toplantı sistemine giriş yaparak yönetim kurulu toplantısında hazır bulunmuş olmaktadır.

²²¹ Ergincan/Bülbül, s. 65.

Elektronik toplantı sistemine giriş yapmak yönetim kurulu toplantısına katılmak anlamına geldiği için elektronik ortamdan yönetim kuruluna katılan kurul üyesinin toplantı süresi boyunca elektronik toplantı sisteminden ayrılmaması gerekmektedir. Aynı şekilde elektronik ortamdan yönetim kurulu toplantısına katılan kurul üyesinin toplantı sırasında sistemde bulunmamasına rağmen ses ve/veya video kaydı ile görüş bildirmesi de mümkün değildir. Toplantı sırasında elektronik toplantı sisteminde bulunmadığı halde ses ve/veya video kaydı gönderen yönetim kurulu üyesi ile toplantı devam ederken sistemden ayrılan yönetim kurulu üyesi toplantıya katılmamış olarak kabul edilir ve toplantı yeter sayısı bu duruma göre hesaplanır. Ancak yönetim kurulu toplantısı devam ederken elektronik toplantı sisteminden ayrılan kurul üyesi, ayrılmasından önce alınan kararlar bakımından toplantı ve karar yeter sayısı hesabına katılır.

C. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısının Yönetimi

1. Gündeme İlişkin Görüşlerin Açıklanması

Elektronik yönetim kurulu toplantısını kimin yöneteceği TTK ve Tebliğ’de düzenlenmemiştir. Tebliğ m. 10/3’te “*toplantı başkanı*” ibaresi kullanılırken Tebliğ m. 12’de ise “*toplantıyı yönetecek kişi*” ibaresi geçmektedir. Fiziki ortamda yapılan yönetim kurulu toplantısını başkan veya başkanın olmadığı durumlarda başkan vekili idare ettiği için elektronik ortamda gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantısının idaresi de kanımızca yine başkan veya başkanın olmadığı durumlarda başkan vekiline aittir.

Başkan veya başkan vekilinden fiziki ortamda gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantılarında oluşturdukları müzakere ortamının aynısını kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantılarında da oluşturmaları beklenmektedir. Tebliğ m. 12’de düzenlenen ve “*Toplantıyı yönetecek kişinin yükümlülükleri*” başlığını taşıyan hükme göre başkan veya başkan vekili kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantısının Tebliğ hükümlerine uygun olarak işletildiğini gözetmekle de yükümlüdür.

Yönetim kurulu üyesi elektronik ortamdan katıldığı yönetim kurulu toplantısında müzakere edilen konulara ilişkin fikir ve görüşlerini diğer üyelere elektronik toplantı sistemi üzerinden yazılı ve/veya sesli olarak iletebilir. Tebliğ’de elektronik ortamdan yönetim kurulu toplantısına katılan üyenin ileteceği görüşlerine ilişkin yazılıysa metin uzunluğu sınırlaması vb., sesli ise süre sınırlaması vb. herhangi bir kısıtlama getirilmemiştir²²². Elektronik toplantı sisteminin yönetim kurulu üyesinin müzakerelere gereği gibi katılabilmesini sağlayacak düzeyde ve nitelikte olması tamamen anonim şirket yönetim kurulunun sorumluluğu kapsamındadır.

2. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısında Oylama

Tebliğ m. 10/3’te yer alan hüküm elektronik yönetim kurullarında alınacak kararlara ilişkin oylamaların nasıl yapılacağını ve kararların nasıl alınacağını düzenleyen tek maddedir. Bu hükümde düzenlenmeyen hususlar için fiziki ortamda

²²² Ergincan/Bülbül, s. 49.

yapılan yönetim kurulu toplantılarına ilişkin kurallar aynen değil, doktrinde ileri sürülen görüşler çerçevesinde uygulanmalıdır.

Yönetim kurulu üyesinin toplantıda kaç oy kullanabileceğine ilişkin hem 6762 sayılı TTK’da hem de 6102 sayılı TTK’da herhangi bir düzenleme bulunmamakla birlikte, toplantı ve karar yeter sayıları belirlenirken her iki kanunda da “*üye tam sayısının*” esas alınması nedeniyle bir üyenin bir konu üzerinde birden fazla oy kullanması söz konusu olamaz²²³. Farklı bir şekilde ifade etmek gerekirse genel kurul toplantılarındaki pay sahiplerinin oy sayılarına dair düzenlemelerin aksine her yönetim kurulu üyesinin yönetim kurulu toplantısında müzakere edilen her konu için bir oy kullanma hakkı vardır²²⁴.

Fiziki ortamda yapılan yönetim kurulu toplantısında karar alınırken yapılacak oylamanın usulüne ilişkin 6762 sayılı TTK’da ve 6102 sayılı TTK’da herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Ancak esas sözleşmeye veya iç yönergeye koyulabilecek bir hükümle oylama usulüne ilişkin belirlemeler yapılabilir²²⁵. Böyle bir düzenlemenin olmadığı durumlarda ise doktrindeki genel görüşe göre gündemdeki konular müzakere edildikten sonra açık oylama yapılarak her bir konu karara bağlanır²²⁶. Yönetim kurulu toplantısında karar alınırken açık oylama yapılması esas olmakla birlikte gerekli olduğu durumlarda yönetim kurulu, oylamanın gizli olarak yapılmasına da karar verebilir²²⁷.

²²³ Akdağ Güney, s. 253.

²²⁴ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 377; Özkorkut (İptal), s. 51; Bahtiyar, s. 219; Uysal, L.: *6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Kapsamında Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu – I*, TBB Dergisi 2009, S. 80, s. 327.

²²⁵ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 377.

²²⁶ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 377; Akdağ Güney, s. 253.

²²⁷ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 377; Bahtiyar, s. 219.

Fiziki ortamda gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantılarından farklı olarak kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantılarında oy kullanılmasına özgü Tebliğ’de düzenlemeye yer verilmiştir. Tebliğ m. 10/3’e göre elektronik toplantı sistemi aracılığıyla yönetim kurulu toplantısına katılan yönetim kurulu üyeleri, başkanın müzakeresi yapılan önerinin oylamasına geçildiğini bildirmesinden sonra elektronik toplantı sistemi üzerinde oylarını kullanabilirler. Müzakere edilen her konu kendisiyle ilgili görüşmenin hemen sonunda oylanıp karara bağlanabileceği gibi yönetim kurulu toplantısındaki bütün konular müzakere edildikten sonra toplantı sonunda her konu için ayrı ayrı oylama yapılabilmesi de mümkündür.

3. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısında Karar Alınması ve Alınan Kararın Yazıya Geçirilmesinin Zorunluluğu

Tebliğ m. 10/3’te yer alan düzenlemeye göre elektronik ortamda yapılan yönetim kurulu toplantısında müzakere edilen konu hakkında oylama yapıldıktan sonra alınan karara ilişkin sonuç ve varsa muhalefet beyanları başkan veya başkan vekili tarafından toplantı tutanağına ve/veya karara eklenir. Tebliğ’de yer alan kararın yazılı hale getirilmesi hükmü TTK m. 390/5’te yer alan düzenlemenin kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantılarına yansımış halidir.

TTK m. 390/5’e göre yönetim kurulu kararlarının geçerliliği yazılımalarına ve imzalanmalarına bağlıdır. Bu hüküm 6762 sayılı TTK m. 330/3’te düzenlenen

hükümün tekrarı olarak 6102 sayılı TTK'da da yer almaktadır²²⁸. TTK yönetim kurulu kararlarının geçerli olabilmesi için yazılıp imzalanmış olmalarını yeterli bir şart olarak kabul etmiş, karar defterine yazılmalarını veya yapıştırılmalarını şart koşmamıştır²²⁹. Anlaşılabileceği üzere TTK m. 390/5'te yer alan hükme göre yönetim kurulu toplantılarında alınan kararların geçerliliği için yazılı şekil şartı yeterli olmakla birlikte esas sözleşme değişikliğine ilişkin bazı yönetim kurulu kararlarının –örneğin TTK m. 460'da düzenlenen kayıtlı sermaye sisteminde sermayenin yönetim kurulu kararı ile artırılması gibi öncelikle noter tarafından onaylanması ve daha sonra da ticaret siciline tescil ettirilmesi gerekmektedir²³⁰.

Yönetim kurulu kararlarının geçerli olabilmesi için yazılı şekil yeterli olmakla birlikte anonim şirketin yönetimine ilişkin kararların aynı yerde toplanmasının daha uygun olacağı görüşünü taşımaktayız. Buna göre yönetim kurulu kararlarının tamamının yasal zorunluluk bulunmamakla beraber karar defterine geçirilmesi gerektiği kanaatindeyiz. Nitekim Tebliğ m. 11/1-d bendine göre elektronik toplantı sistemi üzerinden yapılan bütün işlemlere ilişkin bilgi ve belgeler de sistem üzerinde on yıl süreyle saklanmaktadır. Kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantısında alınan kararların, elektronik toplantı sisteminde saklanmasıyla birlikte anonim şirket yönetimine ilişkin kararların bir arada bulunmasını sağlamak amacıyla karar defterine de geçirilmesinin uygun olacağı kanaatindeyiz.

²²⁸ TTK m. 390 gerekçe.

²²⁹ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 376.

²³⁰ Coştan, s. 187; Bahtiyar, M.: Anonim Ortaklıkta Kayıtlı Sermaye Sistemi ve Sermaye Artırımı, İstanbul 1996, s. 117.

6762 sayılı TTK m. 330'da yer alan hükümde yönetim kurulu toplantısında gerçekleştirilen müzakerelerin yönetim kurulu üyeleri arasından veya yönetim kurulunun dışından seçilecek üçüncü bir kişi tarafından tutanağa geçirilmesi ve söz konusu tutanakların da toplantı sonunda hazır bulunan yönetim kurulu üyeleri tarafından imzalanması gerektiği düzenlenmekteydi. Bununla birlikte, doktrinde yönetim kurulu toplantısı görüşmelerinin banda kaydedilerek daha sonra aynen yazıya geçirilmesi suretiyle de tutanak tutulabileceği kabul edilmekteydi²³¹. Yine doktrinde tutanağı imzalamaktan imtina eden üyenin bu durumunun diğer üyeler tarafından tutanağa geçirilip imzalanması da yönetim kurulu toplantısında alınan kararların geçerliliği bakımından yeterliydi²³².

6762 sayılı TTK m. 330'daki düzenlemenin devamında yönetim kurulu toplantısında alınan kararlara muhalif olan üyelerin toplantı sırasında tutulan tutanağa muhalif olduklarını ve muhalif olma sebeplerini yazdırmaları gerektiği de düzenlenmekteydi. Böyle bir düzenleme yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu bakımından büyük önem arz etmekteydi. Zira, bir üyenin olumsuz oy vermesi tek başına onu sorumluluktan kurtarmamaktaydı²³³.

6762 sayılı TTK'nın aksine 6102 sayılı TTK'da yönetim kurulu toplantılarında tutanak tutulmasına dair herhangi bir hükme yer verilmemiştir. Böyle bir hükme yer verilmemesinin nedeni gerekçede, tutanak kâtibi ve muhalefetlere ilişkin hükümlerin doğal olanı ifade ettiği ve İngiliz hukukuna daha yakın olan şirket sekreteri kavramının Türk hukukuna uzak olduğu için söz konusu hususa kanunda

²³¹ Uysal, s. 326; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 269.

²³² Özkorkut (İptal), s. 93; İmregün, s. 215.

²³³ Bahtiyar, s. 220; Çevik, O. N.: Uygulamada Şirketler Hukuku, 3. Baskı, Ankara 2002, s. 416; Uysal, s. 326; Özkorkut (İptal), s. 52; Pulaşlı (Şerh II), s. 1321.

yer verilmediği şeklinde açıklanmıştır²³⁴. Bununla birlikte, doktrinde ileri sürülen isabetli görüşlere göre yönetim kurulu toplantılarının usulüne ilişkin TTK’da düzenlemelere yer verilmediği için esas sözleşmede veya iç yönergede yapılacak bir düzenleme ile yönetim kurulu toplantılarının tutanağa geçirilmesine karar verilmesi mümkündür²³⁵. Anonim şirket esas sözleşmesinde veya yönetim kurulu iç yönergesinde toplantıların tutanağa geçirilmesine dair bir düzenleme yer aldığı takdirde tutanağa geçirme görevinin üçüncü kişi yerine yönetim kurulu üyelerinden birine verilmesinin daha doğru olacağı görüşünü taşımaktayız. Zira TTK m. 392/3’e göre yönetim kurulu toplantılarına üçüncü kişilerin katılabilmesi ancak kurul üyelerine söz konusu üçüncü kişilerin şirket işlerine ilişkin bilgi vereceği durumlarda mümkündür.

Tebliğ m. 10/3’teki düzenlemede “*toplantı tutanağı ve/veya ilgili karar*” şeklinde oylama sonucunun yazıya geçirileceği belirtildiği için kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantılarında da fiziki ortamda gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantılarına ilişkin TTK hükümlerine paralel olarak tutanak tutma zorunluluğu getirilmemiştir.

Tebliğ m. 10/4’te yer alan düzenleme ile elektronik yönetim kurulu toplantısının imkânları kullanılarak önerinin elden dolaştırılması suretiyle karar alınması usulü daha pratik bir biçim kazanmıştır ve söz konusu imkân ile anonim şirketlere kolaylık sağlanmış olmaktadır²³⁶. Gerçekten de TTK m. 390/4’e göre herhangi bir yönetim kurulu üyesi toplantı yapılmasını talep etmediği durumlarda karar şeklinde hazırlanmış bir öneri, elden dolaştırılmak yerine elektronik toplantı

²³⁴ TTK m. 390 gerekçe.

²³⁵ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 376.

²³⁶ Ergincan/Bülbül, s. 50.

sisteminde bütün yönetim kurulu üyelerinin erişimine açılabilir. Elektronik toplantı sisteminde erişime açılan öneri de yönetim kurulu üyelerinin güvenli elektronik imza kullanmaları ile onaylanır veya reddedilir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, Tebliğ m. 10/4 hükmünün uygulanabilmesi için öncelikli olarak anonim şirket esas sözleşmesinde yönetim kurulu toplantılarının kısmen veya tamamen elektronik ortamdan yapılabilmesine izin verilmiş olmasıdır. Aksi takdirde TTK ve Tebliğ düzenlemelerine göre elektronik toplantı sistemi kullanılarak önerinin elden dolaştırılması usulü uygulanamaz. Ancak teknolojik gelişmeler ve elektronik toplantı sisteminin pratikliği düşünüldüğünde elektronik toplantı sistemi kullanılarak önerinin elden dolaştırılması usulünün uygulanabilmesine dair kanun koyucunun gerekli değişiklikleri yapması gerektiği kanaatini taşımaktayız.

Elektronik ortamda yönetim kurulu toplantısı yapılabilmesine cevaz verilmesinden dolayı TTK m. 390/4'te düzenlenen önerinin elden dolaştırılması usulünün uygulanmasının azalacağı düşünülmektedir²³⁷. Ancak, Tebliğ m. 10/4'te düzenlenen hükümle birlikte önerinin karar şeklinde dolaştırılması daha da kolaylaştırılmış oldu.

Elektronik ortamda yapılan yönetim kuruluna ilişkin düzenlemelerde dikkat edilmesi gereken bir diğer husus, TTK'da elektronik yönetim kurulunun zorunluluk olarak düzenlenmemiş olmasıdır²³⁸. Kanun koyucu her zaman fiziki ortamda gerçekleştirilecek bir toplantıyı üstün tutmaktadır. Bu nedenle herhangi bir yönetim kurulu üyesi önerinin kendisine elden teslim edilmesini istediği takdirde söz konusu karar önerisinin elden teslim edilmesi gerektiği görüşündeyiz.

²³⁷ Kırca, İ.: “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda Anonim Şirket Yönetim Kurulu – Başlıca Yenilikler”, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Erzincan 2012, C. 16, S. 3 – 4, s. 134.

²³⁸ Kırca, s. 132.

D. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısına Aslen Katılma Zorunluluğu ve Temsilen Oy Kullanılamaması

Yönetim kurulu toplantısına katılma, yönetim kurulu üyeleri bakımından hak olmanın yanında sorumluluk da olması nedeniyle 6762 sayılı TTK ve 6102 sayılı TTK'da birbirine paralel olarak yönetim kurulu üyelerinin yönetim kurulu toplantılarına bizzat katılmaları gerektiği hüküm altına alınmıştır. 6762 sayılı TTK m. 330/1 ve 6102 sayılı TTK m. 390/2'de yer alan düzenlemelere göre yönetim kurulu üyeleri yönetim kurulu toplantısına vekil aracılığıyla katılamazlar. Ayrıca bir yönetim kurulu üyesi başka bir yönetim kurulu üyesinin yerine temsilen oy da kullanamaz.

Her iki kanunda da yer alan bu düzenleme, yönetim kurulu üyeliğinin kişilerin şahsına bağlı bir görev olmasının doğal sonucudur²³⁹. Söz konusu hükümde yer alan yasaklara aykırı olarak kullanılan oylar geçersizdir. Ancak bahsi geçen yasaklara aykırı olarak hareket edildiği oylamalar sonucunda alınan yönetim kurulu kararlarının geçerliliği hakkında doktrinde farklı görüşler mevcuttur.

Bizim de katıldığımız görüşe göre, yönetim kurulu toplantısı sonucunda alınan kararın geçerli olup olmadığına karar verilebilmesi için vekil aracılığıyla kullanılan veya üyelerin birbirlerinin yerine kullandıkları oy olmasa bile toplantı ve karar yeter sayılarının sağlanıp sağlanmadığına bakılması gerekmektedir. Buna göre, söz konusu geçersiz oy hariç tutularak hesaplanan toplantı ve karar yeter sayıları toplanmak ve karar almak için yeterliyse yasaklara aykırı olarak kullanılan oy geçersiz olsa bile alınan karar geçerli sayılmalıdır²⁴⁰. Karşı görüşe göre ise yasaklara

²³⁹ Çamoğlu, E.: Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, 3. Baskı, İstanbul 2010, s. 79; Akdağ Güney, s. 253.

²⁴⁰ Coştan, s. 184-185.

aykırı olarak kullanılan oyun sonucunda alınan kararlar da oyun geçersiz olması gibi geçersizdir²⁴¹. Yani toplantı ve karar yeter sayıları TTK m. 390 hükmüne uygun olsa bile vekaleten ve/veya temsilen kullanılan oyun geçersizliği yönetim kurulu toplantısı sonucunda alınan karara da sirayet edecektir.

Kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantıları için de yönetim kurulu toplantısına aslen katılma ve karar alınırken temsilen oy kullanamama kuralları uygulanır. Kaldı ki TTK m. 1527’de yer alan elektronik yönetim kurulu düzenlemesi yönetim kurulu üyelerinin rahatlıkla yönetim kurulu toplantılarına katılabilmeleri için öngörülmüştür. Kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilecek yönetim kurulu toplantısına kurul üyesinin aslen katıldığı üyenin elektronik toplantı sistemine girerken kullandığı kayıtlı elektronik posta hesabından ve güvenli elektronik imzasından kolaylıkla anlaşılabilir.

E. Oylarda Eşitlik İlkesi

Yönetim kurulu üyelerinin her birinin sadece bir oyunun bulunmasına rağmen üyelerin oylarının birbirine eşit olup olmadığına ilişkin doktrinde görüş ayrılıkları mevcuttur. Bir diğer ifadeyle bazı yönetim kurulu üyelerine üstün oy hakkı tanınıp tanınamayacağı tartışma konusudur.

Kanun koyucu 6762 sayılı TTK’ya paralel bir düzenlemeye 6102 sayılı TTK m. 390/3’te de yer vermiştir. Düzenlemeye göre yönetim kurulu toplantısında karar

²⁴¹ Domaniç, H.: Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması TTK Şerhi II, İstanbul 1988, s. 595.

almak için yapılan oylama sonucunda evet-hayır oyları eşit çıkarsa söz konusu öneri bir sonraki toplantıya bırakılmaktadır. Bir sonraki toplantıda da üstünlük herhangi bir tarafa geçmezse bu durumda o öneri reddedilmiş sayılmaktadır. Görüldüğü üzere oyların eşit olduğu önerilerde başkanın veya herhangi bir yönetim kurulu üyesinin lehine oy kullandığı tarafa üstünlük kanun koyucu tarafından tanınmamaktadır.

6762 sayılı TTK'nın uygulandığı dönemde yönetim kurulu başkanı kurul üyeleri tarafından seçildiği için kurulun daha etkin çalışmasına olanak sağlamak amacıyla doktrinde başkanın oyunun üstün olmasına izin veren bir hükmün esas sözleşmeye eklenmesinin daha yerinde olacağını savunan görüşler bulunmaktaydı²⁴². Ayrıca, bazı yazarlara göre esas sözleşmeye konulacak bir hükümle bazı kararların alınabilmesi için imtiyazlı pay sahibi gruplarını temsil eden yönetim kurulu üyelerinin karara katılması şartı da aranabilirdi²⁴³.

Karşıt görüşe göre ise 6762 sayılı TTK m. 330/1'in 2. cümlesinde yer alan düzenleme nedeniyle başkanın oyuna üstünlük tanınmasına izin veren bir hükmün esas sözleşmede yer alması söz konusu olamazdı²⁴⁴. 6762 sayılı TTK m. 330/1 2. cümlesinde yer alan hüküm yönetim kurulu toplantı kararlarının toplantıya katılan kurul üyelerinin çoğunluğunun verdiği oya göre alınabileceğini düzenlemekteydi.

6102 sayılı TTK m. 390/3'te yer alan düzenleme aksinin kararlaştırılabileceğini düzenlenmediği için emredici nitelikte bir hükümdür. TTK m. 340'ta yer alan emredici hükümlere ilişkin düzenleme dikkate alındığında başkana

²⁴² Karayalçın, Y.: *Anonim Şirket Yönetim Kurullarında Başkanın Üstün Oyu*, BATİDER 1970, C. 5, S. 3, s.526 vd.; Uysal, s. 328; Pulaşlı, s. 316; Çamoğlu (Poroy / Tekinalp), s. 271; Pulaşlı, s. 316; Tekil, s. 133; Karahan, s. 184; İmregün, s. 212; Çevik (Uygulamada Şirketler), s. 414.

²⁴³ İmregün (Başvuru Yolları), s. 288.

²⁴⁴ Domaniç, s. 402-404, Ülgen, H.: *Anonim Ortaklıklarda Genel Kurulun Başkanının Üstün Oyu*, BATİDER 1972, C. 6, S. 4, s. 667 vd.; Çevik, O. N.: *Anonim Şirketler*, 3. Baskı, Ankara 1988, s. 506.

veya herhangi bir yönetim kurulu üyesine üstün oy hakkının esas sözleşmeye konulacak bir hükümle tanınamayacağı açıktır²⁴⁵.

Üstün oya ilişkin anonim şirketlerde yer alan kısıtlamaya rağmen limited şirket müdürlerinin birden fazla olduğu durumların hükme bağlandığı TTK m. 624/3'te müdürler kurulunda karar alınırken eşitlik olması halinde başkanın oyuna üstünlük tanınacağı düzenlenmektedir. Söz konusu hükmün gerekçesinde başkanın oyuna üstünlük tanınması hususu, limited şirketlerdeki yönetim organının daha etkin çalışmasını sağlayan bir araç olarak gösterilmekte ve kurucuların kabullendiği bir durumun kanun koyucu tarafından reddedilmesinin mantıklı bir açıklamasının olmadığı şeklinde açıklanmaktadır²⁴⁶. Yine aynı maddenin gerekçesinin devamında başkana üstün oy tanınması sisteminin hukukun temeline uygun olduğuna dair yeni öğretinin görüş birliği içinde olduğu da belirtilmektedir. Limited şirketlerin müdürler kurulu için öngörülen üstün oy imkânının anonim şirketlerin yönetim kurulları açısından neden düzenlenmediği anlaşılamamaktadır²⁴⁷. Ancak kanun koyucunun bu tavrı bilerek takındığı ve anonim şirket yönetim kurulları için üstün oyun söz konusu olmasını istemediği kanaatini taşımaktayız. Bu nedenle ne esas sözleşmeye koyulacak bir hükümle ne de iç yönergede düzenlemek suretiyle herhangi bir yönetim kurulu üyesinin oyunun üstün olduğu kararlaştırılabilir.

Kısmen veya tamamen elektronik ortamda yapılacak olan yönetim kurulu toplantıları için de oylarda eşitlik ilkesi geçerlidir. Fiziki ya da elektronik ortamdan yönetim kurulu toplantısına katıldığına bakılmaksızın her bir yönetim kurulu üyesinin alınacak her karar için sadece tek bir oy hakkı vardır. Buna ek olarak

²⁴⁵ Tekinalp, s. 148; Bahtiyar, s. 223; Karasu, s. 36; Pulaşlı (Şerh II), s. 1333.

²⁴⁶ TTK m. 624 gerekçe.

²⁴⁷ Ercoşkun Şenol, s. 1709; Coştan, s. 183.

elektronik ortamdan yönetim kurulu toplantısına katılan kurul üyesinin kullandığı oy nitelik bakımından diğer yönetim kurulu üyelerinin oylarından farklılık arz etmemektedir.

F. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantı ve Karar Yeter Sayıları

1. Genel Olarak

Fiziki ortamda gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantılarına ilişkin toplantı ve karar yeter sayılarının düzenlendiği TTK m. 390/1'in son cümlesinde söz konusu nisapların yönetim kurulu toplantılarının elektronik ortamda gerçekleştirildiği takdirde de geçerli olduğu hükme bağlanmıştır. Söz konusu düzenleme TTK m. 1527/1'in son cümlesinde de tekrar edilmiştir.

TTK m. 390/1'deki düzenlemeye göre esas sözleşmeye eklenecek bir hükümle toplantı yeter sayısı ve karar yeter sayısı ağırlaştırılabilir. Buna göre yönetim kurulunda gündeme alınacak konunun şirket açısından önemine bağlı olarak her konu bakımından farklı farklı toplantı ve karar yeter sayılarının öngörülmesi mümkündür²⁴⁸. Esas sözleşmede genel kurula ilişkin ağırlaştırılmış toplantı yeter sayısı düzenlendiği ve genel kurul toplantısına katılanların sayısı TTK'da öngörülen toplantı yeter sayısını karşılayıp esas sözleşmede ağırlaştırılarak düzenlenen toplantı yeter sayısını karşılamadığı hallerde alınan genel kurul kararları butlan değildir²⁴⁹. Zira TTK emredici hükümlerinin öngördüğü şartlar değil esas sözleşmenin

²⁴⁸ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 374.

²⁴⁹ İmregün, O.: "Anonim Ortaklıklarda Toplantı ve Karar Yeter Sayılarının Esas Sözleşme ile Düzenlenmesi", Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp'e Armağan C. I, İstanbul 2003, s. 449.

öngördüğü genel kurul toplantısı şartı karşılanmamıştır ve bu nedenle de yaptırımı iptaldir. Buna karşılık yönetim kurulu için aynı durumun geçerli olduğu yani yönetim kurulu toplantı yeter sayısının esas sözleşme ile ağırlaştırıldığı durumlarda İmregün'ün genel kurullara dair görüşüne katılmamız mümkün değildir. Yönetim kurulu kararlarının istisna²⁵⁰ hükümleri dışında iptal edilebilmesi mümkün olmadığı gibi toplantı yeter sayısı yönetim kurulu toplantısının usulüne uygun yapılabilmesi için aranan şekli bir şarttır. Bu nedenle kanaatimize göre toplantı yeter sayısının esas sözleşme ile ağırlaştırıldığı durumlarda TTK m. 390/1'de düzenlenen toplantı yeter sayısı sağlanmış olsa bile söz konusu yönetim kurulu toplantısında alınan kararlar yok hükmündedir.

TTK m. 390/1'de yer alan hüküm toplantı ve karar yeter sayılarının esas sözleşme ile sadece ağırlaştırılabileceğini ancak mevzubahis nisapların hafifletilmesinin mümkün olmadığını düzenlemektedir. Bu nedenle kanundaki düzenleme, toplantı ve karar yeter sayılarının asgari sınırını göstermek açısından emredici nitelikte bir hükümdür²⁵¹.

TTK m. 390/1'in gerekçesinde de yönetim kurulunun azınlığı oluşturan sayıda üye tarafından toplanmasının bir yandan yönetim kurulunun “kurul” olma niteliğine diğer yandan ise genel kurul tarafından seçilen bir “organ” olma niteliğine aykırı düştüğü belirtilmektedir²⁵². Ayrıca yine gerekçeye göre yönetim kurulunun toplanamadığı durumlar için kanunda “yazılı önerinin elden dolaştırılması suretiyle karar alınması” ve “elektronik ortamda yönetim kuruluna katılma veya elektronik ortamda yönetim kurulu yapma” şeklinde düzenlemeler mevcutken az sayıdaki

²⁵⁰ Ayrıntılı açıklama için bkz. Dördüncü Bölüm, IV, C, 1 ve 2.

²⁵¹ Tekinalp, s. 267.

²⁵² TTK m. 390 gerekçe.

yönetim kurulu üyesine toplantı yapma imkânı tanımak kanunun ruhuyla çelişkiye düşmek olacaktır²⁵³.

2. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantı Yeter Sayısı

6762 sayılı TTK m. 330'a göre esas sözleşmede aksine düzenleme bulunmadığı sürece yönetim kurulunun toplantı yeter sayısı, kurul üye sayısının yarısının bir fazlasıydı. Yönetim kurulu toplantı yeter sayısına ilişkin kanunda yer alan bu düzenleme doktrinde görüş ayrılıklarına neden olmuştu. Buna göre bazı yazarlar *“üyelerin yarısından bir fazlası”* ifadesini kanunun genel ruhundan ayrılmadan yorumlamış ve söz konusu ifadeyi *“üye tamsayısının çoğunluğu”* olarak kabul etmişti²⁵⁴. Karşıt görüşü savunan diğer yazarlar ile Yargıtay ise *“üyelerin yarısından bir fazlası”* ifadesinin üyelerin çoğunluğu anlamına gelmediğini, kanun koyucunun böyle bir ifade kullanmasının kasti olduğunu ve bu nedenle m. 330'un lafzından ayrılmamak gerektiğini kabul etmişti²⁵⁵.

6762 sayılı TTK m. 330'un lafzından ayrılmamayı savunan yazarlara ve Yargıtay'a göre yönetim kurulu toplantı yeter sayısı şu şekilde hesaplanmaktaydı: Örneğin, 3 kişiden oluşan bir anonim şirket yönetim kurulunun toplantı yeter sayısı yine 3'tür. Çünkü üye tamsayısının yarısı 1,5'tur ve yarım insan olamayacağı için bu

²⁵³ TTK m. 390 gerekçe.

²⁵⁴ İzmirli, s. 50; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 374; Karahan, s. 178-181; Yıldız, Ş.: *“Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Toplantı Yeter Sayısı ve Yargıtay Kararları”*, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu Bildiriler – Tartışmalar XVIII, Ankara 2001, s. 97.

²⁵⁵ İmregün (Başvuru Yolları), s. 283; Karayalçın, Y.: *Ticaret Hukuku II Şirketler Hukuku*, 2. Baskı, Ankara 1973, s. 120; Tekil, F.: *Anonim Şirketler Hukuku*, İstanbul 1993, s. 263; Özkorkut (İptal), s. 50; Çevik, s. 413; Eriş, s. 272; Yargıtay 11. HD, 19.01.2004 tarih ve E. 2003-5611, K. 2004-313. (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, Erişim Tarihi: 21.07.2019).

sayı 2 olarak kabul edilir ve 1 fazlası da 3'e eşit olmaktadır. Aynı işlem 5 kişiden oluşan bir yönetim kuruluna uygulandığı zaman da toplantı yeter sayısı 4 olmaktadır. Görüldüğü üzere eski kanunun lafzından ayrılmadan yapılan yorum sonucunda yönetim kurulunun toplanabilme imkânı az sayıda üyeden oluşan yönetim kurulları için zorlaştırılmış olmaktadır.

6102 sayılı TTK m. 390/1'de yer alan düzenleme ile yönetim kurulu toplantı yeter sayısına ilişkin doktrindeki tartışmalara bir son verilmiştir. TTK m. 390/1'deki hükme göre anonim şirket yönetim kurulları esas sözleşmede aksine ağırlaştırıcı bir düzenleme bulunmadığı sürece üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır. Buna göre, örneğin 3 üyeden oluşan bir yönetim kurulu 2 üyenin, aynı şekilde 5 üyeden oluşan yönetim kurulu ise 3 üyenin katılımıyla toplantı yeter sayısını sağlamış olmaktadır.

Elektronik yönetim kurulu toplantıları hususunda Tebliğ'de herhangi bir düzenleme olmadığı için TTK m. 390/1 hükmü bu toplantılar hakkında da uygulanma alanı bulacaktır. Nitekim TTK m. 390/1'in 2. cümlesinde toplantı yeter sayısına ilişkin kuralın kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilecek yönetim kurulu toplantılarına da uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Aynı şekilde TTK m. 1527/1'in son cümlesinde de kısmen veya tamamen elektronik ortamda yapılan yönetim kurulu toplantıları için *“kanunda ve esas sözleşmede belirlenen toplantı nisaplarının aynen uygulanacağı”* düzenlenmiştir. Buna göre kurul üyesi ister fiziki ortamda bulunsun isterse elektronik toplantı sistemi aracılığıyla yönetim kurulu toplantısı gününde ve saatinde hazır bulunsun fark etmeksizin yönetim kurulu toplantısına katılmış olur ve toplantı yeter sayısının hesaplanmasında dikkate alınır.

3. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısı Karar Yeter Sayısı

Yönetim kurulu toplantı yeter sayısının aksine karar yeter sayısında ne 6762 sayılı TTK'nın uygulandığı dönemde ne de 6102 sayılı TTK'nın uygulanmasına ilişkin herhangi bir tartışma mevcuttur. Her iki kanunda da karar yeter sayısı, yönetim kurulu toplantısında hazır bulunan yönetim kurulu üyelerinin çoğunluğu olarak hükme bağlanmıştır. Buna göre, örneğin 7 üyeli bir yönetim kurulu en az 4 üyenin katılımıyla toplanır ve en az 3 üyenin aynı yönde oy vermesiyle de müzakere edilen öneri hakkında karar alınır.

Kısmen veya tamamen elektronik ortamda yapılan yönetim kurulu toplantısı için de karar yeter sayısı, Tebliğ'de herhangi bir düzenleme bulunmamasına rağmen TTK m. 390/1 2. cümlesinde ve m. 1527/1 son cümlesinde yer alan düzenlemeler gereği yönetim kurulu üyesi toplantıya ister elektronik ortamdan ister fiziki ortamdan katılsın yönetim kuruluna katılan üye sayısının çoğunluğudur.

4. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısında Kullanılan Çekimser

Oyların Toplantı ve Karar Yeter Sayısına Etkisi

Yönetim kurulunda alınacak kararın oylaması yapılırken üyelerin evet-hayır oyları dışında çekimser oy kullanıp kullanamayacakları konusunda 6762 sayılı TTK'da hüküm bulunmadığı gibi 6102 sayılı TTK'da da kanun koyucu sessiz kalmayı tercih etmiştir. Tebliğ'de de kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilecek yönetim kurulu toplantılarında çekimser oy kullanılıp kullanılmayacağına dair herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

Bizim de katıldığımız doktrindeki bir görüşe göre kanunda yönetim kurulunda çekimser oy kullanmayı yasaklayan bir hüküm bulunmadığı için üyelerin çekimser oy kullanmalarında herhangi bir sakınca yoktur²⁵⁶. Bu görüşe göre çekimser oylar toplantı yeter sayısına dahil edilir. Ancak karar yeter sayısı hesaplanırken olumsuz oy olarak kabul edilir²⁵⁷.

Doktrindeki diğer bir görüşe göre ise çekimser oylar toplantı yeter sayısının hesaplanmasında sayılmalı ama karar yeter sayısında geçersiz oy olarak hesaba katılmalıdır²⁵⁸. Söz konusu iki görüşten farklı olarak doktrindeki üçüncü bir görüş ise yönetim kurulunda kullanılabilecek oyların sadece evet-hayır şeklinde olması gerektiğini ve bu nedenle çekimser oyun kullanamayacağını savunmaktadır²⁵⁹.

G. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısına Katılma Hakkı ve Müzakereye Katılma Yasağı

Anonim şirketin yönetilmesine ilişkin kararların alındığı yönetim kurulu toplantılarına, “*Bilgi alma ve inceleme hakkı*” başlığını taşıyan TTK m. 392’ye göre bütün yönetim kurulu üyelerinin katılma hakkı vardır. Aynı şekilde kısmen veya tamamen elektronik ortamda yapılan yönetim kurulu toplantılarına da bütün yönetim kurulu üyelerinin katılma hakkı bulunmaktadır. Anonim şirketin yönetilmesine ilişkin şirketin uğradığı zararlardan yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu söz

²⁵⁶ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 377; Uysal, s. 327; Bahtiyar, s. 219.

²⁵⁷ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 377; Çevik (Uygulamada Şirketler), s. 416; Bahtiyar s. 219.

²⁵⁸ Coştan, s. 181.

²⁵⁹ Çevik, s. 504.

konusu olduğu için yönetim kurulu toplantılarına katılma yükümlülüğü aynı zamanda kurul üyeleri bakımından bir hak anlamına da gelmektedir²⁶⁰.

Elektronik ortamda veya fiziki ortamda yapılan yönetim kurulu toplantılarına katılma hakkının ve yükümlülüğünün istisnası ise 6102 sayılı TTK m. 393'te “*Müzakereye katılma yasağı*” başlığı altında düzenlenmiştir. Müzakereye katılma yasağı ayrıca yönetim kurulu üyesinin anonim şirkete olan sadakat borcunun da bir yansımasıdır²⁶¹.

TTK m. 393'te yer alan düzenlemeye göre yönetim kurulu üyesinin anonim şirket ile TTK tarafından kabul edilen bir çıkar çatışması içinde olduğu durumlarda yönetim kurulu toplantısında müzakereye katılmaması beklenmektedir. Ancak TTK m. 393'ün lafzına bakıldığında kanun koyucunun “*toplantı*” sözcüğü yerine “*müzakere*” sözcüğünü seçmesi dikkat çekmektedir. Zira Türk Dil Kurumunun (TDK) Güncel Türkçe Sözlüğüne göre toplantı, birden fazla kişinin belirli bir amacı gerçekleştirmek için bir araya gelmesi şeklinde tanımlanmaktadır. Buna karşılık müzakere ise bir konuyla ilgili fikir alışverişinde bulunma şeklinde tanımlanmaktadır. Bu durumda yönetim kurulu üyesi, yönetim kurulu toplantısına mı katılmayacak yoksa yönetim kurulu toplantısına katılıp müzakerelere mi katılmayacak sorusu akla gelmektedir. Bu noktada TTK gerekçesi açıklayıcı niteliktedir.

TTK m. 393'te müzakere sözcüğü kullanılmasına rağmen gerekçede yönetim kurulu üyesinin anonim şirket ile çıkar çatışmasının bulunduğu konu hakkında karar

²⁶⁰ Kortunay, s. 307.

²⁶¹ Çakır, s. 131; Ayan, Ö.: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları, Ankara 2013, s. 121; Pulaşlı (Esaslar), s. 439; Bahtiyar, s. 250.

alınana kadar yönetim kurulu toplantısına ister elektronik isterse de fiziki ortamdan katılamayacağı belirtilmiştir²⁶². Bu durumda toplantı yeter sayısının nasıl hesaplanacağı ve karar yeter sayısına etkisinin nasıl olacağı konusunda TTK'da belirsizlik hâkimdir. Karahan'a göre müzakerelere katılma yasağı bulunan yönetim kurulu üyeleri anonim şirket ile çıkar çatışması içinde olduğu konu hakkında alınan kararlara ilişkin ne toplantı yeter sayısı ne de karar yeter sayısı hesabına katılmalıdır²⁶³.

İmregün ise çıkar çatışmasının bulunduğu konularda yönetim kurulu üyesinin toplantıya katılabileceği görüşünü savunmaktadır. Ancak yönetim kurulu üyesi çıkar çatışmasının bulunduğu konunun müzakere edilmesine ve oylanmasına katılmamalıdır. Bu şekilde alınan kararda çıkar çatışması bulunan yönetim kurulu üyesi toplantı yeter sayısında hesaba katılmalı ancak karar yeter sayısında dikkate alınmamalıdır²⁶⁴.

Müzakereye katılma yasağı, 6762 sayılı TTK m. 332'de de yer almaktaydı. Söz konusu hükme göre yönetim kurulu üyesi kendisinin ve 6762 sayılı TTK m. 349'da sayılan yakınlarının –ki bunlar üyenin alt ve üst soyu, eşi ile 3. derece dahil kan ve kayın hısımları, menfaatleri ile ilgili konularda yönetim kurulu toplantısına katılamazlardı. Ayrıca yönetim kurulu üyesi böyle bir durumun söz konusu olduğunu yönetim kuruluna bildirmekle de yükümlüydü. Söz konusu yükümlülüğünü yerine getirmeyen ve müzakereye katılma yasağına aykırı hareket eden yönetim kurulu üyesinin anonim şirketin uğrayacağı zararları tazmin etme yükümlülüğü de bulunmaktaydı.

²⁶² TTK m. 393 gerekçe.

²⁶³ Karahan, s. 185.

²⁶⁴ İmregün (Başvuru Yolları), s. 287.

6102 sayılı TTK m. 393/1'deki düzenleme ise 6762 sayılı TTK düzenlemesi ile paralellik göstermekle birlikte iki düzenlemenin birbirinden ayrıldığı noktalar da bulunmaktadır. 6102 sayılı TTK m. 393/1'e göre de yönetim kurulu üyesi; kendisinin, eşinin, alt ve üst soyundan veya üçüncü derece dahil üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımlarından birinin, “*kişisel*” ve “*şirket dışı*” menfaatiyle anonim şirketin menfaatinin çatıştığı konulara ilişkin müzakerelere fiziki veya elektronik ortam fark etmeksizin katılamaz. Böyle bir çıkar çatışmasının söz konusu olduğuna dair tereddüt hasıl olduğu durumlarda ise kararı yönetim kurulu verir ve yine bu müzakereye de söz konusu kurul üyesi katılamaz. TTK m. 393/1'in son cümlesine göre ise menfaat uyuşmazlığı yönetim kurulu tarafından bilinmiyor olsa bile ilgili kurul üyesi söz konusu durumdan yönetim kurulunu haberdar etmek ve yasağa riayet etmek zorundadır.

TTK m. 393/1'deki hükmün 6762 sayılı TTK'daki düzenlemeden farkı menfaat çatışmasının “*kişisel*” ve “*şirket dışı*” olması noktasında ortaya çıkmaktadır²⁶⁵. TTK m. 393/1'in gerekçesinde “*kişisel*” kavramı ile direkt yönetim kurulu üyesine veya yakınına olan menfaatin kastedildiği, aksi takdirde üyenin veya yakınının ait olduğu topluluğa ilişkin bir menfaatin “*kişisel*” olarak atfedilemeyeceği belirtilmektedir²⁶⁶. Gerekçenin devamında menfaatin “*şirket dışı*” olması gerektiği, yani yönetim kurulu üyesinin kendisinin veya yakınının şirket ile ilgili bir göreve seçilmesi veya görevden alınması vb. durumların “*şirket dışı*” bir menfaat olmadığı ve bu nedenle yönetim kurulu üyesinin böyle konuların konuşulduğu müzakerelere katılmasının yasak kapsamında olmadığı da belirtilmektedir²⁶⁷.

²⁶⁵ Ercoşkun Şenol, s. 1712.

²⁶⁶ TTK m. 393 gerekçe.

²⁶⁷ TTK m. 393 gerekçe; Kendigelen, s. 281.

TTK m. 393/1'e göre yönetim kurulu üyesi ile hakkında karar alınacak konu arasında çıkar çatışması bulunmadığı halde eğer kurul üyesinin toplantıya katılması dürüstlük kuralına aykırıysa yönetim kurulu üyesi yine elektronik veya fiziki ortamda gerçekleştiği fark etmeksizin yönetim kurulu toplantısına katılmamalıdır. Örneğin, yönetim kurulunda bir üyenin huzur hakkı miktarı belirlenecekse o üyenin toplantıya katılması dürüstlük kuralına aykırı addedilmektedir²⁶⁸.

TTK m. 393/2'de ise müzakerelere katılma yasağına aykırı hareket eden yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna ilişkin düzenlenmelere yer verilmiştir. Buna göre müzakerelere katılma yasağına riayet etmeyen yönetim kurulu üyesi ile menfaat uyuşmazlığının varlığından haberdar iken menfaat uyuşmazlığı bulunan üyenin yönetim kurulu toplantısına katılmasına itiraz etmeyen veya yönetim kurulu toplantısına katılması yönünde karar alan yönetim kurulu üyeleri de söz konusu menfaat uyuşmazlığı nedeniyle anonim şirketin uğradığı zararları tazmin etmekle yükümlüdür²⁶⁹. Bahsi geçen maddedeki sorumluluk gerekçeye göre kusur esasına dayanmaktadır ancak yönetim kurulu kararı veya eylemi söz konusu olmadığı için yönetim kurulu üyeleri arasında müteselsil sorumluluk bulunmamaktadır²⁷⁰.

²⁶⁸ Tekinalp, s. 269.

²⁶⁹ Ercoşkun Şenol, s. 1713.

²⁷⁰ TTK m. 393 gerekçe.

H. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısına Özgü Yükümlülükler ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu

Anonim şirketlerin idare ve temsil organı olan yönetim kurulunun yetkilerini kullanırken ve görevlerini yerine getirirken kanunda veya esas sözleşmede belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmediği takdirde sorumluluğu söz konusu olmaktadır. Yönetim kurulunun sorumluluğuna ilişkin hükümler ne 6762 sayılı TTK’da ne de 6102 sayılı TTK’da belirli bir sistem takip edilerek düzenlenmiştir²⁷¹. Kısaca hem 6762 sayılı TTK’da hem de 6102 sayılı TTK’da yönetim kurulunun sorumluluğuna dair hükümler dağınık şekilde hükme bağlanmıştır.

6102 sayılı TTK’nın farklı kısımlarında düzenlenen ve yönetim kurulu üyelerine ilişkin özel sorumluluk hallerini hükme bağlayan maddeler olmakla birlikte yönetim kurulu toplantısına ilişkin özel bir sorumluluk ihdas edilmemiştir. Aynı şekilde kısmen veya tamamen elektronik ortamdan yapılacak yönetim kurulu toplantılarına ilişkin de sorumluluk hükümleri TTK’da düzenlenmemiştir. Ancak TTK m. 553’te yönetim kurulunu da kapsayan genel bir sorumluluk hali düzenlenmiştir. “*Kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının sorumluluğu*” başlığını taşıyan söz konusu hükmün birinci fıkrasına göre yönetim kurulu üyeleri kanundan ve/veya esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini yerine getirmedikleri takdirde hem pay sahiplerine karşı hem alacaklılara karşı hem de anonim şirket tüzel kişiliğine karşı verdikleri zararlardan sorumludur. Söz konusu bu hüküm ve bu hükme ilişkin sorumluluk esasları kısmen veya tamamen elektronik ortamdan yapılacak yönetim kurulu toplantıları için de uygulanma alanı bulacaktır.

²⁷¹ Çamoğlu, s. 31.

TTK m. 553/1 hükmünde sadece esas sözleşme ve/veya kanundan kaynaklanan yükümlülüklerle dair sorumluluk düzenlendiği ve TTK m. 340 emredici hükümler ilkesi gereği, yönetim kurulu iç yönergesinde düzenlenen yükümlülüklerle aykırılık halinde TTK m. 553 hükmü kanaatimizce uygulanma alanı bulamayacaktır. İç yönerge ile yükümlülük getirildiği durumlarda yükümlülüğe aykırılığın sonuçlarının da yine iç yönergede düzenlenmesi gerektiği görüşünü taşımaktayız.

TTK m. 553/2’de yönetim kurulunun yönetme ve/veya temsil yetkisini devrettiği durumlarda sorumluluğunun ne olacağına ilişkin hüküm düzenlenmiştir. Söz konusu hükme göre yönetim kurulu yönetme ve/veya temsil yetkilerini devrettiği durumlarda yetkileri devralan kişinin fiil ve kararlarından sorumlu değildir; meğerki, yönetim kurulunun yetkilerini devrettiği kişileri seçerken makul derece özen gösterdiği ispat edilsin. Diğer bir anlatımla yönetim kurulu yönetme ve/veya temsil yetkilerini devrettiği kişi/kişileri seçerken makul derecede özen göstermişse artık yetkilerini devralan kişi/kişilerin fiil ve kararlarından sorumlu olmayacaktır²⁷². TTK m. 553/2 hükmünün uygulanabilmesi için yönetim kurulunun yönetme ve/veya temsil yetkilerini usulüne uygun şekilde devretmiş olması gerekmektedir²⁷³. Usulüne uygun yetki devrinin gerçekleşmediği hallerde bütün yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu devam etmektedir.

TTK m. 553/3’te yer alan düzenlemede ise yönetim kurulu üyelerinin kontrolleri dışında kalan durumlardan dolayı sorumlu tutulamayacağı hükme bağlanmıştır. Ayrıca hükmün devamında bu sorumsuzluk halinin yönetim kurulunun

²⁷² Çamoğlu, s. 184; Akdağ Güney, N.: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, 2. Baskı, İstanbul 2010, s. 177; Helvacı, M.: Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu, 2. Baskı, İstanbul 2001, s. 81.

²⁷³ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 612; Kendigelen, s. 460.

gözetim veya özen yükümlülüğü gerekçe gösterilerek ortadan kaldırılamayacağı da düzenlenmiştir.

1. Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Hâkim Olan İlkeler

a. Sorumluluğun Kişiselliği İlkesi

Kanun koyucu anonim şirket yönetim kurulunu tek kişiden oluşsa bile kurul-organ olarak TTK'da düzenlemiştir. Yani kanun koyucu yönetim kurulunun yetkilerini kullanırken ve görevlerini yerine getirirken kurul halinde hareket etmesini beklemektedir. Ancak yönetim kurulunun kanundan veya esas sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirirken neden olduğu zararlardan sorumluluğu bütün kurula ait değildir. Hem 6762 sayılı TTK'da hem de 6102 sayılı TTK'da yönetim kurulunun sorumluluğunun düzenlendiği haller bireyseldir. Bir diğer ifadeyle kurul-organ olan yönetim kurulunun değil, yönetim kurulu üyesinin hukuki sorumluluğu vardır²⁷⁴. Bu şekilde bir düzenleme, anonim şirketin zorunlu organı olan yönetim kurulunun tüzel kişiliği haiz olmamasının doğal getirisi²⁷⁵.

²⁷⁴ Çamoğlu, s. 31.

²⁷⁵ Akdağ Güney, N.: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, 2. Baskı, İstanbul 2010, s. 38.

b. Kusur İlkesi

6762 sayılı TTK m. 336'daki hükme göre yönetim kurulu üyeleri kasten veya ihmali hareketleri nedeniyle verdikleri zararlardan sorumludur ve 6102 sayılı TTK'da da söz konusu hükme paralel bir düzenlemeye yer verilmiştir. Buna göre 6102 sayılı TTK m. 553/1'de yönetim kurulu üyelerinin kusurları ile verdikleri zararlardan sorumlu oldukları düzenlenmiştir.

6762 sayılı TTK döneminde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunda kusur karinesi geçerliydi²⁷⁶. Yani yönetim kurulu üyesinin kusurlu olduğu kabul edilmekle birlikte yönetim kurulu üyesinden kusursuz olduğunu ispat etmesi beklenmekteydi. 6102 sayılı TTK ile kusur karinesi terk edilmiştir ve yönetim kurulu üyesinin kusurlu olduğunun ispat yükü iddia sahibinin üzerinde bulunmaktadır²⁷⁷.

c. Teselsül İlkesi

Teselsül ilkesi sadece ticaret hukuku alanında değil özel hukukun bütün alanlarında da kullanılabilen bir ilkedir. Kelime anlamı olarak teselsül, birbiri ile ilişkili birden fazla şeyin oluşturduğu dizi anlamına gelmekle beraber hukuk disiplininde bir borçtan dolayı birden fazla kişinin sorumlu olması durumunu açıklamak için kullanılır²⁷⁸. Anonim şirketler hukukunda yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna ilişkin teselsül ilkesinin geçerli olması sorumluluğun kişiselliği

²⁷⁶ Çamoğlu, s. 18; Kösekaya, F.: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Mesleki Sorumluluk Sigortası, Ankara 2013, s. 37.

²⁷⁷ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 432; Akdağ Güney (Sorumluluk), s. 37; Kendigelen, s. 459.

²⁷⁸ <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 15.12.2020); Öz, M. T./Oğuzman, M. K.: Borçlar Hukuku Genel Hükümler C. II, 15. Baskı, İstanbul 2020, s. 301.

ilkesini ortadan kaldırmamaktadır²⁷⁹. Zira bir borçtan bütün yönetim kurulu üyelerinin müteselsil sorumlu olması yönetim kurulu organının söz konusu borçtan sorumlu olduğu anlamına gelmemektedir.

Teselsül ilkesi Türk hukuk sisteminde esas olarak 6098 sayılı TBK'nın dördüncü bölümünün birinci ayrımında düzenlenmektedir. TBK m. 162'ye göre birden fazla borçlunun her biri borcun tamamından sorumlu olduğunu kabul ederse söz konusu borçlular arasında müteselsil borçluluk doğmuş olmaktadır. Müteselsil borçluluğa göre her bir borçlu kusurları oranında değil borcun tamamından sorumludur ve söz konusu borcun tamamı ifa edilene kadar da her bir borçlunun sorumluluğu devam etmektedir²⁸⁰.

aa. Genel Olarak

Teselsül ilkesi TTK'da “*Teselsül karinesi*” başlığını taşıyan m. 7'de düzenlenmektedir. Söz konusu hükme göre ticarî iş niteliği taşıyan bir iş nedeniyle birden fazla kişi borç altına girerse aksi açıkça kararlaştırılmadığı sürece bu kişiler söz konusu borçtan dolayı müteselsil sorumlu olmaktadır. TBK'da düzenlenen adi nitelikteki işlerde teselsül ilkesi istisna iken ticari nitelikteki işler söz konusu olduğunda teselsül ilkesi bir karine olmaktadır²⁸¹.

6762 sayılı TTK'da da yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunda teselsül ilkesi geçerliydi. Buna göre yönetim kurulu üyelerinin her biri bireysel kusurlarına

²⁷⁹ Akdağ Güney (Sorumluluk), s. 39; Çamoğlu, s. 32; Kösekaya, s. 40.

²⁸⁰ Öz/Oğuzman (Cilt II), s. 469.

²⁸¹ Arkan, S.: Ticari İşletme Hukuku, 26. Baskı, Ankara 2020, s. 77.

bakılmaksızın yönetim kurulunun anonim şirkete verdiği zararların tamamından sorumluydu. 6762 sayılı TTK'daki düzenleme 6102 sayılı TTK'nın tasarı halinde de varlığını korumaktaydı. Ancak 6335 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna ilişkin tam teselsül²⁸² ilkesi yumuşatılarak farklılaştırılmış teselsül ilkesi kabul edilmiştir.

ab. Farklılaştırılmış Teselsül Kavramı

Farklılaştırılmış teselsül ilkesi Türk hukuk sistemi bakımından yeni bir kavram olmakla birlikte İsviçre Borçlar Kanunu'nun 759. maddesinden esinlenilerek düzenlenmiştir²⁸³. TTK'nın “*Teselsül ve başvuru*” başlığını taşıyan m. 557/1'e göre birden fazla kişinin aynı borçtan sorumlu olduğu durumlarda her bir kişi şahsen kendisine yükletilebilecek ölçüde diğerleriyle birlikte söz konusu borçtan müteselsil olarak sorumludur.

Tam teselsül ilkesinin geçerli olduğu borç ilişkilerinde borçluların şahsi kusurları sadece iç ilişkide önemlidir. Buna karşılık farklılaştırılmış teselsül ilkesinin geçerli olduğu borç ilişkilerinde borçluların şahsi kusurlarının dereceleri dış ilişkiye de yansımaktadır²⁸⁴. Buna göre zararın doğumundan sorumlu olan her bir yönetim

²⁸² Çamoğlu, s. 21; Çamurcu, E.: Anonim Ortaklıklarda Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluklarının Belirlenmesi, İstanbul 2015, s. 108.

²⁸³ Helvacı, M.: “*Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğunun Müteselsil Olmasının Anlamı ve İsviçre Borçlar Kanunu 759. Maddesi ile Getirilen Müteselsil Sorumluluğun Anlamının Tanıtılması*”, Prof. Dr. Hayri Domaniç'e 80. Yaş Günü Armağanı C. I, İstanbul 2001, s. 221; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 433.

²⁸⁴ Balaban, M. F.: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu ve Sorumluluk Davası (Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Ömer Faruk Özeroğlu), Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi (Kabul Yılı: 2019), s. 68; Akdağ Güney (Sorumluluk), s. 235.

kurulu üyesi kusurları oranında zararı tazmin etmekle yükümlü olmaktadır. Farklılaştırılmış teselsül ilkesinin uygulandığı durumlarda alacaklılar her bir yönetim kurulu üyesine, zararın tamamı için değil her üyenin ayrı ayrı belirlenmiş azami sorumluluk miktarı için başvurabilirler²⁸⁵.

2. Yönetim Kurulu Toplantılarına İlişkin Yönetim Kurulu Üyelerinin

Hukuki Sorumluluğu

a. Yönetim Kurulu Toplantısına Katılmama

Anonim şirketin idare ve temsil organı olan yönetim kurulu yetkilerini devretmediği konulara ilişkin yönetim kurulu toplantısı yapacaksa söz konusu toplantıya bütün yönetim kurulu üyelerinin katılması bir hak olduğu kadar aynı zamanda da bir yükümlülüktür. Doktrinde genel olarak kabul edilen görüşe göre yönetim kurulu toplantısına katılma yükümlülüğü bulunan yönetim kurulu üyesinin toplantıya katılmaması için geçerli bir sebebinin bulunması gerekmektedir²⁸⁶.

Yönetim kurulu üyesinin kurul toplantısına katılmamak için gösterebileceği geçerli sebeplerin neler olabileceğine dair mevzuatta herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Doktrinde yer alan görüşlere göre geçerli sebebe örnek olarak yönetim kurulu üyesinin hasta olması gösterilebilir²⁸⁷. Bununla birlikte, yönetim kurulu üyesinin görevlerini gereği gibi yerine getirmesini engelleyen bir hastalığının

²⁸⁵ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 434; Balaban, s. 68; Çamurcu, s. 121; Akdağ Güney (Sorumluluk), s. 235; Göktürk, G./Çelebi, M. C.: “*Farklılaştırılmış Teselsülün -Özellikle- Dış İlişki Bakımından Anlamı ve Bankacılık Kanununun Şahsi İflas Sorumluluğu ile Karşılaştırılması*”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2011, C. 2, S. 2, s. 250.

²⁸⁶ Çamoğlu, s. 78; Akdağ Güney, s. 324; İmregün, s. 211.

²⁸⁷ Akdağ Güney, s. 322.

mevcut olması halinde ise yönetim kurulu üyeliğinden istifa etmemesi de özen yükümlülüğüne aykırıdır²⁸⁸.

Yönetim kurulu üyesi geçerli sebep sunmak kaydıyla yönetim kurulu toplantısına katılmasa dahi söz konusu toplantı sonucunda alınacak kararlara dair müteselsil sorumluluğu devam etmektedir²⁸⁹. Zira yönetim kurulu toplantısına katılmayan kurul üyesi söz konusu toplantıda alınan kararlardan gözetim ve özen yükümlülüğünün gereği olarak haberdar olmak zorundadır. Böylece toplantıya katılmayan yönetim kurulu üyesi söz konusu toplantıda alınan kararların anonim şirketin zararına neden olacağı hallerde gerekli tedbirleri almadığı müddetçe müteselsil sorumluluktan kurtulamamaktadır²⁹⁰.

Yönetim kurulu üyesinin kurul toplantısında verdiği çekimser oy nedeniyle müteselsil sorumluluğunun devam edip etmediğine ilişkin doktrinde hâkim olan görüşe göre çekimser oy zararın doğmasına neden olan yönetim kurulu kararının alınmasına etki etmemekle birlikte yönetim kurulu üyesini de sorumluluktan kurtarmamaktadır²⁹¹. Zira yönetim kurulu üyesinin özen yükümlülüğü nedeniyle anonim şirketin zararına neden olacak yönetim kurulu toplantısı kararının alınmaması için gereken çabayı göstermesi beklenmektedir.

Yönetim kurulu başkanının veya başkan vekilinin usulüne uygun yönetim kurulu toplantısı çağrısı yapmaması nedeniyle bir veya daha fazla kurul üyesinin toplantıya katılamadığı durumlarda, toplantıda alınan kararların yok hükmünde olması nedeniyle anonim şirketin uğrayacağı zararlardan toplantıya katılamayan

²⁸⁸ Tekil, s. 143.

²⁸⁹ Çamoğlu, s. 78; Akdağ Güney, s. 324; Tekil, s. 143.

²⁹⁰ Çamoğlu, s. 78; Akdağ Güney, s. 324.

²⁹¹ Çamoğlu, s. 79; Akdağ Güney, s. 325.

yönetim kurulu üyesi değil başkan veya başkan vekili sorumlu olacaktır. Bununla birlikte, yönetim kurulu toplantısına katılamayan kurul üyesinin özen yükümlülüğü nedeniyle katılamadığı toplantıda alınan kararların uygulanmasını engelleyecek tedbirleri alması da beklenmektedir. Aksi takdirde başkan veya başkan vekili ile birlikte müteselsil sorumluluğu devam edecektir.

b. Hukuki Geçerliliği Bulunmayan Yönetim Kurulu Toplantısı Kararlarının Uygulanması

Yönetim kurulu kararlarının hukuki sonuçlarını doğurabilmesi ancak usulüne uygun geçerli bir şekilde alınmış olmalarına bağlıdır. Hukuki geçerliliği bulunmayan bir yönetim kurulu kararının uygulanmasından doğan zararın tazmin sorumluluğu yönetim kurulu üyelerinin tamamına ait değildir. Zira, yönetim kurulu toplantısında sadece olumlu oy vermesi nedeniyle kurul üyesi hukuki geçerliliği bulunmayan yönetim kurulu kararının uygulanmasıyla arasında illiyet bağı bulunmadığı için sorumlu olmamaktadır²⁹².

Hukuki geçerliliği bulunmayan bir yönetim kurulu kararının uygulanması durumunda sorumluluk kurul kararını uygulayanlara aittir²⁹³. Zira yönetim kurulu kararını uygulayanlar, kararı uygulamadan önce ortada hukuki geçerliliğe sahip bir yönetim kurulu kararının olup olmadığını tespit etmekle yükümlüdürler. Bununla birlikte yönetim kurulu toplantısına katılıp katılmadığı önemli olmaksızın hukuki

²⁹² Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 438.

²⁹³ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 438.

geçerliliği bulunmayan yönetim kurulu kararının varlığını fark eden yönetim kurulu üyesi de söz konusu kararın uygulanmasını engellemek amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür²⁹⁴.

3. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantılarına Özgü Yükümlülükler

Kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantılarına ilişkin genel sorumluluk hükmü niteliğinde olan TTK m. 553/1'e göre kurul üyeleri anonim şirkete, pay sahiplerine ve şirket alacaklılarına karşı sorumludurlar. Ancak kısmen veya tamamen elektronik ortamda yapılan yönetim kurulu toplantılarına özgü yükümlülüklerin düzenlendiği TTK m. 1527 ve Tebliğ hükümlerinde sadece sorumluların hak sahiplerine karşı yükümlü oldukları belirtilmektedir. Hak sahiplerinin kimler olduğuna dair ise ne TTK'nın ilgili hükümlerinde ne de Tebliğ'de hüküm bulunmakla beraber yönetim kurulu toplantısına katılma hakkı ve yükümlülükleri bulunan herkesin hak sahibi kavramı kapsamına girdiği görüşünü taşımaktayız.

a. TTK m. 1527'de Düzenlenen Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısına Özgü Yükümlülükler

TTK m. 553'te düzenlenen yönetim kurulu üyelerinin genel sorumlulukları dışında TTK'nın ilgili maddelerinde ve Tebliğ'de de kısmen veya tamamen

²⁹⁴ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 439.

elektronik ortamda gerçekleştirilecek yönetim kurulu toplantılarına özgü anonim şirketin, yönetim kurulu başkanının ve destek hizmeti sağlayan şirketin yükümlülükleri düzenlenmiştir.

TTK m. 1527/3 hükmünde Tebliğ hükümlerine paralel olarak anonim şirketin, kısmen veya tamamen elektronik ortamdan yönetim kurulu toplantısı yapılabilmesi için oy kullanmaya özgülenmiş bir internet sitesi açma, elektronik ortam araçlarının yeterliliğine dair teknik rapor alma ve oy kullananların kimliklerini saklama yükümlülükleri düzenlenmiştir. Söz konusu bu yükümlülüklerle ilişkin ayrıntılı düzenlemeler ise Tebliğ’de hükme bağlanmıştır.

TTK m. 1527/4’te öncelikle anonim şirket yönetimine kısmen veya tamamen elektronik ortamda yönetim kurulunun toplanabilmesi için gerekli araçların zamanında ve kurul üyelerinin kullanımına uygun şekilde hazır bulundurma yükümlülüğü getirilmiştir. Söz konusu hükümde geçen şirket yönetimi kavramı yönetim kurulunun tamamını ifade edebileceği gibi yönetim kurulunun yönetme yetkisini devrettiği durumlarda toplantıyı düzenleme yetkisine sahip kişi veya kişileri de ifade edebilir.

b. Tebliğ’de Düzenlenen Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısına Özgü Yükümlülükler

Tebliğ’in üç maddesinde elektronik yönetim kurullarına özgü yükümlülükler belirlenmiştir. Bunlardan ilki Tebliğ m. 11’ de yer alan hükümdür. Buna göre kurul üyelerinin kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilen yönetim kurulu

toplantılarına katılıp haklarını kullanabilmeleri için anonim şirket; a) Elektronik toplantı sisteminin Tebliğ ve TTK hükümlerine uygun olduğuna dair teknik rapor alıp söz konusu raporu anonim şirket merkezinin bulunduğu ticaret siciline tescil ve ilan ettirmekle, b) Tebliğ ve TTK hükümlerine uygun olarak elektronik toplantı sisteminin nasıl kullanılacağına ilişkin bilgileri internet sitesinde yayımlamakla, c) Elektronik toplantı sisteminde yaşanabilecek herhangi bir soruna karşı sistemin kendini koruyabilecek yeterlilikte olmasını sağlamakla, ç) Elektronik yönetim kurulu sonucunda alınan kararlardan tescil edilmesi gerekenlerin MERSİS'e aktarılmasını sağlamakla ve d) Elektronik toplantı sistemi üzerinden yapılan yönetim kurulu toplantılarına ilişkin tüm bilgi ve belgeler ile toplantıya katılanların kimlik bilgilerini, söz konusu bilgi ve belgelerin gizliliğini ve bütünlüğünü koruyarak on yıl süreyle elektronik ortamda saklamakla yükümlüdür.

Tebliğ m. 11/1-d bendinde yer alan hükümdeki kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilecek yönetim kurulu toplantılarına ilişkin bilgi ve belgelerin on yıllık saklama süresinin ne zaman başlayacağına ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. TTK m. 82'de yer alan hükümde ticari defterlerin saklanması ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır. Söz konusu hükmün altıncı fıkrasına göre saklama süresi, ticari deftere son kaydın yapıldığı takvim yılının bitişiyle başlamaktadır. Kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantılarına ilişkin bilgi ve belgelerin saklanma sürelerinin başlangıcı için TTK m. 82/6 hükmünün kıyasen uygulanabileceği görüşünü taşımaktayız. Buna göre elektronik yönetim kurullarına ilişkin bilgi ve belgeler toplantının yapıldığı takvim yılının bitişinden itibaren elektronik ortamda 10 yıl süreyle saklanmalıdır.

Tebliğ m. 12’de “*Toplantıyı yönetecek kişinin yükümlülükleri*” başlığı altında kanun koyucu elektronik ortamda yönetim kurulu toplantısını yöneten kişiyi elektronik toplantı sisteminin toplantı boyunca düzgün çalıştığını gözlemlemekle yükümlü kılmıştır. Kanaatimizce, elektronik toplantı sisteminin işlerliğini gözetleme yükümlülüğü verildiği için elektronik toplantı sistemine katılabilmek için kurul üyelerine gereken araçları sağlama yükümlülüğü de elektronik yönetim kurulu toplantısını yönetecek kişiye ait olabilir. Böylece uygulamada daha pratik sonuçlar doğacaktır.

Tebliğ’de ilgili mevzuata göre toplantıyı yönetecek kişi kavramı kullanılması suretiyle tam olarak kimin veya kimlerin söz konusu yükümlülüğü yerine getirmekte sorumlu olduğu açık bir dille ifade edilmemiştir. Kanaatimizce, TTK hükümlerine göre fiziki ortamda yapılan yönetim kurulu toplantısını yönetme yetkisi başkan veya başkan vekiline ait olduğu için kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilecek yönetim kurulu toplantısı da başkan veya başkan vekili tarafından yönetilir. Bu durumda elektronik ortamda yönetim kurulu toplantısının yapılabilmesi için gereken araçların hazırlanması ve elektronik toplantı sisteminin yönetim kurulu toplantısı süresi boyunca sorunsuz bir şekilde işlediğinin gözlemlenmesi yükümlülükleri başkan veya başkan vekiline aittir.

Tebliğ’de kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilecek yönetim kurulu toplantılarına özgü getirilen son yükümlülük ise m. 13’te düzenlenmiştir. Buna göre elektronik toplantı sistemini anonim şirketin kendisi kurmayıp destek hizmeti alımı yaptığı durumlarda elektronik toplantı sistemi nedeniyle meydana gelen zararlardan anonim şirket ve destek hizmeti alınan şirket kusurları oranında sorumlu tutulmaktadırlar.

Tebliğ m. 13/2’de yer alan hükümde düzenlenen sorumluluğun kusur sorumluluğu olduğu açık olmakla birlikte destek alınan şirket ile anonim şirket arasındaki işin niteliği ticari iş olması nedeniyle anonim şirket ile destek alınan şirketin müteselsil sorumlu olduğu görüşünü taşımaktayız. Bununla birlikte TTK m. 557/1’de yer alan hükümdeki gibi bir düzenleme bulunmadığı için anonim şirket ile destek alınan şirket arasında farklılaştırılmış teselsül değil tam teselsülün olduğu kanaatindeyiz.

c. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısına Özgü Sorumluluk

Tebliğ m. 13’te düzenlenen sorumluluğa ek olarak Tebliğ’in 16. maddesinde “*Sorumluluk*” başlığı altında genel bir sorumluluk hükmü de düzenlenmiştir. Söz konusu hükümde m. 13’ten farklı olarak anonim şirket ve destek hizmeti alınan şirket gibi bir kısıtlamaya gidilmeden doğrudan elektronik toplantı sisteminden kaynaklanan nedenlerle hak sahipleri zarara uğradığı durumlarda bu zararın genel hükümlere göre tazmin edileceği düzenlenmektedir.

Elektronik toplantı sistemindeki aksaklık nedeniyle yönetim kurulundan çıkan karara etki edemeyen yönetim kurulu üyesi ilerleyen zamanlarda söz konusu karar nedeniyle anonim şirket zarara uğrarsa sorumluluktan kurtulamamakla birlikte Tebliğ m. 16’daki düzenlemeye dayanarak anonim şirkete veya destek hizmeti alınan şirkete rücu etme hakkına sahiptir. Elektronik toplantı sistemindeki aksaklık nedeniyle acilen alınması gereken bir yönetim kurulu kararı alınamadığı için anonim

şirketin zarara uğrama olasılığı da bulunmaktadır. Bu durumda da Tebliğ m. 16 uygulama alanı bulacaktır.

Tebliğ m. 16'daki hüküm sorumlulukların genel hükümlere göre belirleneceğini düzenlemiştir ancak genel hükümlerden kastın TTK hükümleri mi yoksa TBK hükümleri mi olduğu anlaşılamamaktadır. Kanaatimizce, elektronik toplantı sistemindeki aksaklıktan dolayı meydana gelen zarardan anonim şirket yönetim kurulu üyeleri TTK m. 553'e göre sorumluyken destek hizmeti alınan şirket ise TBK hükümlerine göre sorumludur. Zira kanaatimizce destek hizmeti alınan şirket ile anonim şirket arasında elektronik toplantı sisteminin kurulmasına ilişkin TBK hükümlerine göre yapılan bir hizmet sözleşme bulunmaktadır.

TBK m. 393/1'e göre *“işçinin işverene bağımlı olarak belirli veya belirsiz süreli olarak iş görmeyi buna karşılık işverenin de süreye veya yapılan işe göre ücret ödemeyi üstlendiği sözleşmeye”* hizmet sözleşmesi denmektedir. Buna göre elektronik toplantı sisteminin kurulmasına ve sağlıklı işlemesine ilişkin anonim şirket ile hizmet alımı yapılan şirket arasında bir hizmet sözleşmesi bulunduğu açıktır.

Hizmet alımı yapılan şirket elektronik toplantı sisteminin kurulması ve sağlıklı işlemesi için TBK m. 396/1'e göre gereken özeni göstermekle yükümlüdür. Aksi takdirde hizmet alımı yapılan şirket TBK m. 400/1'e göre kusuru ile anonim şirkete verdiği her türlü zarardan sorumlu tutulmaktadır. Bu sorumluluğun kapsamı ve ağırlığı ise söz konusu hükmün ikinci fıkrasında düzenlenmektedir. Buna göre *“sorumluluğun belirlenmesinde işin uzmanlık veya eğitim gerektirip gerektirmemesi ve işçinin işveren tarafından bilinen veya bilinmesi gereken nitelik ve özellikleri”* göz önünde bulundurularak işçinin sorumluluğunun kapsamı ve ağırlığı belirlenmektedir.

Elektronik toplantı sistemine ilişkin hizmet alımı yapılan şirketin sahip olması gereken niteliklere ilişkin Tebliğ hükümleri göz önünde bulundurulduğunda kanaatimizce hizmet alımı yapılan şirketin sorumluluğunun kapsamı geniş olmakla birlikte aynı zamanda da niteliği ağırdır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: ELEKTRONİK YÖNETİM KURULU TOPLANTISINDA ALINAN KARARLARIN HÜKÜMSÜZLÜĞÜ

I. GENEL OLARAK

Hükümsüzlüğün tanımı TBK’da ve TTK’da özel olarak düzenlenmemiştir. Tanımlama yapmak yerine kanun koyucu her iki kanunda da çeşitli hükümlerde hükümsüzlük hallerini ayrı ayrı hükme bağlamıştır²⁹⁵. Kısaca hükümsüzlük, *“gerçekleştirilen hukuki işlemlerden beklenen hukuki sonuçların doğmaması”* anlamına gelmektedir²⁹⁶. TBK’da düzenlenen hükümsüzlük hallerine göre hükümsüzlük kavramının içine giren yaptırımlar yokluk, butlan, kısmi butlan, iptal ve askıda hükümsüzlük olarak sıralanabilir.

6762 sayılı TTK’da yönetim kurulu kararlarının hükümsüzlüğüne ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamaktaydı. Buna karşılık genel kurul kararlarının butlan yaptırımına tabi olduğu haller düzenlenmemiş olmasına rağmen iptal yaptırımına hangi nitelikteki kararlarının tabi olduğuna dair düzenlemeler yer almaktaydı. Yönetim kurulu kararlarının hükümsüzlüğüne dair çıkarımlar ise 6762 sayılı TTK m. 330/2’de gösterilen şekil şartlarına aykırılık ve borçlar kanunundaki genel hükümsüzlük hallerine göre yapılmaktaydı²⁹⁷.

6102 sayılı TTK’da kanun koyucu 6762 sayılı TTK’nın aksine yönetim kurulu kararlarının hangi hallerde batıl olacağını tahdidi olmayan bir şekilde saymayı tercih etmiştir. Ancak kanun koyucu hangi hallerde yönetim kurulu kararlarının iptal

²⁹⁵ Öz, M. T./Oğuzman, M. K.: Borçlar Hukuku Genel Hükümler C. I, 17. Baskı, İstanbul 2019, s. 181.

²⁹⁶ Bahar Sayın, H.: Pay Sahibi Haklarının Korunması Kapsamında Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Butlanı, 2. Baskı, İstanbul 2017, s. 62.

²⁹⁷ Özkorkut (İptal), s. 128.

davası açılarak hükümsüz hale getirilebileceğini istisnai birkaç hüküm dışında düzenlememiştir²⁹⁸. Aynı şekilde hangi hallerde yönetim kurulu kararlarının yokluk yaptırımıyla karşılaşılabileceği de TTK’da gösterilmemiş ve yorumlaması doktrine bırakılmıştır.

Kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilen yönetim kuruluna ilişkin de özel olarak TTK’da ve Tebliğ’de düzenlemeye yer verilmemiştir. Ancak fiziki ortamda gerçekleşen yönetim kurulu toplantıları kararlarını hükümsüz kılan durumlar kısmen veya tamamen elektronik ortamda yapılan yönetim kurulu toplantılarında alınan kararlar için de uygulanma alanı bulacaktır. Bununla birlikte Tebliğ’de kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilen yönetim kuruluna özel olarak düzenlenmiş şekil şartlarının da kurul kararlarının hükümsüzlüğüne neden olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Yönetim kurulu kararlarının hükümsüzlüğünün tespiti için dava açılmasının yerine kurulun aldığı karardan dönmesi veya hükümsüz kararını değiştiren yeni bir karar alması da mümkündür. Yönetim kurulu tarafından alınan kararlar aynı toplantı sırasında veya daha sonra yapılacak olan toplantıda kaldırılabilir veya değiştirilebilir. Ancak alınan bir kararın aynı toplantıda tekrar görüşülüp kaldırılabilmesi veya değiştirilebilmesi için en azından kararın alındığı yeter sayısının sağlanması gerekmektedir²⁹⁹. Karar alan organın aldığı kararı kaldırması veya değiştirmesi hukukun genel geçer ilkelerinden biridir³⁰⁰. Bu ilkenin tek istisnası alınan karar sonucu pay sahipleri veya üçüncü kişiler lehine herhangi bir hakkın doğduğu

²⁹⁸ Üçışık, G. H.: “*Türk Hukukunda Anonim şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Sakatlığı Konusunda Getirilen Düzenlemeler*”, Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi 2011, C. 3, S. 5, s. 57.

²⁹⁹ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 376.

³⁰⁰ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 376.

durumlardır. O halde söz konusu kararlar, artık kararı alan organ tarafından geri alınamaz veya değiştirilemez³⁰¹.

Yönetim kurulu kararlarının kaldırılması veya değiştirilmesi de bir yönetim kurulu kararıdır. Bu nedenle usulüne uygun olarak toplanan bir yönetim kurulu toplantısında ancak yeni bir karar almak suretiyle daha önce alınan kararlar kaldırılabilir veya değiştirilebilir.

II. YOKLUK

Yokluk yaptırımı hukuki işlemin kurucu unsurlarının bulunmadığı durumlarda uygulanan bir hükümsüzlük halidir. Bir diğer anlatımla yokluk, bir hukuki işlemin ortaya çıkabilmesi için kanun koyucu tarafından emredici nitelikte düzenlenmiş şekli şartların yerine getirilmemesi nedeniyle hukuki işlemin hukuk dünyasında var olmamasıdır³⁰². Bir hukuki işlemin yok hükmünde olduğu herkes tarafından ileri sürülebileceği gibi açılmış herhangi bir davada def-i değil³⁰³ itiraz niteliğinde olduğu için herhangi bir taraf ileri sürmese bile hâkim tarafından kendiliğinden göz önünde bulundurulur³⁰⁴.

³⁰¹ Akdağ Güney, s. 253; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 376.

³⁰² Moroğlu, E.: Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, 9. Baskı, İstanbul 2020, s. 32.

³⁰³ Tanrıver, s. 640. Karşı görüş için bkz. Tekinalp, s. 276; Kırca, İ. (Şehirali Çelik, F. H/Manavgat, Ç.): Anonim Şirketler Hukuku Cilt 2/2 Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, 2. Baskı, Ankara 2017, s. 11.

³⁰⁴ Öz/Oğuzman (Cilt II), s. 181.

Yönetim kurulu kararlarının alındığı toplantı ister elektronik ortamda isterse fiziki ortamda yapılmış olsun yokluk yaptırımıyla hangi hallerde karşılaşıcağı ne TTK'da ne de Tebliğ'de düzenlenmiştir. Yokluk tanımını göz önünde bulundurursak yönetim kurulu toplantılarının yapılabilmesi için aranan şekli geçerlilik şartlarının var olmaması halinde yönetim kurulu toplantısında alınan kararların yok hükmünde olacağı sonucuna varabiliriz.

Yokluk kavramı ile butlan kavramı, Türk hukuk sisteminde hüküm ve sonuçlar bakımından fark yaratmadıkları düşünülerek birbirinin yerine kullanılmaktadır³⁰⁵. Ancak söz konusu iki kavram pratikte olmasa bile teoride farklı sonuçlar doğurmaktadır. Buna göre yok hükmünde bir karar yönetim kurulu toplantısının kurucu unsurları olmadığı için şeklen bile olsa geçerli değildir. Buna karşılık yönetim kurulu toplantısında alınan kararların butlanla malul olduğu durumlarda ise yönetim kurulu kararı şekli olarak vardır ama kendisinden beklenen hukuki sonuçları alındığı andan itibaren doğurmamaktadır³⁰⁶. Ancak bir yönetim kurulu toplantısında alınan karar ister yok hükmünde isterse butlanla batıl olsun her iki durum için de yönetim kurulu kararının kaldırılabilmesi için geçersizliklerinin tespit edileceği bir davanın açılması gerekmektedir³⁰⁷.

Yokluk ve butlan kavramının birbirinin yerine kullanılması nedeniyle hangi yönetim kurulu toplantısı kararlarının yok hükmünde olduğu hangi yönetim kurulu toplantısı kararlarının butlanla malul olduğu hususunda doktrinde görüş birliği bulunmamaktadır. İmregün'ün savunduğu görüşe göre yönetim kurulu toplantı çağrısının bütün yönetim kurulu üyelerine yapılmadığı durumlarda, yönetim kurulu

³⁰⁵ Moroğlu (Hükümsüzlük), s. 35; İmregün, s. 214.

³⁰⁶ Bahar Sayın, s. 63.

³⁰⁷ Pulaşlı (Şerh II), s. 1334.

yine de toplanırsa o kurulda alınan kararlar yok hükmündedir³⁰⁸. Kılıç Akyıldız da İmregün ile aynı görüşü paylaşmakta ve yönetim kurulu üyesinin müzakereye katılma yasağı bulunsa dahi yönetim kurulu toplantısına davet edilmesi gerektiğini savunmaktadır. Yönetim kurulu toplantısına bir veya daha fazla kurul üyesinin çağrılmadığı durumlarda söz konusu toplantıda alınan yönetim kurulu kararları yok hükmünde olmaktadır³⁰⁹.

İmregün, usulsüz çağrı yapılarak bütün kurul üyelerinin çağrılmadığı yönetim kurulu toplantılarında alınan kararların yok hükmünde olduğunu savunmakla birlikte usulsüz çağrıya rağmen toplanan yönetim kurulunda toplantı yeter sayısı sağlanmışsa TTK m. 390/4 hükmünde olduğu gibi yönetim kurulu toplantısına çağrılmayan yönetim kurulu üyelerinin sonradan yazılı onay verebileceğini ve böylece yok hükmünde kabul ettiği yönetim kurulu kararının geçerli olabileceğini de savunmaktadır³¹⁰. İmregün'ün bu görüşüne katılmamız mümkün değildir. Zira bahsi geçen görüşün yok hükmünde olan bir hukuki işlemin sonradan sıhhat kazanamayacağına dair genel hukuk ilkesine aykırı olduğu kanaatindeyiz.

Pulaşlı ise İmregün'ün aksine yönetim kurulu toplantılarının sadece eksik toplantı yeter sayısı ile toplanıp karar aldığı durumlarda söz konusu kararların yok hükmünde olacağı görüşünü savunmaktadır. Buna karşılık yönetim kurulu toplantı çağrısının bir veya birkaç üyeye yapılmaması, kurul üyelerinin birbirleri yerine oy kullanması ya da toplantıya bir yönetim kurulu üyesini temsilen yetkisiz birinin

³⁰⁸ İmregün (Başvuru Yolları), s. 289; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 512.

³⁰⁹ Kılıç Akyıldız, s. 2310.

³¹⁰ İmregün (Başvuru Yolları), s. 289.

katılması gibi durumlar gerçekleştiği takdirde yönetim kurulu kararları butlanla malul olmaktadır³¹¹.

Doktrinde mevcut olan kavram karmaşası nedeniyle tam olarak hangi yönetim kurulu kararının yokluk hangi yönetim kurulu kararının butlan hükümsüzlüğüne tabi olacağı belli değildir. Bu durum kısmen veya tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilecek yönetim kurulu toplantılarına özgü geçerlilik şartlarının yerine getirilmediği takdirde hangi yaptırımın uygulanacağı konusunu da tartışmalı hâle getirmektedir.

Yokluk veya butlana neden olan hükümsüzlük sebeplerine ilişkin bizim görüşümüz de İmregün’n görüşü ile aynı doğrultudadır. Buna göre TTK m. 390’da gösterilen yönetim kurulu kararlarının geçerlilik şartlarına veya TTK m. 392’de düzenlenen usul ve esaslara aykırı şekilde alınan yönetim kurulu kararları yok hükmündedir. Zira yönetim kurulu toplantısı usulüne uygun olarak toplanmadığı için söz konusu toplantıda usulüne uygun karar alınması da mümkün değildir.

TTK m. 390/1’de yer alan düzenlemeye göre yönetim kurulu toplantısının toplanma ve/veya karar yeter sayılarına ilişkin şekli şartlar yerine getirilmediği takdirde söz konusu yönetim kurulu toplantısında alınan kararlar yok hükmünde olmaktadır. Bununla birlikte TTK m. 390/1 hükmü uyarınca toplantı yeter sayısı anonim şirket esas sözleşmesi ile ağırlaştırıldığı durumlarda TTK’ya göre toplantı yeter sayısının sağlandığı buna karşılık esas sözleşmede yer alan ağırlaştırılmış nisap şartının sağlanmadığı hallerde kanaatimizce söz konusu yönetim kurulu toplantılarında alınan kararlar da yok hükmündedir.

³¹¹ Pulaşlı (şerh II), s. 1333, Akdağ Güney, s. 260.

Kısmen veya tamamen elektronik ortamda yapılacak olan yönetim kurulu toplantılarında alınan kararlar için de aynı hükümsüzlük yaptırımları geçerli olmaktadır. Ayrıca, kısmen veya tamamen elektronik ortamda yönetim kurulu toplantısı yapma imkânını esas sözleşmelerinde düzenleyen anonim şirketlerin, yönetim kurulu üyelerinin elektronik ortamdan yönetim kurulu toplantısına katılabilmeleri ve oy kullanabilmeleri için gerekli ortam ve araçları sağlaması gerekmektedir. Ancak anonim şirket elektronik ortamda yönetim kurulu toplantısı için gereken sistem ve araçları kurul üyelerine sunmadan yönetim kurulu toplantısını gerçekleştirirse toplantıya elektronik ortamdan katılmak isteyen üyenin bilgi alma ve inceleme hakkı ile yönetim kurulu toplantısına katılma hakkı engellenmiş olmaktadır. Böyle bir durumun söz konusu olduğu hallerde alınacak yönetim kurulu toplantısı kararları yok hükmünde olmaktadır.

Anonim şirket esas sözleşmesinde kısmen veya tamamen elektronik ortamda yönetim kurulu toplantısı yapılabilmesine olanak sağlanan durumlarda yönetim kurulu üyesinin elektronik ortamdan katılma talebi dikkate alınmadan tamamen fiziki ortamda gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantılarında alınan kararlar da yok hükmünde olmaktadır. Zira esas sözleşmede elektronik ortamdan toplantıya katılma hakkı yönetim kurulu üyelerine tanındıktan sonra kurulu üyesinin bu hakkını kullanması hiçbir şekilde engellenemez.

III. BUTLAN

6762 sayılı TTK'dan farklı olarak kanun koyucu 6102 sayılı TTK'da hangi yönetim kurulu kararlarının butlan yaptırımıyla hükümsüz olacağını genel kurul kararlarında yaptığı gibi hükme bağlamıştır. Tebliğ'de ise kısmen veya tamamen elektronik ortamda yapılan yönetim kurulu kararlarına ilişkin özel bir butlan durumu düzenlenmediği için yönetim kurulu toplantısı ister fiziki isterse de elektronik ortamda yapılsın alınan karar TTK m. 391'de sayılan durumlardan herhangi birine giriyorsa butlanla malul olmaktadır.

TTK m. 391'de sayılan butlan halleri dışında TBK m. 27'de düzenlenen kurala aykırı kararlar da butlan yaptırımıyla hükümsüz hâle gelmektedir³¹². Türk hukuk sistemindeki en genel butlan düzenlemesi olan TBK m. 27'ye göre kanunun emredici hükümlerine, kamu düzenine, kişilik haklarına ve ahlaka aykırı hukuki işlemler için de butlan yaptırımı söz konusu olmaktadır. Buna göre söz konusu hükümde sayılan durumlara giren herhangi bir yönetim kurulu kararı ister fiziki isterse elektronik ortamda alınmış olduğu fark etmeksizin TBK m. 27 hükmü nedeniyle hukuki geçerliliğe sahip değildir.

TTK m. 391'de yer alan hükme göre “*eşit işlem ilkesine aykırı, anonim şirket temel yapısına uymayan veya sermayenin korunması ilkesini gözetmeyen, pay sahiplerinin vazgeçilmez nitelikteki haklarını ortadan kaldıran veya sınırlayan ve diğer organların devredilemez yetkilerine ilişkin*” yönetim kurulu kararlarının butlan ile malul olduğu tespit edilmiştir. Kanun koyucu butlan yaptırımına tabi kararları saymadan önce “*özellikle*” kelimesini kullandığı için yaptığı saymanın tahdidi

³¹² Yüce, A. A.: Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Kararlarının Butlanı, 3. Baskı, Ankara 2018, s. 118.

olmadığını ve bu nedenle hükümde sayılan durumlara benzer kararların da butlan ile malul olacağı anlaşılmaktadır³¹³.

A. TTK m. 391’de Düzenlenen Butlan Halleri

1. Eşit İşlem İlkesine Aykırı Yönetim Kurulu Kararları

Anonim şirketlerin temel ilkelerinden biri olarak kabul edilen ve TTK m. 357’de düzenlenen eşit işlem ilkesi pay sahiplerinin eşit şartlarda eşit işleme tabi olacaklarının garantisi niteliğini taşımaktadır³¹⁴. TTK m. 357’nin gerekçesinde eşit işlem ilkesinin amacı, çoğunluğu elinde bulunduran tarafın anonim şirketin zorunlu organlarını keyfi yönetmesini engellemek ve esas sözleşme hükümlerinin yorumlanmasında adil bir tavır takınılmasını sağlamak şeklinde belirtilmiştir³¹⁵.

Eşit işlem ilkesine aykırı bir yönetim kurulu kararından bahsedebilmemiz için pay sahibinin durumuna ilişkin bir yönetim kurulu kararının pay sahipleri arasında farklılık yaratmış olması ve farklılık yaratılan konu hususunda yönetim kurulunun takdir yetkisini keyfi olarak kullanmış olması gerekmektedir³¹⁶. Söz konusu iki şartın bir arada olduğu yönetim kurulu kararları eşit işlem ilkesine aykırı olmaktadır ve bu şekilde alınan kararların butlanının mahkemeye tespit ettirilmesi gerekmektedir.

³¹³ Akdağ Güney, s. 159; Sayın, s. 93; Yüce, s. 116.

³¹⁴ Gürbüz, İ. N.: Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Bakımında Eşit İşlem İlkesi (Danışman: Prof. Dr. Fatih Bilgili), Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi (Kabul Yılı: 2019), s. 3; Yıldız, Ş.: Anonim Ortaklıkta Pay Sahipleri Açısından Eşit İşlem İlkesi, Ankara 2004, s. 26.

³¹⁵ Akdağ Güney, N.: “Anonim Şirketlerde Eşitlik İlkesi”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2014, C. XVIII, S. 3-4, s. 121; Pulaşlı (Şerh II), s. 1338; Nomer Ertan, N. F.: “Anonim Ortaklıkta Eşit Davranma (Eşit İşlem) İlkesi”, Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Armağan, İstanbul 1998, s. 472.

³¹⁶ Bahar Sayın, s. 102; Yüce, s. 146; Akdağ Güney (Eşit İşlem), s. 129.

Eşit işlem ilkesine aykırı bir yönetim kurulu kararının varlığından söz edebilmek için kanun koyucunun eşit işlem ile neyi kastettiğinin anlaşılması gerekmektedir. Eşitlik mutlak ve nisbî olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Mutlak eşitliğin söz konusu olduğu hallerde konu ve/veya şartlar ne olursa olsun bütün pay sahiplerinin eşit muamele görmesi gerekmektedir³¹⁷. Nisbî eşitliğin söz konusu olduğu hallerde ise konu ve/veya şartlar göz önünde bulundurularak sonucun bütün pay sahipleri için eşit olmasının sağlanması gerekmektedir³¹⁸.

TTK'da genel olarak nisbî eşitlik geçerli olmakla birlikte mutlak eşitliğin söz konusu olduğu hükümler de mevcuttur. Örneğin pay sahibinin inceleme hakkı, bilgi alma hakkı, oy kullanma hakkı, sorumluluk davası açma hakkı vb. haklarında mutlak eşitlik ilkesi geçerlidir³¹⁹.

2. Anonim Şirketin Temel Yapısına Uymayan veya Sermayenin Korunması İlkesini Gözetmeyen Yönetim Kurulu Kararları

Anonim şirketin temel yapısına aykırı olan kararlardan kasıt TTK hükümlerinde açıkça belirtilmese de doktrinde konuya ilişkin görüşler bulunmaktadır. Buna göre anonim şirketin tanımına, organsal yapısına veya pay sahiplerinin hakları ve borçları düzenine uygun olmayan kararların anonim şirketin temel yapısına aykırı olduğu kabul edilmektedir³²⁰.

³¹⁷ Sayın, s. 101; Yüce, s. 143; Paşlı, s. 125; Yıldız (Eşit İşlem), s. 33.

³¹⁸ Sayın, s. 101; Yüce, s. 143; Paşlı, s. 125; Yıldız (Eşit İşlem), s. 35.

³¹⁹ Tekinalp, s. 274; Yıldız (Eşit İşlem), s. 76; Gürbüz, s. 30.

³²⁰ Pulaşlı (Şerh II), s. 1341; Yüce, s. 150; Bahar Sayın, s. 127.

Anonim şirket sermayesinin korunması ilkesinin kapsamına anonim şirketin sadece sermayesinin mi yoksa tüm malvarlığının girdiği konusunda doktrinde farklı görüşler mevcuttur. Her ne kadar kanun koyucu TTK hükümlerini kaleme alırken özellikle sermayeyi korumayı amaçlamış³²¹ olsa da doktrinde hâkim olan görüş ilkenin kapsamına anonim şirketin bütün malvarlığının dahil olduğunu kabul etmektedir³²².

Sermayenin korunması ilkesine aykırı olarak itibari değerinin altında yeni pay ihraç edilmesine ilişkin genel kurula sunulan yönetim kurulu teklifi butlan yaptırımına tabidir³²³. Yine yönetim kurulunun finansal tabloların ve faaliyet raporlarının incelenmeden kaldırılmasına karar vermesi de butlan ile maluldur³²⁴. Ayrıca pay sahibi olmamasına rağmen yönetim kurulu üyelerine kâr payı avansı dağıtılmasına ilişkin yönetim kurulu kararlarının da butlan yaptırımına tabi olduğu kabul edilmektedir³²⁵.

TTK m. 379 ila 389 arasında düzenlenen şirketin kendi paylarını iktisap etme ve rehin alma yasağı, TTK m. 358 hükmü gereğince şirkete borçlanma yasağı gibi düzenlemeler anonim şirket sermayesinin korunmasına ilişkindir. Söz konusu yasaklara aykırı olarak alınan bir yönetim kurulu toplantısı kararı hem TTK m. 391/1-b bendinde düzenlenen sermayenin korunması ilkesine aykırı olması nedeniyle

³²¹ TTK m. 391 gerekçesi.

³²² Şehirali Çelik (Kırca/Manavgat), s. 130; Teoman, Ö.: “*Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nın Anonim Ortaklık Yönetim Kuruluna İlişkin Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi*”, Tüm Makalelerim C. III: 2002-2010, İstanbul 2010, s. 260; Tekinalp, Ü.: “*Anonim Ortaklıkta Sermayenin Korunması İlkesi*”, Prof. Dr. Rona Serozan’ Armağan, İstanbul 2010, s. 1698.

³²³ Pulaşlı (Şerh II), s. 1344; Sayın, s. 135.

³²⁴ Bahtiyar, s. 228.

³²⁵ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 519.

hem de TTK m. 340'ta düzenlenen emredici hükümler ilkesi nedeniyle butlan yaptırımına tabidir.

3. Pay Sahiplerinin Vazgeçilmez Nitelikteki Haklarını İhlal Eden ve/veya Bu Hakların Kullanılmasını Kısıtlayan ya da Güçleştiren Yönetim Kurulu Kararları

Pay sahiplerinin bireysel/vazgeçilmez nitelikteki hakları kendileri istese bile vazgeçemedikleri, pay sahibine kanun tarafından tanınmış ve yine kanunla sınırlandırılması gereken haklar olarak açıklanmaktadır³²⁶.

Pay sahibinin vazgeçilemez ve ondan alınamaz niteliğine sahip olan hakları arasında genel kurul kararlarının butlanının tespiti veya iptal ettirilmesi için dava açma hakkı, genel kurula katılma ve öneride bulunma hakkı, TTK m. 437'ye göre anonim şirket faaliyetleri hakkında bilgi alma ve inceleme hakkı, kâr payı alma hakkı³²⁷, TTK m. 438'de düzenlenen özel denetim talep etme hakkı veya yöneticilere karşı sorumluluk davası açma hakkı gösterilebilmektedir³²⁸. Söz konusu bu hakların doktrinde pay sahiplerinin vazgeçilemez ve ondan alınamaz nitelikteki hakları olarak değerlendirilmesi pay sahibinin şirkete üye olabilmek için anonim şirket sermayesine

³²⁶ Bahar Sayın, s. 173; Yüce, s. 155.

³²⁷ Kâr payı alma hakkının sınırlarına ilişkin bkz. Yanlı, V.: “Yeni Ticaret Kanunu ve Anonim Şirketlerde Kâr Payı Dağıtımı”, BATİDER 2014, C. 30, S. 1, s. 23. Ayrıca, kâr payının esas sözleşmede düzenlenecek bir hüküm ile kazanılmış hak olarak kabul edilebileceğine ilişkin bkz. Tekinalp, s. 354; Gürbüz Usluel, A.E.: Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Kâr Payı Hakkı, Ankara 2016, s. 105.

³²⁸ Pulaşlı (Şerh II), s. 1345.

yaptığı yatırımı ve yatırımdan beklediği faydayı koruyucu nitelikte olmalarından kaynaklanmaktadır³²⁹.

Eşit işlem ilkesi yukarıda³³⁰ da açıkladığımız üzere TTK’da genel olarak nisbî eşitlik başka bir deyişle sermayeye katılma oranına göre uygulanmasına rağmen pay sahibinin vazgeçilemez nitelikteki hakları eşit işlem ilkesinin mutlak eşitlik olarak uygulandığı yerlerden biridir³³¹. Buna göre pay sahibinin oy hakkı dışında kalan vazgeçilmez nitelikteki haklarının kullanılmasında sermayeye katılma oranı ilkesi uygulanma alanı bulmamaktadır³³².

4. Diğer Organların Devredilemez Yetkilerine Giren Konulardaki Yönetim Kurulu Kararları

6762 sayılı TTK’dan farklı olarak 6102 sayılı TTK’da hem yönetim kurulunun hem de genel kurulun devredilemez nitelikteki yetkileri kanun koyucu tarafından ayrı ayrı hüküm altına alınmıştır. TTK m. 391/1-d bendinde düzenlenen bu hüküm ile kanun koyucu tarafından organlar arası işlev ayrımı ilkesinin korunması amaçlanmaktadır³³³.

TTK m. 408’te sayılan *“esas sözleşmenin değiştirilmesi, yönetim kurulu üyelerinin seçimi, süreleri, ücretleri ile huzur hakkı, ikramiye ve prim gibi haklarının belirlenmesi, ibraları hakkında karar verilmesi ve görevden alınmaları, kanunda*

³²⁹ Tekinalp, s. 275.

³³⁰ Ayrıntılı bilgi için bkz. Dördüncü Bölüm, III, A, 1.

³³¹ Bahar Sayın, s. 101.

³³² Bahar Sayın, s. 173.

³³³ Pulaşlı (Şerh II), s. 1346; Yüce, s. 158.

öngörülen istisnalar dışında denetçinin seçimi ile görevden alınması, önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı, kanunda öngörülen istisnalar dışında anonim şirketin feshi, finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, yıllık kâr üzerinde tasarrufa, kâr payları ile kazanç paylarının belirlenmesine, yedek akçenin sermayeye veya dağıtılacak kâra katılması dahil kullanılmasına dair kararların alınması” şeklindeki yetkiler münhasıran genel kurula ait yetkilerdir ve ne esas sözleşmeyle ne de yönetim kurulu iç yönergesiyle yönetim kuruluna devredilebilmektedir.

TTK m. 408’de düzenlenen genel kurulun münhasır yetkilerine ilişkin yönetim kurulunun aldığı kararlar butlan yaptırımına tabidir. TTK m. 391/1-d bendinde yer alan hüküm devredilemez hakların tümünden devredildiği hallerde uygulandığı gibi münferiden devredildiği hallerde de kendine uygulanma alanı bulmaktadır³³⁴.

B. Elektronik Yönetim Kurulu Toplantısı Kararlarının Butlanının Tespiti

Tebliğ’de kısmen veya tamamen elektronik ortamda yapılan yönetim kurulu toplantılarında alınan kararların butlanına ilişkin özel bir düzenleme yer almamaktadır. Bu nedenle TTK’daki fiziki ortamda yapılan yönetim kurulu toplantıları için belirlenen butlana ilişkin hükümler elektronik yönetim kurulları bakımından da uygulanmaktadır.

³³⁴ TTK m. 391 gerekçe.

Yok hükmünde olan veya butlanla malul olan bütün yönetim kurulu kararlarının ortadan kaldırılması ya kararı alan yönetim kurulunun usulüne uygun başka bir karar alarak hükümsüz kararından dönmesiyle ya da gerekçede de belirtildiği üzere söz konusu yönetim kurulu kararının butlan veya yok hükmünde olduğunun mahkemeden tespitinin istenmesi şeklinde gerçekleşebilmektedir³³⁵.

TTK m. 391’de batıl yönetim kurulu kararlarının tespitinin mahkemeden istenebileceği düzenlenmekle birlikte bu isteği kimin yapacağına dair ne TTK’da ne de gerekçede herhangi bir açıklama yer almamaktadır. Doktrindeki bir görüşe göre batıl yönetim kurulu kararlarının tespitine ilişkin her pay sahibinin dava açabilme hakkı bulunmaktadır³³⁶. Buna karşılık diğer bir görüşe göre ise sadece anonim şirket pay sahipleri değil batıl yönetim kurulu kararı ile ilgisi olan herkesin söz konusu kararın butlanının tespitini mahkemeden talep edebilmesi mümkündür³³⁷.

Butlanla malul veya yok hükmünde olan yönetim kurulu kararlarının tespitinin mahkemeden istenebilmesi için belirli bir hak düşürücü süre veya zamanaşımı süresi yoktur. Başka bir deyişle tespit davası açmaya yetkili hak sahibi bunu istediği her zaman yapabilme hakkına sahiptir. Ancak üzerinden uzun süre geçtikten sonra dürüstlük kuralına aykırı bir şekilde yönetim kurulu kararının yok hükmünde veya butlanla malul olduğunun tespiti istenirse bu durumda mahkemenin söz konusu talebi reddetmesi gerektiği görüşü doktrinde ağırlıktadır³³⁸.

Tespit davası, anonim şirket yönetim kurulu kararının hükümsüzlüğüne dair olduğu için yönetim kurulu üyelerine karşı açılmaz. Zira hükümsüzlüğü iddia edilen

³³⁵ TTK m. 391 gerekçe.

³³⁶ Pulaşlı (Şerh II), s. 1335.

³³⁷ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 379.

³³⁸ Pulaşlı (Şerh II), s. 1335; Bahar Sayın, s. 336.

kurul kararı olduğu ve yönetim kurulu anonim şirketten bağımsız bir kişiliğı haiz olmadığı için tespit davası anonim şirkete karşı ve şirketin esas sözleşmesinde belirtilen şirketin idare merkezinin bulunduğı yer asliye ticaret mahkemesinde açılmalıdır³³⁹.

V. İPTAL

A. Genel Olarak

Elektronik veya fiziki ortamda yapıldığı fark etmeksizin yönetim kurulu toplantısında alınan kararlar yok hükmünde veya butlanla malul olmadığı halde söz konusu kararların kanun hükümlerine, anonim şirket esas sözleşmesine veya dürüstlük kurallarına aykırı olması da mümkündür³⁴⁰. Böyle durumlarda yönetim kurulu kararlarının iptalinin mahkemeden talep edilebilmesi hukukun doğasına uygun bir düzenleme olur.

Yönetim kurulu toplantısı sonucunda alınan kararların iptalinin mahkemeden talep edilebilmesi hukukun doğasına uygun olmakla birlikte bazı istisnai hükümler dışında yönetim kurulu kararlarının iptalinin talep edilebileceğine ilişkin genel bir düzenleme kanun koyucu tarafından ne 6762 sayılı TTK’da ne de 6102 sayılı TTK’da hükme bağlanmıştır. Ayrıca TTK’nın gerekçesinde de kanun koyucu açıkça yönetim kurulu kararlarının iptal edilemeyeceğini açıklamıştır³⁴¹.

³³⁹ Bahar Sayın, s. 325.

³⁴⁰ Özkorkut (İptal), s. 95.

³⁴¹ TTK m. 391 gerekçe.

B. 6762 Sayılı TTK Dönemi

6762 sayılı TTK'nın uygulandığı dönemde doktrinde hakim olan görüşe göre yönetim kurulu kararlarının iptal edilebilmesi imkânının kanunda tanınması hâkime anonim şirket yönetim kurulu kararlarına yerindelik denetimi yapma yetkisi verilmesi tehlikesini doğurmaktadır³⁴² ve bu nedenle yönetim kurulu kararlarının iptal edilebilmesine ilişkin bir hükmün kanunda yer almaması daha uygundur. Bu görüşü savunanların bir diğer savı ise yönetim kurulu üyelerine sorumluluk davası açılabilmesi imkânının kanunda düzenlenmiş olmasıdır³⁴³. Bu görüşe karşılık Çamoğlu, yönetim kurulu üyelerine karşı açılacak sorumluluk davasının menfaat dengesini sağlamadığını ve yönetim kurulu kararlarına karşı iptal davası açılabilmesi imkânının TTK'da düzenlenmesi gerektiğini savunmaktaydı³⁴⁴.

C. 6102 Sayılı TTK Dönemi

6762 sayılı TTK döneminde doktrinde yönetim kurulu kararlarının iptaline ilişkin birçok görüş ayrılığı bulunmasına rağmen TTK'da da kanun koyucunun yönetim kurulu kararlarının iptalini düzenlememiş olması artık susma veya unutma değil bilinçli bir izin vermeme olarak yorumlanmalıdır³⁴⁵. Bununla birlikte kanun koyucu TTK'nın iki hükmünde yönetim kurulu kararlarının iptal edilebileceğini düzenlemiştir. Bu iki istisna hükmünde düzenlenen yetkilerin esas olarak genel kurula

³⁴² Yüce, s. 85; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 522; Özkorkut (İptal), s. 123; İmregün, s. 215.

³⁴³ Yüce, s. 85; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 522; Özkorkut (İptal), s. 123; İmregün, s. 215.

³⁴⁴ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 380.

³⁴⁵ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 523.

ait olduğu ancak söz konusu yetkilerin yönetim kuruluna devredildiği durumlarda iptal edilebilme özelliklerinin de devredildiğine dikkat edilmesi gerekmektedir.

1. Kayıtlı Sermaye Sistemi İstisnası

6762 sayılı TTK döneminde kayıtlı sermaye sistemini benimseme imkânı sadece halka açık anonim şirketler için mümkünken 6102 sayılı TTK ile halka açık olsun ya da olmasın bütün anonim şirketlerin kayıtlı sermaye sistemini kullanabileceği düzenlenmiştir. Buna göre halka açık anonim şirketler için 6362 sayılı SPKn'nın 18. maddesi uygulanırken halka açık olmayan anonim şirket içinse TTK m. 460/5 hükmü uygulanma alanı bulmaktadır.

SPKn m. 18/6'da yer alan düzenlemeye göre söz konusu maddedeki hususlara ilişkin alınan yönetim kurulu kararları TTK'nın genel kurul kararlarının iptali hükümlerine göre iptal ettirilebilir. Yönetim kurulunun SPKn m. 18'e göre alabileceği ve iptalinin istenebileceği kararlar; kayıtlı sermaye tavanına kadar sermayeyi artırmak, yeni pay çıkarmak, pay sahiplerinin yeni pay alma haklarını sınırlandırmak, imtiyazlı veya nominal değerin üzerinde ya da altında pay çıkarmak şeklinde sıralanabilir³⁴⁶.

TTK m. 460/5'te yer alan hükme göre kayıtlı sermaye sisteminin uygulandığı halka açık olmayan anonim şirketler için de yönetim kurulu kararlarına karşı pay sahipleri ve yönetim kurulu üyelerinin iptal davası açabilme imkânları

³⁴⁶ Yüce, s. 90.

bulunmaktadır. Buna göre TTK m. 445'te sayılan genel kurul kararlarının iptal nedenleri mevcut olduğu takdirde yönetim kurulunun aldığı kararların da iptali istenebilmektedir. Esas olarak sermaye artırımını genel kurulun yetki alanında olduğu için kanun koyucu, yönetim kurulu kararı ile sermaye artırımını yapılmış olsa bile söz konusu kararın iptaline ilişkin usulü kıyas yoluyla düzenlemiştir. TTK m. 460/5'te yer alan hükme göre yönetim kurulu kararına karşı açılacak iptal davasında TTK m. 448 ilâ m. 451 hükümleri kıyasen uygulanacaktır.

Yönetim kurulunun aldığı karara karşı açılacak olan iptal davasında görevli ve yetkili mahkeme esas sözleşmede gösterilen şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesidir. TTK m. 1521'de yer alan düzenlemeye göre de iptal davasında uygulanacak yargılama usulü basit yargılama usulüdür.

Genel kurul kararlarına karşı iptal davasının TTK m. 448/2'ye göre üç aylık hak düşürücü süre içinde açılması gerekirken³⁴⁷ kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kurulu kararına karşı açılacak iptal davasındaki hak düşürücü süre kararın ilanı tarihinden itibaren bir aydır. Hak düşürücü süreler arasında bu şekilde bir farklılığın düzenlenmiş olmasının nedeni kayıtlı sermaye sisteminde hızlı karar alınması ve uygulanması gerekliliğine dayanmaktadır³⁴⁸. İptal davasının açılabilmesi için hak düşürücü süreler dışında yönetim kurulunun kararının iptaline ilişkin usulde genel kurul kararlarının iptaline ilişkin usulden ayrılan herhangi bir nokta bulunmamaktadır.

³⁴⁷ Moroğlu (Hükümsüzlük), s. 295, Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat), s. 213.

³⁴⁸ Aytaç, Z.: “*Kayıtlı Sermayeli Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Kararlarının İptali Sorunu*”, Prof. Dr. Ernst E. Hirsch'in Hatırasına Armağan, Ankara 1986, s. 288.

Yönetim kurulunun kayıtlı sermaye sisteminde aldığı kararın iptali davası sırasında anonim şirketin zarara uğramasını engellemek amacıyla mahkeme kendisinin karar vereceği nitelikte ve miktarda bir teminat belirleyebilir³⁴⁹. TTK m. 448/2'nin ikinci cümlesine göre genel kurul kararlarına karşı iptal davası duruşması üç aylık hak düşürücü süre bitmeden yapılamaz. Kanımızca aynı hüküm yönetim kurulu kararına karşı açılacak iptal davasında da bir aylık hak düşürücü süre olarak uygulanma alanı bulabilecektir³⁵⁰.

TTK m. 449'da genel kurul kararlarının iptali istendiği takdirde mahkeme yönetim kurulu üyelerinin görüşleri alarak söz konusu kararın yürütülmesinin geriye bırakılmasına karar verebilir³⁵¹. TTK m. 460/5'teki kıyas hükmüne uygun olarak bu düzenlemenin de yönetim kurulu kararlarının iptali davasında uygulanabileceği görüşünü taşımaktayız. Ancak yönetim kurulunda yer alan bütün üyelerin mi görüşü alınacak yoksa sadece iptali istenen karar için olumsuz oy kullanan üyelerin mi görüşü alınacak hususu açık değildir. Kanaatimizce, olumlu veya olumsuz oy verdiği fark etmeksizin görüş bildirmek isteyen bütün yönetim kurulu üyelerinin görüşlerini mahkemeye bildirmesinde herhangi bir sakınca yoktur. Zira alınan karara katılıp katılmadığına bakılmaksızın bütün kurul üyelerinin özen yükümlülüğü yönetim kurulu kararı alındıktan sonra da devam etmektedir.

Yönetim kurulu TTK m. 448/1'deki düzenlemeye uygun olarak kendi kararına karşı iptal davası açıldığını ve duruşma gününü usulüne uygun olarak ilan etmek ve varsa şirketin internet sitesine koymakla yükümlüdür³⁵². Aynı şekilde

³⁴⁹ Moroğlu (Hükümsüzlük), s. 304.

³⁵⁰ Moroğlu (Hükümsüzlük), s. 307; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 246.

³⁵¹ Moroğlu (Hükümsüzlük), s. 317; Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 241.

³⁵² Moroğlu (Hükümsüzlük), s. 310.

mahkemenin iptal davasına ilişkin verdiği kararın kesinleşmesinden sonra yönetim kurulu TTK m. 450'ye göre derhal mahkeme kararının bir suretini ticaret siciline tescil ettirmekle ve varsa şirketin internet sitesine koymakla da yükümlüdür³⁵³.

TTK m. 451 hükmünün kıyasen uygulanmasına göre yönetim kurulu kararına karşı kötü niyetle açılan iptal davaları sonucunda anonim şirket zarara uğradığı takdirde davacıların tazminat yükümlülüğü söz konusu olmaktadır³⁵⁴.

Kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kurulunun aldığı karara karşı TTK m. 460'a göre iptal davasını açmaya yetkili kişiler pay sahipleri ve yönetim kurulu üyeleridir. İptal davasının kime karşı açılacağına ilişkin kanunda hüküm bulunmamakla birlikte kararı alan yönetim kurulunun anonim şirketin zorunlu organı olması sıfatıyla tüzel kişiliği bulunmamaktadır ve bu nedenle iptal davası kanaatimizce doğrudan anonim şirket tüzel kişiliğine yöneltilmelidir.

2. TTK m. 192 İstisnası

TTK m. 192'de yer alan hükme göre TTK 134 ilâ 190. maddeleri arasında düzenlenen ve ticaret şirketlerinin bölünme, birleşme ve tür değiştirmelerine dair hükümlere aykırı durumların söz konusu olduğu hallerde genel kurulun almış olduğu karara karşı iptal davası açılabilir. Buna göre birleşme, bölünme veya tür değiştirme kararına olumlu oy vermemiş ve bu durumu tutanağa geçirtmiş pay sahipleri, iptali istenecek genel kurul kararının Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi (TTSG)'nde ilanından

³⁵³ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 262.

³⁵⁴ Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat), s. 263.

itibaren iki ay içinde söz konusu kararın iptali için mahkemeye başvurabilir. Bununla birlikte kararın ilan edilmesinin gerekmediği hallerde ise iptal davası açma süresi tescil tarihinden itibaren başlar.

TTK m. 192/2’de ise birleşme, bölünme ve tür değiştirme kararının yönetim kurulu tarafından alındığı takdirde de pay sahiplerinin iptal davası açabileceği düzenlenmiştir. Ancak bu durumda birinci fıkra hükmünde aranan pay sahibinin olumsuz oy verip bunu tutanağa geçirtmiş olması şartı doğal olarak aranmamaktadır.

TTK m. 192/2 hükmüne dayanarak yönetim kurulu kararının iptal edilmesi için kurul üyelerinin dava açıp açamayacağı hususu kanunda düzenlenmemiştir. Yönetim kurulu üyelerinin özen yükümlülüğünden dolayı kurul üyelerinin de TTK m. 192/2 istinaden iptal davası açabilmesinin mümkün olduğu görüşünü taşımaktayız. Bu durumda da yönetim kurulu üyesinin iptal davası açabilmesi için ister toplantı usulünde isterse önerinin elden dolaştırılması usulünde olsun karara olumsuz oy vermesi gerekip gerekmediği hususu kanunda açık değildir. Kanaatimizce yönetim kurulu üyelerinin özen yükümlülüğü yönetim kurulu kararları alındıktan sonra da devam ettiği için iptal davası açabilmesi bakımından yönetim kurulu üyesinin olumsuz oy verip bunu toplantı tutanağına geçirtme şartı aranmamalıdır. Diğer bir deyişle, olumlu veya olumsuz oy verdiği bakılmaksızın bütün yönetim kurulu üyelerinin TTK m. 192/2 hükmüne istinaden iptal davası açma hakkı bulunmaktadır.

TTK m. 448/2’de genel kurul kararlarına karşı açılacak iptal davaları için üç aylık bir süre belirlenmişken TTK m. 192/1’de yine bir genel kurul kararı olan birleşme, bölünme ve tür değiştirme kararlarının iptali için iki aylık süre belirlenmiş

olması doktrinde eleştirilmektedir³⁵⁵. Bununla birlikte birleşme, bölünme veya tür değiştirme kararları yönetim kurulu tarafından alındığı durumlarda da iptal davası açılabilmesi için hak düşürücü süre yine iki aydır.

Yönetim kurulunun verdiği birleşme, bölünme veya tür değiştirme kararlarında TTK m. 192/3'e göre herhangi bir eksiklik varsa mahkeme eksikliğin giderilmesi için makul bir süre verir. Söz konusu makul süre içinde eksiklik giderilmezse mahkeme yönetim kurulu kararını iptal eder ve gereken önlemleri alır.

TTK m. 193/1'e göre birleşme, bölünme veya tür değiştirme işlemlerine herhangi bir şekilde katılan her kişi şirketlere, ortaklara ve alacaklılara kusurları ile verdikleri zararlardan dolayı sorumludurlar. Birleşme, bölünme veya tür değiştirme kararları yönetim kurulu tarafından alındığı hallerde olumsuz oy kullanan üye TTK m. 193/1 hükmüne istinaden sorumlu olmasa bile özen yükümlülüğü gereği sorumluluğu devam etmektedir.

Son olarak TTK m. 194/1'de ticaret şirketinin bir ticari işletme ile birleşmesine ilişkin hükümler düzenlenmektedir. Söz konusu hükme göre TTK m. 191 ilâ m. 193 hükümleri bir ticaret şirketinin bir ticari işletme ile birleştiği durumlar için kıyasen uygulanmaktadır. TTK m. 192/2 hükmü kıyasen uygulanabileceği için yönetim kurulu anonim şirketin bir ticari işletme ile birleşmesine karar verebilir. Bu nedenle söz konusu karara ilişkin de iptal davası açılabilmesi mümkündür ve iptal davasına ilişkin yukarıda yaptığımız açıklamalar aynen geçerlidir.

³⁵⁵ Moroğlu (Hükümsüzlük), s. 297; Kendigelen, s. 170.

SONUÇ

Çağımızda küreselleşmenin ve iletişim teknolojinin ilerlemesinden ticaret hayatı ve dolayısıyla şirketler hukuku da etkilenmiştir. Buna paralel olarak TTK'da elektronik kurullar hakkında düzenlemelere yer verilmiştir. Çalışmamızın esas konusunu ise TTK m. 1527/1'de düzenlenen ve anonim şirket yönetim kurulu toplantılarının kısmen veya tamamen elektronik ortamda yapılabilmesine olanak tanıyan düzenleme oluşturmaktadır.

Elektronik yönetim kuruluna ilişkin TTK'da m. 1527 dışında başka bir hüküm yer almamakla birlikte kapsamlı düzenlemeler Ticaret Bakanlığına çıkarılan Ticaret Şirketlerinde Anonim Şirket Genel Kurulları Dışında Elektronik Ortamda Yapılacak Kurullar Hakkında Tebliğ'de yer almaktadır. Adı geçen Tebliğ'de de yer almayan durumlar söz konusu olduğunda ise fiziki ortamda yapılan yönetim kurulu toplantılara ilişkin düzenlemeleri içeren TTK m. 390 hükümleri kıyasen uygulama alanı bulmaktadır.

Anonim şirketin esas sözleşmesinde düzenlenmiş olması kaydıyla yönetim kurulu toplantıları kısmen veya tamamen elektronik ortamda yapılabilir. Kısmen veya tamamen elektronik ortamda yönetim kurulu toplantısı yapılabilmesi için anonim şirket esas sözleşmesinde hüküm bulunması şartının iletişim teknolojisinin günümüzde geldiği nokta düşünüldüğünde kaldırılması gerektiği kanaatini taşımaktayız. Buna göre elektronik yönetim kurulu toplantıları TTK'da istisna değil fiziki ortam toplantıları gibi genel nitelik arz etmelidir.

Anonim şirketlerde elektronik yönetim kurulu yapılabilmesi için esas sözleşmede yer alması gereken düzenlemenin bir örneği Tebliğ m. 6'da hükme

bağlanmıştır. Söz konusu düzenleme aynen esas sözleşmeye geçirilebileceği gibi aynı anlama gelen benzer bir metnin de kullanılabilmesi mümkündür. Esas sözleşmesindeki düzenlemeyle elektronik yönetim kuruluna izin veren anonim şirketler yönetim kurulu üyesinin kullanacağı araçları sağlamakla ve gerekli teknik alt yapıyı kurmakla yükümlüdür. Elektronik ortam üzerinden toplantıya katılmak isteyen yönetim kurulu üyesi bu isteklerini ve kayıtlı elektronik posta adreslerini toplantıdan en az bir gün önce anonim şirkete bildirmekle yükümlüdür.

Elektronik ortamda yapılacak yönetim kurulu toplantısına çağrı ve çağrının usulüne ilişkin fiziki ortamda gerçekleştirilen toplantılarda olduğu gibi kanun koyucu herhangi bir düzenlemeye gitmemiştir. Bu durumda esas sözleşmede veya yönetim kurulu iç yönergesinde toplantı çağrısı ile çağrının usulüne ilişkin esaslar belirlenebilir. Anonim şirket böyle bir belirlemeye gitmediği takdirde yönetim kurulu toplantısı çağrısı bütün kurul üyelerine dürüstlük kurallarına uygun usul ve zamanda yapılmalıdır.

Elektronik yönetim kurulu toplantı sistemi toplantı saatinden en az bir saat öncesinde yönetim kurulu üyelerinin kullanabileceği şekilde açık ve hazır halde bulunmalıdır. Yönetim kurulu toplantısı boyunca da elektronik toplantı sisteminin düzgün çalışmasının kontrolü toplantıyı yöneten kişinin sorumluluğundadır. Toplantıda müzakere edilecek konulara ilişkin elektronik ortamdan katılan yönetim kurulu üyeleri sesli veya yazılı olarak görüş ve fikirlerini beyan edebilirler. Ne TTK’da ne de Tebliğ’de toplantıya elektronik ortamdan katılan üyenin görüş ve fikirlerini sözlü iletiyorsa süre kısıtlaması, yazılı iletiyorsa karakter kısıtlaması getirilmemiştir. Böyle bir kısıtlamanın getirilmemiş olması da yönetim kurulu

kararlarının kurul üyeleri tarafından yeteri kadar müzakere edilebilmesini sağlamak açısından yerinde bir düzenlemedir.

Elektronik yönetim kurulu toplantısında müzakere edilen konu hakkında oylamaya geçildiği toplantıyı idare eden kişi tarafından bütün üyelere bildirilir. Elektronik ortamdan toplantıya katılan üyeler toplantı sistemi üzerinden oylarını kullanırlar. Elektronik yönetim kurulu toplantısının toplantı ve karar yeter sayısına ilişkin TTK m. 390/1 ikinci cümlesinde açık hüküm yer almaktadır. Buna göre fiziki ortamda gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantıları için aranan toplantı ve karar yeter sayıları elektronik ortamda gerçekleştirilen yönetim kurulu toplantıları için de aranmaktadır. Buna göre elektronik yönetim kurulu üye sayısının çoğunluğu ile toplanır ve toplantıya katılan üyelerin çoğunluğu ile de yönetim kurulu toplantısı kararı alınır. Oyların eşit çıkması halinde oylanana konu bir sonra fiziki veya elektronik ortamdaki toplantıya bırakılır ve yine oylar arasında eşitlik olursa söz konusu öneri reddedilmiş sayılır.

Elektronik yönetim kurulu toplantısına kurul üyesi bizzat katılmalı ve başka herhangi bir üye yerine de oy kullanmamalıdır. Kaldı ki Tebliğ’de elektronik toplantı sistemine kurul üyelerinin ancak kendileri adına olan kayıtlı elektronik posta hesabı ile girebilecekleri düzenlenmiştir. Ayrıca toplantı sırasında kullandıkları oyları da kurul üyeleri yine kendilerine ait güvenli elektronik imza ile imzalamaları gerekmektedir. Bu durumda da herhangi bir kurul üyesinin veya üçüncü bir kişinin yönetim kurulu üyesi yerine elektronik yönetim kurulu toplantısına katılması ve öneriyi oylaması mümkün değildir.

Elektronik ortamda yapılan yönetim kurulu toplantısı sonrasında alınan kararlar elektronik toplantı sistemi üzerinde kurul üyelerinin her zaman ulaşabileceği şekilde arşivlenmekle birlikte yönetim kuruluna ait bütün kararların aynı yerde toplanması daha pratik olacağından söz konusu kararların karar defterine de geçirilmesinin daha uygun olacağı kanaatindeyiz. Elektronik toplantı sistemi hem yönetim kurulunun toplanması için ortam sağlarken hem de yönetim kurulunun işlerine ilişkin bilgi ve belgelerin saklandığı arşiv görevini de üstlenmektedir.

Elektronik toplantı sistemini anonim şirketler kendileri kurabilecekleri gibi hizmet alımı yapmak suretiyle üçüncü bir şirkete de kurdurabilir. Her iki durumda da elektronik toplantı sisteminin düzgün işlemesi ve yüksek bilgi güvenlik sistemine sahip olması önemlidir. Anonim şirketin kendi kurduğu elektronik toplantı sisteminin Tebliğ’de aranan şartları haiz olduğu bir teknik raporla belgelenmeli ve söz konusu rapor ticaret siciline tescil ve ilan edilmelidir. Aynı şekilde hizmet alımı yapılan şirket de elektronik toplantı sistemine ilişkin teknik rapor hakkında Ticaret Bakanlığı’nın uygun görüşünü aldıktan sonra söz konusu raporu ticaret siciline tescil ve ilan ettirmekle yükümlüdür. Tebliğ’de düzenlenen bu kapsamlı yükümlülükler nedeniyle anonim şirket elektronik yönetim kurulu toplantılarının ülkemizde yaygınlaşmasının zaman alacağı görüşünü taşımaktayız.

Anonim şirketin kendi kurduğu elektronik toplantı sisteminde meydana gelen herhangi bir aksaklık nedeniyle hak sahiplerinin uğradığı zarardan anonim şirket sorumludur. Ancak hizmet alımı yapıldığı durumlarda meydana gelen zararlardan anonim şirket ve hizmet alımı yapılan şirket kusurları oranında sorumludur.

KAYNAKÇA

Akdağ Güney, N.: Anonim Şirket Yönetim Kurulu, 2. Baskı, İstanbul 2016.

Akdağ Güney, N.: “6552 Sayılı Torba Kanun ile TTK m. 371’e Eklenen Yedinci Fıkraya İlişkin Değerlendirmeler”, <http://www.arсланlibilimarsivi.com/>, s. 18 (Erişim Tarihi: 25.10.2020) (TTK m. 371/7).

Akdağ Güney, N.: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, 2. Baskı, İstanbul 2010 (Sorumluluk).

Akdağ Güney, N.: “Anonim Şirketlerde Eşitlik İlkesi”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2014, C. XVIII, S. 3-4, s. 115-135 (Eşit İşlem).

Akipek, J. H./Akıntürk, T./Ateş, D.: Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku C. I, 17. Baskı, İstanbul 2020.

Akkan, M. (Pekcanitez, H./Özekes, M./ Taş Korkmaz, H.): Medenî Usûl Hukuku C. I, 15. Baskı, İstanbul 2017.

Aksoy, M. A.: “Türk Kurumsal Yönetim Düzenlemeleri Kapsamında Anonim Şirket Yönetim Kurulu”, Prof. Dr. Oğuz Kürşat Ünal’a Armağan Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Ankara 2013, C. XVII, S. 1-2, s. 45-76.

Altay, S. A.: Anonim Ortaklıkta Yönetim Yetkilerinin Devrinin Sorumluluğa Etkileri, İstanbul 2011.

Altay, S. A.: “Bağımsız Denetim Karşısında Anonim Ortaklık Organlarının İşleyişi”, Prof. Dr. Köksal Bayraktar’a Armağan C. II, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2010, S. 1, s. 963-988 (Bağımsız Denetim).

Ansay, T.: Anonim Şirketler Hukuku, 6. Baskı, Ankara 1982.

Arkan, S.: Ticari İşletme Hukuku, 26. Baskı, Ankara 2020.

Arslanlı, H.: Anonim Şirketler C. I, İstanbul 1960 (Cilt I).

Arslanlı, H.: Anonim Şirketler C. II-III, İstanbul 1960 (Cilt II-III).

Ayan, Ö.: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları, Ankara 2013.

Aydoğan, F.: Tek Kişi Ortaklığı, İstanbul 2012.

Aytaç, Z.: “*Kayıtlı Sermayeli Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Kararlarının İptali Sorunu*”, Prof. Dr. Ernst E. Hirsch’in Hatırasına Armağan, Ankara 1986, s. 261-290.

Aytaç, Z.: “*Borsa Şirketleri ve Riskin Erken Saptanması Komitesi*”, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 60. Yıl Armağanı, Ankara 2015, s. 19-58 (Komite).

Bahar Sayın, H.: Pay Sahibi Haklarının Korunması Kapsamında Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Butlanı, 2. Baskı, İstanbul 2017.

Bahtiyar, M.: Ortaklıklar Hukuku, 14. Baskı, İstanbul 2020.

Bahtiyar, M.: Anonim Ortaklıkta Kayıtlı Sermaye Sistemi ve Sermaye Artırımı, İstanbul 1996 (Kayıtlı Sermaye).

Bahtiyar, M.: “*Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nın Dili İle Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi*”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Ankara 2005, S. 61, s. 47-106 (Tasarının Dili).

Bahtiyar, M.: Anonim Ortaklık Anasözleşmesi, İstanbul 2001 (Anasözleşme).

Balaban, M. F.: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu ve Sorumluluk Davası (Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Ömer Faruk Özeroğlu), Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi (Kabul Yılı: 2019).

Bozer, A./Göle, C.: Kıymetli Evrak Hukuku, 9. Baskı, Ankara 2020.

Carter, E.: “*How to Ensure the Legality of Virtual Board Meetings*” (<https://charitylawyerblog.com/2020/09/01/legality-of-virtual-meetings/>, Erişim Tarihi: 11.01.2021).

Cenkci, E.: “*6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyeliği*”, Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Antalya 2011, C. 1, S. 1, s. 119-140.

Cenkci, E.: Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Temsil Yetkisinin Devri, Ankara 2018 (Yetki Devri).

Çakır, R. C.: “*6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda Anonim Şirket Yönetim Kurulu*”, İstanbul Barosu Dergisi, İstanbul 2014, C. 88, S. 5, s. 110-139.

Çamoğlu, E.: Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, 3. Baskı, İstanbul 2010.

Çamoğlu, E.: “*Anonim Ortaklıkta Tek Kişilik Yönetim Kurulu*”, Prof. Dr. Ata Sakmar’a Armağan, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2011, S. 1, s. 197-212 (Tek Kişilik).

Çamoğlu, E./Poroy, R./Tekinalp, Ü.: Ortaklıklar Hukuku C. I, 14. Baskı, İstanbul 2019.

Çamurcu, E.: Anonim Ortaklıklarda Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluklarının Belirlenmesi, İstanbul 2015.

Çevik, O. N.: Anonim Şirketler, 3. Baskı, Ankara 1988.

Çevik, O. N.: Uygulamada Şirketler Hukuku, 3. Baskı, Ankara 2002 (Uygulamada Şirketler).

Coştan, H.: *Yönetim Kurulunun Karar Alma Usulleri, Oy Hakkı, Yetersayılar ve Toplantı Talep Hakkı*, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi 2012, C. XXVIII, S. 3, s. 155-190.

Demir, E. E.: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Bünyesinde Oluşturulan Komiteler, Ankara 2016.

Doğan, B. F.: Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri, 2. Baskı, İstanbul 2011.

Domaniç, H.: Anonim Şirketler, İstanbul 1978.

Domaniç, H.: Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması TTK Şerhi II, İstanbul 1988 (Şerh).

Eminoğlu, C.: Türk Ticaret Kanunu'nda Kurumsal Yönetim (Corporate Governance), İstanbul 2014.

Ercoşkun Şenol, K.: *Anonim Şirketler Yönetim Kurulu Toplantıları*, Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan MÜHF-HAD Özel Sayı 2013, C. 19, S. 2, s. 1693-1726.

Ersoy, E. V.: ISO/IEC 27001 Bilgi Güvenliği Standardı, Ankara 2012.

Ergincan, Y./Bülbül, Ö.: “*Elektronik Yönetim Kurulu Türkiye İçin Bir Model Önerisi*”, Legal Hukuk Dergisi 2015, C. 13, S. 146, s. 39-70.

Eriş, G.: Anonim Şirketler Hukuku, Ankara 1995.

Erken, H./Bozkurt, S. V.: “*Bilgi Sistemleri Denetçiliği Sertifikası*”, Denetışim Dergisi 2009, S. 2, s. 104-107.

Falcioğlu, M. Ö.: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat Kapsamında Anonim Şirketlerde Elektronik Genel Kurul, Ankara 2016.

Ferrazzi, K./Zapp, S.: “*The Upside of Virtual Board Meetings*”, Harvard Business Review (<https://hbr.org/2020/07/the-upside-of-virtual-board-meetings>, Erişim Tarihi: 13.09.2020).

Göktürk, G./Çelebi, M. C.: “*Farklılaştırılmış Teselsülün -Özellikle- Dış İlişki Bakımından Anlamı ve Bankacılık Kanununun Şahsi İflas Sorumluluğu ile Karşılaştırılması*”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2011, C. 2, S. 2, s. 247-282.

Gürbüz, İ. N.: Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Bakımında Eşit İşlem İlkesi (Danışman: Prof. Dr. Fatih Bilgili), Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi (Kabul Yılı: 2019).

Gürbüz Usluel, A. E.: Türk Özel Hukukunda Özellikle Anonim Şirketler Ticari Sırrın Korunması, İstanbul 2009.

Gürbüz Usluel, A.E.: Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Kâr Payı Hakkı, Ankara 2016 (Kâr Payı).

Gürpınar, B.: “*Anonim Şirket Yönetim Kurulu Toplantılarının Şekli ve Elektronik Toplantı Sistemi*”, Prof. Dr. Nur Centel’e Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi Özel Sayı, C. 19, S. 2, s. 1101-1126.

Hacımahmutoğlu, S.: Anonim Ortaklıkta Ultra Vires Doktrini ve Ortaklığı Bağlamaya Yetkili Organın (Yönetim Kurulunun) Yetkilerinin Sınırlandırılabilmesi, Ankara 2016.

Hacımahmutoğlu, S.: AT ve Türk Hukukunda Anonim Ortaklığın Karar Alma Sürecinde Yönetim Kurulunun Yapısı ve Çalışanların Katılımı, Ankara 2008 (Karar Alma Süreci).

Helvacı, M.: Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu, 2. Baskı, İstanbul 2001.

Helvacı, M.: “*Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğunun Müteselsil Olmasının Anlamı ve İsviçre Borçlar Kanunu 759. Maddesi ile Getirilen Müteselsil Sorumluluğun Anlamının Tanıtılması*”, Prof. Dr. Hayri Domaniç’e 80. Yaş Günü Armağanı C. I, İstanbul 2001, s. 219-232 (Müteselsil Sorumluluk).

İmregün, O.: Anonim Ortaklıklar, 4. Baskı, İstanbul 1989.

İmregün, O.: *Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Toplantı ve Karar Yetersayıları ve Yönetim Kurulu Kararlarına Karşı Başvuru Yolları*, Prof. Dr. Hayri Domaniç’e 80. Yaş Günü Armağanı C. I, İstanbul 2001, s. 277-292 (Başvuru Yolları).

İmregün, O.: “*Anonim Ortaklıklarda Toplantı ve Karar Yeter Sayılarının Esas Sözleşme ile Düzenlenmesi*”, Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp’e Armağan C. I, İstanbul 2003, s. 441-454 (Esas Sözleşme).

İzmirli, Y.: Anonim Şirketler Yönetim Kurulunun Organ Niteliğini Kaybetmesi ve Hukuki Sonuçları, Ankara 2001.

Jänig, R.: “*Virtuelle Online-Hauptversammlung Wegen Corona*”
(<https://www.rosepartner.de/>, Erişim Tarihi: 10.01.2021).

Kalender, E.: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Bilgi Alma Hakkı, Ankara 2017.

Karacibioğlu, O. B.: Anonim ve Limited Şirket Genel Esaslar Özellikle Anonim Şirket Esas (Ana) Sözleşmesi ve Limited Şirket, Şirket (Ana) Sözleşmesi, İstanbul 2013.

Karahan, S.: “*Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Toplantı ve Karar Nisapları*”,
Doç. Dr. Mehmet Somer’e Armağan Özel Sayısı, C. 12, S. 1-3, İstanbul 2006, s. 173-185.

Karasu, R.: “*6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Anonim Şirketlerde Kurumsal Yönetim ile İlgili Getirilen Yenilikler*”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2013, C. 4, S. 2, s. 33-60.

Karasu, R.: Anonim Şirketler Emredici Hükümler İlkesi, 2. Baskı, Ankara 2015 (Emredici Hükümler).

Karayalçın, Y.: Ticaret Hukuku II Şirketler Hukuku, 2. Baskı, Ankara 1973.

Karayalçın, Y.: *Anonim Şirket Yönetim Kurullarında Başkanın Üstün Oyu*, BATİDER 1970, C. 5, S. 3, s.512-538 (Üstün Oy).

Kaşak, E.: Anonim Şirketlerde Genel Kurul ile Yönetim Kurulu Arasındaki Yetki Dağılımına İlişkin Temel Esaslar, İstanbul 2019.

Kendigelen, A.: Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, 3. Baskı, İstanbul 2016.

Kendigelen, A./Kırca, İ.: Kıymetli Evrak Hukuku Genel Esaslar Kambiyo Senetleri, İstanbul 2019.

Khandelwal, N.: “*Procedure for Conducting of Meeting of Board Through Video Conferencing*” (<https://www.lawrbit.com/companies-act-procedures/board-meeting-through-video-conferencing/>, Erişim Tarihi: 11.01.2021.

Kılıç, G.: Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulunun Toplanma ve Karar Alma Esasları (Danışman: Prof. Dr. Sevilay Uzunnallı), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi (Kabul Yılı: 2015).

Kılıç Akyıldız, G.: “*Karar İncelemesi: Bir Yönetim Kurulu Üyesinin Yönetim Kurulu Toplantısına Çağrılmaması ve Alınan Kararlara Etkisi*”, Prof. Dr. Şeref Ertaş’a Armağan DEÜ Hukuk Fakültesi Dergisi Özel Sayı 2017, C.19, s. 2299-2313.

Kırca, İ. (Şehirali Çelik, F. H./Manavgat, Ç.): Anonim Şirketler Hukuku C. 1 Temel Kavram ve İlkeler Kuruluş Yönetim Kurulu, Ankara 2013.

Kırca, İ. (Şehirali Çelik, F. H./Manavgat, Ç.): Anonim Şirketler Hukuku Cilt 2/2 Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, 2. Baskı, Ankara 2017 (Cilt 2/2).

Kırca, İ.: “*6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda Anonim Şirket Yönetim Kurulu – Başlıca Yenilikler*”, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Erzincan 2012, C. 16, S. 3 – 4, s. 121-137.

Kırca, İ.: “TTK m. 371.7 Hakkında Bir İnceleme: AB’ye Üyelik Yolunda Geri Adım”, Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü Dergisi, C. 30, S. 3, s. 21-37 (TTK m. 371/7).

Kocayusufpaşaoğlu, N. (Hatemi, H./Serozan, R./Arpacı, A.): Borçlar Hukuku Genel Bölüm: Borçlar Hukukuna Giriş, Hukuki İşlem, Sözleşme, 7. Baskı, İstanbul 2017.

Koç, H.: Anonim Şirketlerde İç Yönerge İle Yönetim ve Temsil Yetkisinin Devri, Ankara 2018.

Kortunay, A.: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Üyelerin Bilgi Edinme Hakkı, İstanbul 2015.

Köse kaya, F.: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Mesleki Sorumluluk Sigortası, Ankara 2013.

Kubilay, H.: “Anonim ve Limited Şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerinin ve Müdürlerin Sorumluluk Sigortası”, Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp’e Armağan, C. I, İstanbul 2003, s. 537-561.

Kutluk, T.: Anonim Şirketlerde Yönetim ve İç Yönerge Hazırlanması, Ankara 2020.

Moroğlu, E.: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler, 8. Baskı, İstanbul 2016.

Moroğlu, E.: Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, 9. Baskı, İstanbul 2020 (Hükümsüzlük).

Moroğlu, E.: “Anonim Ortaklık Esas Sözleşmesi ve Hukuki Niteliği”, Prof. Dr. M. Kemal Oğuzman’ın Anısına Armağan, İstanbul 2000, s. 512-529 (Anasözleşme).

Nomer Ertan, N. F.: “*Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Toplantı ve Kararları*”, Yürürlüğünün 6. Yılında ve Yargıtay Kararları Işığında Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu (Tebliğler ve Tartışmalar), İstanbul 2018, s.45-70.

Nomer Ertan, N. F.: “*Anonim Ortaklıkta Eşit Davranma (Eşit İşlem) İlkesi*”, Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Armağan, İstanbul 1998, s. 469-490 (Eşit İşlem).

Oğuzman, M. K./Seliçi, Ö./Oktay Özdemir, S.: Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler), 19. Baskı, İstanbul 2020.

Oran, O.: Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu İç Yönergesi (Danışman: Doç. Dr. Ali Paşlı), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi (Kabul Yılı: 2019).

Öz, M. T./Oğuzman, M. K.: Borçlar Hukuku Genel Hükümler C. I, 17. Baskı, İstanbul 2019 (Cilt I).

Öz, M. T./Oğuzman, M. K.: Borçlar Hukuku Genel Hükümler C. II, 15. Baskı, İstanbul 2020 (Cilt II).

Özkorkut, K.: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Açısından Anonim Şirketlerde Bağımsız Denetim, Ankara 2013.

Özkorkut, K.: Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Kararlarının İptali, Ankara 1996 (İptal).

Paşlı, A.: Anonim Ortaklık Kurumsal Yönetimi, 2. Baskı, İstanbul 2005.

Postacı Özçelik, A. D.: “*Kurumsal Yönetim İlkeleri Işığında Yönetim Kurulunun Yapılanma Biçimi*”, Uluslararası Antalya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Antalya 2015, C. 3, S. 6, s. 157-173.

Pulaşlı, H.: Şirketler Hukuku Temel Esaslar, 8. Baskı, Ankara 2009.

Pulaşlı, H.: Şirketler Hukuku Şerhi, C. I, 3. Baskı, Ankara 2018 (Şerh I).

Pulaşlı, H.: Şirketler Hukuku Şerhi, C. II, 3. Baskı, Ankara 2018 (Şerh II).

Pulaşlı, H.: Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 6. Baskı, Ankara 2020 (Genel Esaslar).

Pulaşlı, H.: “Anonim Şirketlerde İç Yönerge”, Legal Hukuk Dergisi 2013, C. 11, S. 125, s. 35-45 (İç Yönerge).

Pulaşlı, H.: Anonim Şirket Yönetiminde Yeni Model: Corporate Governance, Ankara 2003 (Corporate Governance).

Schwarz, B./Schubiger, F./Widmer, R./Felder, R.: “Covid-19: Duties of the Board of Directors” (<https://pestalozzilaw.com/en/news/legal-insights/covid-19-duties-board-directors/>, Erişim Tarihi: 10.01.2021).

Soykan, İ. C.: Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu, İstanbul 2012.

Şehirali Çelik, F. H.: “Hukukun Ekonomik Gerçekliğe Yanıtı: Tek Kişilik Şirketler”, BATİDER 2007, C. 24, S. 1, s. 163-218.

Şener, O. H.: Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuk Ders Kitabı, 4. Baskı, Ankara 2019.

Tanrıver, S.: Medeni Usul Hukuku – Temel Kavramlar ve İlk Derece Yargılaması C. I, 3. Baskı, Ankara 2020.

Tekil, F.: Anonim Şirketler Hukuku, İstanbul 1993.

Tekil, F.: “Anonim Şirketlerde Yetki Sorunu”, Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu’na 65. Yaş Günü Armağanı, 2. Baskı, İstanbul 2001, s. 601-629 (Yetki Sorunu).

Tekinalp, Ü.: Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, 4. Baskı, İstanbul 2015.

Tekinalp, Ü.: “*Anonim Ortaklıkta Sermayenin Korunması İlkesi*”, Prof. Dr. Rona Serozan’ Armağan, İstanbul 2010, s. 1681-1700 (Sermayenin Korunması).

Teoman, Ö.: “*Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Toplantı Yapmaksızın Karar Alması (TTK m. 330, f. 2)*”, Prof. Dr. M. Kemal Oğuzman’ın Anısına Armağan, İstanbul 2000, s. 1147-1159.

Teoman, Ö.: “*Sermaye Ortaklarının İnternet Sitesi Açma ve Burada Yasada Öngörülen İçerikleri Yayımlama Yükümlülüğüne Aykırı Davranmanın Yaptırımı Nedir?*”, BATİDER 2011, C. 27, S. 4, s. 5-12 (İnternet Sitesi).

Teoman, Ö.: “*Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nın Anonim Ortaklık Yönetim Kuruluna İlişkin Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi*”, Tüm Makalelerim C. III: 2002-2010, İstanbul 2010 (Değerlendirme).

Walsh, L./Durkin, P.: “*Rule Relaxation Opens Door to AGMs*”, Financial Review (<https://www.afr.com/companies/financial-services/legal-virus-reprieve-for-online-shareholder-meetings-20200505-p54q39>, Erişim Tarihi: 09.09.2020).

Uysal, L.: 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Kapsamında Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu – I, TBB Dergisi 2009, S. 80, s. 315-366.

Üçışık, G.H.: “*Türk Hukukunda Anonim şirket Yönetim Kurulu Kararlarının Sakatlığı Konusunda Getirilen Düzenlemeler*”, Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi 2011, C. 3, S. 5, s. 57-65.

Ülgen, H.: *Anonim Ortaklıklarda Genel Kurulun Başkanının Üstün Oyu*, BATİDER 1972, C. 6, S. 4, s. 667-693.

Yanlı, V.: “İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukuku’nda ‘İş Bölümü İlkesi’ ve Yönetim Kurulunun Münhasır Yetkileri” İÜHFM 1997, C. LV, S. 3, s. 261-278.

Yanlı, V.: “Anonim Şirketlerde İmza Yetkilileri Sadece Yönetim Kurulu Tarafından Mı Atanabilir?”, Ersin Çamoğlu’na Armağan İÜHFM, C. LXXI, S. 2 s. 439-448 (İmza Yetkilileri).

Yanlı, V.: “Yeni Ticaret Kanunu ve Anonim Şirketlerde Kâr Payı Dağıtımı”, BATİDER 2014, C. 30, S. 1, s. 5-34 (Kâr Payı).

Yıldız, Ş.: “Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Toplantı Yeter Sayısı ve Yargıtay Kararları”, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu Bildiriler – Tartışmalar XVIII, Ankara 2001.

Yıldız, Ş.: Anonim Ortaklıkta Pay Sahipleri Açısından Eşit İşlem İlkesi, Ankara 2004 (Eşit İşlem).

Yılmaz, H.: “TS ISO/IEC 27001 Bilgi Güvenliği Yönetimi Standardı Kapsamında Bilgi Güvenliği Yönetim Sisteminin Kurulması ve Bilgi Güvenliği Risk Analizi”, Denetim Dergisi 2014, S. 15, s. 45-59.

Yüce, A. A.: Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu Kararlarının Butlanı, 3. Baskı, Ankara 2018.

Yararlanılan Elektronik Ağ Adresleri:

<http://www.arсланlibilimarsivi.com/>

<https://www.azeusconvene.com/>

<https://www.btk.gov.tr/>

<https://boardable.com/resource/>

<https://www.companylawclub.co.uk/>

<https://delcode.delaware.gov/title8/index.shtml#TopOfPage>

<https://eur-lex.europa.eu/>

<https://www.fedlex.admin.ch/>

<http://www.gesetze-im-internet.de/>

<http://www.germanbusinesslaw.de/>

<https://www.isaca.org/>

<https://www.isaca.org/credentialing/cisa/get-cisa-certified>

<https://www.isaca.org/credentialing/cisa/maintain-cisa-certification>

<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.html>

<https://www.law.cornell.edu/wex/corporations>

<https://www.legislation.gov.uk/>

[https://leginfo.legislature.ca.gov/faces/codesTOCSelected.xhtml?tocCode=CORP&toTitle="+Corporations+Code+-+CORP](https://leginfo.legislature.ca.gov/faces/codesTOCSelected.xhtml?tocCode=CORP&toTitle=)

<https://mersis.gtb.gov.tr/>

<https://mersis.gtb.gov.tr/>

<https://www.mevzuat.gov.tr/>

<https://www.notion.so/teams>

<http://www.oecd.org/corporate/ca/corporategovernanceprinciples/37550252.pdf>

<https://www.resmigazete.gov.tr/>

<https://www.sertifikasyon.net/detay/iso-27001-bilgi-guvenligi-yonetim-sistemi-standart-kapsami-neleri-icerir/>

<https://www.softwareadvice.com/board-management/>

<https://sozluk.gov.tr/>

https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/tbmm_internet.anasayfa

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

<http://www.ticaretkanunu.net/gerekce/>

<https://www.tse.org.tr/>